

Programma 2022

Lokaal, Sociaal en Duurzaam

Stichting Samenwonen-Samenleven
Amsterdam, 30 september 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	5
Hoofdstuk 1. Kennismaken met SWSL	6
1.1. SWSL als innovator en ondersteuner	6
1.2. De B.O.S werkwijze en sturende waarden	8
1.3. Hoe bouwt SWSL Communities?	10
1.4. SWSL, ontstaan en ontwikkeling	13
Hoofdstuk 2. Nieuw-West programma	16
2.1. Innovatie en kwesties	16
2.1.1. Innovatie is urgent	16
2.1.2. Kwesties van partners (helpen) tackelen	17
2.1.3. Innovatie budget.....	19
2.1.4. Voorstel opdrachtgeversbudget	20
2.2. Commons Lab	20
2.2.1. Introductie	20
2.2.2. Thema's 2022.....	21
2.2.3. Planning	22
2.3. Netwerk Informele Zorg	24
2.4. Vuilnisoproer	25
2.5. Coöperatie Samen aan de Slag	26
2.6. Energie Coöperatie Westerlicht	28
2.7. Mantelzorg	31
2.8. Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting /Armen nemen het woord	32
Hoofdstuk 3. De Buurtzaak en programmering	37
3.1. De Buurtzaak, Huis van de Wijk.....	37
3.1.1. Introductie op De Buurtzaak.....	37
3.1.2. Spelregels en openingstijden	38
3.1.3. Beheer in De Buurtzaak en in Slotervaart.....	39
3.2. Programmering Huis van de Wijk De Buurtzaak.....	40
3.2.1. Introductie	40
3.2.2. Activering en participatie.....	40
3.2.3. Kunst- en cultuur	43
3.2.4. Kunst en Cultuur programma Buurtzaak in 2022	44
3.2.5. Buurtrestaurant Nour	47
3.2.6. Wij Zijn de Wijk, buurtpanel Slotervaart Noord	48
3.2.7. Bewonersinitiatieven	48
3.2.8. Buurtconferentie "Samen Slotervaart"	49
3.3. Slotervaart programma	52
3.3.1. Introductie	52
3.3.2. Hulp in de Buurt (HiB).....	53
3.3.3. Informeel Taalaanbod: 'Taal de Sociale Basis'	57
3.3.4. Samen Leren in de Wijk Slotervaart.....	59
3.3.5. Informatiekaravaan Gezondheid	62
3.3.6. Kinderraad Slotervaart.....	63
Hoofdstuk 4. Osdorp: Wildeman/Blomwijckerbuurt	64
4.1. Station Wildeman	64
4.1.1. Introductie	64
4.1.2. Aan de slag in en vanuit Station Wildeman.	65
4.1.3. Aan de slag in een bijzondere context.....	66
4.1.4. Beheer, spelregels en openingstijden.....	67
4.1.5. Inhuis-partners en externe partners.....	69
4.1.6. PR en Promotie	70
4.1.7. Transformatie	70

4.2.	Wildemanbuurt e.o. programma.....	71
4.2.1.	Introductie	71
4.2.2.	Activiteitenbudget	72
4.2.3.	Ma.akbank, integraal werken in Wildeman en omgeving	72
4.2.4.	WeShare Coalitie	73
4.2.5.	Samen Vooruit Wildeman, sociaal programma	74
	Hoofdstuk 5. Stadsdeel West, programma	76
5.1.	Focuspunten 2022	76
5.2.	Teambuilding ‘Zorghelden West’	77
5.3.	Bekendmaking en positionering ‘Zorghelden West’	78
5.4.	Capacitybuilding en voorlichtingen op gemeenschappelijke thema’s	78
5.5.	Basistraining voor sleutelpersonen en ‘trekkers’	79
5.6.	Training ervaringsdeskundigen voor ervaren mantelzorgers en samenredzaamgroepen	80

Voorwoord

Soms vragen mensen me: wat trekt je zo aan in SWSL? Soms noemen ze het Ru Paré of de Buurtzaak of Wildeman. In alle gevallen zeg ik: ze bouwen daaraan vertrouwen. Een enkeling reageert teleurgesteld: Oh, ik dacht dat ze met de revolutie bezig waren. En dan vertel ik wat over het revolutionaire wat daar gebeurt. Dat we in een wereld en een samenleving wonen waarin vertrouwen schaarser wordt. Niet alleen het vertrouwen in het landelijk, gemeentelijk en zelfs het stadsdeelbestuur maar ook naar elkaar, de burgers onderling. En naar de toekomst toe. Misschien is dat laatste wel het ergst.

We zijn het in zo'n gesprek snel eens over de wijsheid van het gezegde: Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. We nemen de laatste stand door van welke politicus en welke bestuurder nu weer heeft gezegd (het zijn bijna altijd mannen) zijn stinkende best te willen doen om dat vertrouwen te herstellen. Wat vervolgens nog sneller verdwijnt. Dit jaarplan gaat niet over 'te paard' (waar dagelijks op het nieuws over wordt bericht) maar over 'te voet'. Het beschrijft een waaier aan voetreizen, landschappen en deelnemers, vooral in Nieuw-West.

Ik ben blij dat hier een flink aantal reizen en bestemmingen beschreven zijn, systematisch vanuit principes en speerpunten, vertaald in programma's en projecten in een historisch en actueel kader, met hier en daar al een voorproefje van wat door gegroeid vertrouwen mogelijk wordt. Met dit jaarplan in de hand kan ik nu uitleggen hoe je niet moet wachten tot vertrouwen van hogerhand wordt hersteld, maar hoe je van binnenuit, onderaf en samen moet leren werken aan vertrouwen. Met commons en andere samenwerkingsverbanden die altijd principieel democratisch, wederkerig en nevenschikkend zijn (niet met bazen en hiërarchieën).

Dat schuurt en wringt met een omgeving van bestuurders en uitvoeringsorganisaties die nog te vaak kwesties van buiten- en bovenaf aanpakken, specialistisch in plaats holistisch, exclusief in plaats van inclusief. Die dat schuren lastig vinden en die moeten wennen om partner en nog liever bondgenoot te worden in plaats van concurrent of bovenbaas. Die niet langer in de stress schieten bij kritiek en tegendraadsheid, maar spanningen en conflicten omarmen als een gezamenlijke leerschool. Die meebouwen aan nieuwe infrastructuur en uiteindelijk aan een cultuur van onderling vertrouwen en nevenschikking met als kernwaarden inclusiviteit, wederkerigheid en solidariteit. Dat is een worsteling voor alle deelnemers, ook binnen SWSL, want onderschikking is ons immers met de paplepel ingegeven.

Martin Stam

Voorzitter bestuur Stichting Samenwonen-Samenleven

30 september 2021

Leeswijzer

Voor u ligt het werkprogramma 2022 “Lokaal, Sociaal en Duurzaam” van stichting Samenwonen-Samenleven.

Als SWSL zijn we *lokaal* actief; we werken gebiedsgericht maar vooral vraaggericht, samen met bewoners, bewonersinitiatieven en andere lokale partners. Daarbij is de insteek steevast dat SWSL integraal werkt. In het leven en samenleven van mensen komt alles bij elkaar. Welzijn, gezondheid, werk, wonen in een betaalbaar en goed huis, zorg om de ander, de behoefte aan een schone, veilige woonomgeving, kunst en cultuur, vrije tijd en onderwijs. In ambtelijke taal: SWSL werkt integraal dat wil zeggen domein overstijgend.

Door lokaal actief te zijn wil SWSL inzetten op het proces van “commoning”. Op basis van gemeenschappelijke ambities en belangen stimuleren we samenwerking en via die samenwerkingen komen we tot een integrale aanpak om kansen in de wijk te verzilveren en kwesties te tackelen. Hierbij is “mede eigenaarschap” van de kant van (georganiseerde) bewoners een speerpunt. Het gaat dan vooral ook om mede eigenaarschap van de middelen (bronnen) om kansen te verzilveren voor collectieve belangenbehartiging.

“*Sociaal*” betekent voor SWSL in en voor alles inclusief. Iedereen wordt als deelnemer – participant – aangesproken. Er zijn in de programma’s van SWSL geen klanten en cliënten. “Sociaal” betekent ook “wederkerig”. De gemeenschap die we bouwen fungeert als springplank en vangnet voor die bewoners die – om welke reden dan ook – niet mee kunnen doen in de samenleving en/of op de arbeidsmarkt. En gemeenschappen bestaan bij gratie van de waarde van wederkerigheid. We delen onze expertise, netwerken, faciliteiten, kennis en ervaringen.

Duurzaamheid is een ander speerpunt van SWSL. We willen niet alleen investeren in duurzame energie initiatieven (via EC Westerlicht en andere partners) maar zetten ook in op – wat zo mooi heet – het verkleinen van onze ecologische voetafdruk.

In Hoofdstuk 1 maakt u kennis met de organisatie. Haar ontstaan, haar werkwijze en de waarden die centraal staan. In dit hoofdstuk schetsen we ook kort de locaties van waaruit we actief zijn. In de afsluitende paragraaf van dit hoofdstuk besteden we aandacht aan het programma in stadsdeel West; daar waar SWSL indertijd, als vrijwilligersinitiatief, in 2004 een start heeft gekend. In Hoofdstuk 2 presenteren we de programma’s voor het Stadsdeel Nieuw-West. SWSL is met het huis van de wijk De Buurtzaak niet alleen actief in Slotervaart. Onderhand is er een samenhangend programma ontwikkeld voor het hele stadsdeel. Zo begeleidt SWSL het Netwerk Informele Zorg, organiseert het Commons Lab, is ondersteuner van Energie Coöperatie Westerlicht en van Coöperatie Samen aan de Slag. In Hoofdstuk 3 presenteren we het jaarprogramma van het Huis van de Wijk De Buurtzaak. Dit hoofdstuk hebben we opgeknipt in drie delen. In het eerste deel wat inleidende teksten op het Huis van de Wijk over spelregels en openingstijden. Het tweede deel beschrijft het programma van het Huis van de Wijk De Buurtzaak. Het derde deel gaat in op het programma voor Slotervaart breed. Hoofdstuk 4 is geheel gewijd aan Station Wildeman. Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over de locatie – de spelregels en dergelijke – en het inhuis-programma. Het tweede deel gaat over het wijkprogramma. Hoofdstuk 5 betreft het programma in stadsdeel West.

Hoofdstuk 1. Kennismaken met SWSL

1.1. SWSL als innovator en ondersteuner

Als een ding opvalt bij SWSL dan is het wel haar innovatieve rol in sociaal werk. In het dagelijkse uitvoerende werk is de organisatie voortdurend alert op mogelijkheden tot afstemming, samenwerking, verbinding tussen bewoners (en hun organisatorische initiatieven) en andere wijkpartners. In deze nieuwe verbindingen worden nieuwe werkvormen en praktijken ontwikkeld. Dit op basis van gedeelde waarden, interesses, ambities en belangen.

In de uitvoering van ons jaarlijks programma is daarom ruimte ingebouwd voor het verzilveren van nieuwe kansen en voor het adequaat inspelen op brandende actuele kwesties. Zo kan het dus zijn dat SWSL bovenop het overeengekomen activiteitenprogramma extra inspanningen verricht. Het gaat dan om initiatieven die niet “beschikt” zijn en waarvoor veelal – in de ontwikkel- en startfase – geen budgetten beschikbaar zijn (gesteld). Zo is recentelijk in 2020 de “Vuilnisoproer” – een stadsdeel breed netwerk van bewonersinitiatieven op ‘schoon, heel en veilig’ – ontstaan. Uit eigen vermogen en niet zelden met “passie uren” van teamleden van SWSL wordt een dergelijk initiatief ontwikkeld en uitgevoerd. Ook van recente datum is het initiatief “Samen leren in de wijk”, een samenwerkingsverband tussen wijkpartners en drie basisscholen in Slotervaart – onderdeel van stichting Westelijke Tuinsteden – (2020). Al wat langer geleden is de Energie Coöperatie Westerlicht (2019) en het Netwerk Informele Zorg (2017) ontwikkeld. De Vuilnisoproer, Westerlicht, Netwerk Informele Zorg en Samen leren in de wijk zijn – na bewezen resultaten, meerwaarde en impact – structurele initiatieven met cofinanciering van de kant van het stadsdeel of andere partners.

Innovatie vindt vooral plaats daar waar structuren en (uitvoering van) beleid sociale uitsluiting veroorzaken. Of waarmee collectieve belangen van bewoners(groepen/initiatieven) worden geschaad en/of ondermijnd. Het gaat hierbij vooral om systemische effecten.

Andere innovatie initiatieven kennen – gelukkig maar – wel in de ontwikkel- en opstartfase een cofinanciering. Bijvoorbeeld het Informele Taalinitiatief Slotervaart of de Coöperatie Samen aan de Slag. Deze laatste is een samenwerking van zeven wijkorganisaties in Slotervaart die met steun van WPI – Werk Participatie en Inkomen – in de vorm van een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) tot stand is gekomen.

Innovatie doe je niet achter je bureau. Innoveren in het sociale domein doe je als je met de poten in de modder staat. Door je te verbinden met bewoners en hun initiatieven. Door relaties aan te gaan waarin – van onze kant – consistentie en betrouwbaarheid wordt betracht. Maar bovenal door solidariteit te betrachten. In de praktijk betekent dit oprechte belangstelling voor de ander en het vermogen om van de ander te leren en jouw expertise, kennis, ervaring, faciliteiten en netwerken te delen. Niet zelden fungeert SWSL dan ook als meedenker en ondersteuner om een kwestie te helpen tackelen. Soms hebben onze partners die de ambtelijke organisatie in het stadsdeel vertegenwoordigen een kwestie maar vaak zijn het bewonersinitiatieven die op SWSL een beroep doen.

Intermezzo

Vernieuwen is zwemmen tegen de stroom in.

Toen SWSL in 2012 De Buurtzaak – het Huis van de Wijk in Slotervaart Noord – begon, is meteen werk gemaakt van “wederkerigheid” als sturende waarde voor het beheer en de programmering. Iedereen verklaarde ons toen voor gek. Bewoners omdat die nog in de stand stonden van “in een Huis van de Wijk kun je consumeren en ben jij als bewoner klant”. Collega organisaties – op een enkele uitzondering na zoals Eigenwijks – meenden dat we het spoor bijster waren omdat we voorwaarden stelden aan het gebruik (benutten) van collectieve voorzieningen. Beter voor de mensen dan met de mensen was toch wel gemeengoed in het “sociale domein”. In de ambtelijk-bestuurlijke organisatie vond men dat principe van wederkerigheid ook maar raar. “Moeten bewoners dan betalen (ook al is het niet in geld uitgedrukt) voor gebruik van een Huis van de Wijk. In de eerste jaren was het tegen de stroom in zwemmen. En hard knokken.

Een cultuur van wederkerigheid ontwikkelen is niet wat je in je eentje doet. Dat doe je samen en op verschillende niveaus (tegelijkertijd). In de cultuur van wederkerigheid is de bewoner geen klant maar in eerste instantie burger. Een burger is een gebruiker van een collectieve voorziening maar ook beheerder, programmeur (producent) en architect. Klanten consumeren en in dat consumentengedrag wordt niet zelden het klagen, claimen en klooiën gestimuleerd. Naar collega initiatieven en organisaties werd ingezet om niet als concurrent maar als bondgenoot op te treden. Ook iets nieuws. Concurrenten roddelen over elkaar, werken niet samen, bondgenoten delen hun expertise, netwerken, kennis, inzichten, m2, voorzieningen en opdrachten op basis van gemeenschappelijk belang en doelstelling. Voor de ambtelijk-bestuurlijke organisatie impliceert de cultuur van wederkerigheid dat zij steunt in plaats van stuurt, meedenkt in plaats van tegen-denkt, niet van bovenaf maar van onderop werkt, niet uitgaat van wantrouwen (met alle doorgeschoten controle van dien) maar van vertrouwen.

Tien jaar later wordt alom de meerwaarde van wederkerigheid onder bewoners en in het maatschappelijke middenveld erkent, herkent en gepraktiseerd. Dat laatste gaat soms nog wat moeizaam maar feit is dat in het sociale domein wederkerigheid wordt nagestreefd. De ambtelijk-bestuurlijke organisatie loopt in deze – helaas – nog wat achter. Dat is niet erg omdat het “systeem” altijd ontwikkelingen in de samenleving volgt.

In 2017, in de periode dat dhr. Ivens wethouder was met WPI in zijn portefeuille, is een serie ontwikkelworkshops georganiseerd om maatschappelijke partners uit te nodigen om mee te denken over hoe activering en arbeidsmarkttoeleiding met de praktijk en expertise van maatschappelijke partners vernieuwd kan worden. Deze serie heeft geresulteerd in een groot aantal pilotprojecten, waaronder het “bondgenoot project” van SWSL. Tijdens deze workshops en ook later – bijvoorbeeld tijdens een WPI conferentie (huidig college met Rutger Groot Wassink als wethouder) heeft SWSL een guerrillastrijd gevoerd tegen het fenomeen “klantmanager”. Een guerrillastrijd! Niet zelden kreeg SWSL te horen dat we niet zo moesten zeuren en/of we niet iets anders te melden hadden. Ook weer tegen de stroom in. En dat met een lange adem. Op alle bijeenkomsten met WPI, “klantmanager” hebben we dit aangekaart. Niet wijken, tegen het zere been aan schoppend en onderwijl laten zien dat het anders kan. Dat als je bewoners als burgers benaderd, je burgergedrag terugkrijgt en dat als je bewoners als klant ziet, ervaart, aanspreekt, je klantgedrag terugkrijgt. En klantgedrag is niet zelden slachtoffergedrag, gedrag van claimen, klagen klooiën. Het is mooi om te zien dat het kwartje in de ambtelijk-bestuurlijke organisatie is gevallen. De term “klantmanager” is verlaten en de WPI medewerkers worden nu toegerust om bewoners die recht hebben op ondersteuning als burgers aan te spreken en daarmee in vertrouwen samen na te gaan hoe de shit te tackelen en kansen te verzilveren.

Vernieuwing in werkvormen, organisatie, initiatieven en programma bereiken we niet door op gebaande paden te blijven. Innovatie vergt moed en lef om out of the box te denken en te handelen. Het kan zijn dat we in dat out of the box denken en handelen kritisch zijn over voorzieningen, onderdelen van het beleid en/of praktijken of organisaties, instellingen en/of bewonersinitiatieven. Dat is een prijs die bij een innoverende organisatie hoort. Het is even niet anders. Evenwel bemerken

we dat de rol van SWSL als innovator breed wordt gedeeld, juist vanwege de coherentie en consistente aanpak in vernieuwende initiatieven.

Vernieuwing wordt door SWSL niet ingezet vanwege de vernieuwing of om – een additionele – subsidiemogelijkheid te benutten. Innovatie staat bij SWSL altijd in het teken van het (helpen) initiëren en (verder) ontwikkelen van wat “sociale infrastructuur” wordt genoemd. Bij SWSL is innovatie een deel van de praktijk van community building.

1.2. De B.O.S werkwijze en sturende waarden

De werkwijzen en werkvormen die SWSL hanteert, garanderen het samen met bewoners ontwikkelen van activiteiten en programma met inzichten en kennis (expertise) vanuit de leefwereld van groepen bewoners. Voor SWSL zijn bewoners (en hun initiatieven) ontwikkelaars, uitvoerders en regisseurs van activiteiten en programma’s. De werkwijze die SWSL hierbij hanteert wordt de B.O.S. werkwijze genoemd.

B.O.S. staat voor: van Binnenuit, van Onderop en Samen.

De activiteiten en programma’s worden met de inzichten en kennis vanuit de leefwereld van groepen bewoners ontwikkeld en uitgevoerd. Dat is iets van Onderop en niet van bovenaf. Immers, bewoners zijn als mede-eigenaar ontwikkelaar, uitvoerder en regisseur. Afzonderlijke initiatieven in wijken en individuele ambities onder bewoners worden – waar mogelijk – in collectieve verbanden samengebracht.

De B.O.S werkwijze is een waarden gestuurde werkwijze. SWSL hanteert hierbij drie kernwaarden, namelijk die van wederkerigheid, inclusiviteit en solidariteit.

De kernwaarde van *wederkerigheid* is een aanjager van emancipatie, het verbindt belangen, ambities, interesses en praktijken van verschillende stakeholders in de wijk of op een thema (draagt met andere woorden bij aan community building) en stimuleert bovendien synergie tussen verschillende (soorten) praktijken (op het gebied van welzijn, zorg, burgerparticipatie, huisvesting, groenvoorziening, kunst en cultuur, vrije tijd en werk, duurzaamheid en circulaire economie).

Op de verschillende locaties van SWSL en in de programmering worden bewoners en andere partners uitgenodigd – als zij gebruik maken van voorzieningen en faciliteiten – op hun beurt weer anderen in staat te stellen gebruik te maken van hun kennis, expertise, talenten, netwerken, m2 en wat dies meer zij. Door te werken met de kernwaarde van wederkerigheid komen talenten en vaardigheden beschikbaar voor een collectief belang, en daar kunnen mensen die – om welke redenen dan ook – afstand ervaren tot de samenleving of de arbeidsmarkt zich aan optrekken.

Door met de waarde van wederkerigheid te werken, wordt de mogelijkheid benut om talenten, expertises, faciliteiten en voorzieningen meervoudig te gebruiken. SWSL spreekt in dit verband van de “omgekeerde Matroesjka”. Normaliter zit in het Russische Matroesjka poppetje een kleiner poppetje en daarin nog een kleinere. Bij de “omgekeerde Matroesjka” halen we een groter poppetje uit een kleinere. Door met een eenvoudige activiteit te starten worden talenten, expertises, ambities en interesses gewaardeerd en benut, ontwikkelen deze talenten, expertises, ambities en interesses zich. Met hernieuwde energie en inzichten kunnen vervolgens samen nieuwe activiteiten worden

ontwikkeld. Door verschillende activiteiten van verschillende partners bij elkaar te brengen, maken deze partners onderling kennis en voor je het weet is er een nieuw initiatief geboren. Bijvoorbeeld een initiatief zoals “Coöperatie Samen aan de Slag”, een coöperatief initiatief van wijkpartners op het gebied van toeleiding van bewoners naar regulier betaald werk.

Meervoudig gebruik van talenten, expertises, faciliteiten en voorzieningen is in de leefwereld van groepen bewoners een vanzelfsprekendheid. Evenwel is het ‘sociale domein’ niet zo ingericht. In de systeemwereld is alles beschot. Zo hebben we een aparte faciliteit en/of voorziening voor kunst en voor cultuur, voor onderwijs, voor welzijn, voor burgerparticipatie, voor zorg, voor groenvoorziening, voor veiligheid, voor jongeren, voor ouderen, etc. De activiteiten en programma’s in deze beschotte faciliteiten en voorzieningen zijn daarom strak ingekaderd en sterk gefragmenteerd. En daarmee dus ook de talenten, expertises, belangen en interesses van mensen waarop een beroep wordt gedaan.

Intermezzo

Samen leren in de wijk: 1+1=3

Op de locaties van SWSL – Ru Paré Community en Station Wildeman – maar ook in de programma’s die SWSL initieert dan wel waarbij ze betrokken is, worden de synergievoordelen ten volle benut. Dit door verschillende kennis, expertises en talenten – en daarmee voorzieningen en faciliteiten – bij elkaar te brengen. Het zoeken naar synergie.

Zo brengen we de expertise van wijkpartners over de wijk en talentontwikkeling van kinderen samen met de didactische en pedagogische expertise van basisscholen bij elkaar in “Samen leren in de wijk”. Dit heeft tot resultaat dat (a) kinderen van de basisschool een structureel programma voor talent ontwikkeling op locatie in de wijk aangereikt krijgen, (b) talent ontwikkeling gekoppeld is aan het reguliere basisonderwijs, (c) de wijk voor kinderen groter maar ook vertrouwer en veiliger wordt, (d) de basisscholen integreren in de wijk, (e) bewoners gemobiliseerd kunnen worden als mentor voor kinderen die achter lopen op taal of rekenen, (f) wijkpartners een additionele inkomensbron hebben en dus minder afhankelijk van een subsidie bron, (g) ouder participatie wordt bevorderd, (h) de leerprestaties van de kinderen toenemen.

In “Samen leren in de wijk” combineren we welzijn, sport en spel en kunst en cultuur met (basis)onderwijs.

We kunnen expertise en vaardigheden, faciliteiten en voorzieningen die in “Samen leren in de wijk” gebundeld zijn in een zich ontwikkelende community meervoudig gebruiken door beroep te doen op de waarde van wederkerigheid en onderlinge solidariteit.

Met “Samen leren in de wijk” ontwikkelen we een nieuwe logica, die van 1+1=3.

Zie ook paragraaf 3.3.4.

Naast wederkerigheid is *inclusiviteit* een waarde waarop de werkwijze van SWSL is gebaseerd. In alles en in elke activiteit bewaakt SWSL de inclusiviteit. Het gaat hierbij om het zo inrichten van activiteiten en programma’s dat ook mensen die – om welke reden dan ook – niet of in geringe mate deelnemen aan de samenleving, zich welkom voelen en uitgenodigd weten deel te nemen aan een activiteit. Niet als klant en/of cliënt, maar als (gewaardeerde) deelnemer. De hobbels die potentiële deelnemers ervaren om deel uit te maken van een initiatief en/of deel te nemen aan een activiteit, worden geslecht. Ook bewoners die om hulp vragen – bijvoorbeeld via de Hulp in de Buurt – worden als deelnemer – als participant – aangesproken. En ook deze deelnemers worden uitgenodigd na te gaan wat zij in wederkerigheid de ander of anderen kunnen aanreiken.

Solidariteit is de derde waarde waarop de werkwijze van SWSL is gebaseerd. Vaak wordt gerept over zelfredzaamheid. Maar niet bij SWSL. Vanuit de waarde van solidariteit spreekt SWSL van “samenredzaamheid”. Hoewel de individuele autonomie van eenieder een groot goed is, wordt ieder

mens in een solidariserend collectief sterker, leuker, vrolijker, vindingrijker, enthousiaster en zelfredzamer.

Met de B.O.S werkwijze en de daaraan ten grondslag liggende waarden van wederkerigheid, inclusiviteit en solidariteit streeft SWSL naar de emancipatie van de burger in een gemeenschappelijk verband. De burger wordt door het “systeem” en de wijze waarop faciliteiten en voorzieningen zijn ingericht en worden aangestuurd, niet zelden gedegradeerd tot klant. In plaats van klanten en cliënten ziet SWSL in de wijkbewoners, burgers en deelnemers. In plaats van beschotte voorzieningen ziet SWSL een sociale infrastructuur van wijk en buurtcommunities op basis van gedeelde waarden, belangen en interesses.

1.3. Hoe bouwt SWSL Communities?

SWSL is niet altijd een even makkelijke partner voor ambtenaren, bestuurders en professionals werkzaam bij partners en ook niet altijd even makkelijk voor bewoners en lokale bewonersinitiatieven.

Zo beijvert SWSL dat bewoners hun burgerschap herpakken door niet meer genoeg te nemen met de rol als klant. Klanten hebben de neiging te consumeren en – in sommige gevallen en dan veelal als coping strategie – slachtoffergedrag te tonen. Door te werken met de sturende waarden van wederkerigheid, inclusiviteit en solidariteit nodigen we bewoners uit verantwoordelijkheid te pakken voor het behartigen van collectieve belangen en interesses. Het kan dus zijn dat SWSL ook aan bewoners “nee” verkoopt. Evenwel blijven we ook met bewoners aan wie SWSL “nee” verkoopt in dialoog en altijd in de modus ervaringen en kennis te delen.

Voor professionals van partnerinstellingen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijk werk, ouderenzorg (etc.) kan SWSL ook een niet altijd even makkelijke partner zijn. Immers, de organisatie is – zonder dogmatisch te zijn – fel in haar kritiek als het om een top down benadering gaat waarin partnerschap slechts met de mond wordt beleden maar niet in de praktijk. Ook als bezoekers en gebruikers van de voorzieningen worden aangesproken (en daarmee gedegradeerd worden tot) als klant en/of cliënt, kan op kritiek van de kant van SWSL stuiten.

Voor ambtenaren – en bestuurders – zijn we zeker lastig. Dat is vooral op momenten waarop de relationele logica – de logica van vertrouwen en bondgenootschap – van waaruit SWSL werkt botst met de systeemlogica van afrekenen, controle en doelmatigheid. De loyaliteit van SWSL geldt voor de zich ontwikkelende agenda in de leefwerelden van groepen bewoners en wijkpartners. Daarin is SWSL consistent en koersvast. Daarmee komt SWSL wel eens in botsing met deze en gene ambtenaar of bestuurder.

Als community building organisatie staat SWSL midden in gemeenschappen en buurten. Collega’s bezoeken de pronkkamers waar de kansen zijn uitgestald maar ook de kelders waar de onvolkomenheden en risico’s, de misstanden van achterstelling en armoede zich opstapelen. Kortom, als organisatie komt SWSL in contact met al het mooie wat in gemeenschappen en wijken, onder bewoners en partners beschikbaar is, maar treft ook het zorgwekkende en het schadelijke. De eenzaamheid, de stille maar harde armoedige werkelijkheid waar veel bewoners van de stad mee te maken hebben. En natuurlijk de uitsluitings- en achterstellingsmechanismes die achter de precare situatie waarin mensen proberen te overleven, schuilgaan. Werken in het sociale domein als

community builders is werken aan rechtvaardigheid. En soms worden in de wijze waarop de boel – faciliteiten, voorzieningen, regelingen, beleid en aansturing van de uitvoering – is ingericht belangen van bewoners veronachtzaamd. Daarom is de sociale werker bij SWSL niet alleen een community builder maar ook een activist daar waar rechtvaardigheid wordt veronachtzaamd of met voeten wordt getreden. In dergelijke situaties schroomt SWSL niet aan te geven waar het op staat.

Hoe kritisch en lastig SWSL ook is, de insteek van kritiek (en incidenteel van activisme) is altijd constructief. Naar bewoners, collega's in het maatschappelijk middenveld maar ook naar de ambtelijk-bestuurlijke organisatie, treden we op als bondgenoot.

De constructief-kritische insteek van SWSL heeft alles te maken met hoe SWSL teamleden in de werkelijkheid van alledag, bouwen aan gemeenschappen en daarmee processen van ver-gemeenschappelijken inricht, mede mogelijk maakt en ondersteund. Bij community building onderscheidt SWSL processen die soms achter elkaar maar meestal door elkaar heen lopen. In het kort onderscheidt SWSL zes processen in community building.

Op de eerste plaats gaat het om het **constant signaleren** van kwesties en kansen, dat wat verbindt en dat wat verdeeld, wat de noden zijn, de ambities op een thema of in een gemeenschap en/of buurt. Dat wat insluit en dat wat uitsluit. Deze en andere signalen worden systematisch gebundeld. In samenspraak met onze partners in gemeenschappen en buurten reflecteren we op deze signalen. Met bewoners, collega professionals, vertegenwoordigers van de lokale overheid, migrantenorganisaties en initiatieven. Niet zelden hebben we structuren ingericht – netwerken en/of coalities – waar we de gebundelde signalen inbrengen. Bijvoorbeeld bij de WeShare Coalitie in Osdorp (Wildeman en omgeving) of bij het Vuilnisoproer netwerk en/of het Netwerk Informele Zorg. Maar ook bij reguliere overleggen van collega community builders en/of het Gebiedsteam en Gebiedspool van stadsdeel Nieuw-West.

Door constant te signaleren en deze signalen te bundelen, wordt niet zelden het initiatief tot collectieve actie genomen. Zo is de Vuilnisoproer ontstaan. Op basis van signalen van verschillende partners, gebiedsmanager en gebiedsmakelaars, bewonersinitiatieven op het thema 'schoon, heel en veilig' werd – in samenspraak met partners – een actiebijeenkomst voorbereid dat weer de aanzet heeft gegeven tot het oprichten van het activistisch Netwerk van de Vuilnisoproer. Een initiatief dat zowel een constructieve insteek kent – we prikken er met z'n allen er aardig op los en houden vele plantsoenen, straten en pleinen schoon, adopteren containers, werken aan preventie en bewustwording – maar ook een activistische kant kent. In het geval van de Vuilnisoproer is ageren gebaseerd op collectiveren. Het **ageren** zit 'm in "we zijn het onvermogen van de kant van stadswerken (reiniging) zat", ervaren dat we als bewoners mede-eigenaar van een probleem zijn maar ook mede-eigenaar van een oplossing. De agitatie komt in de naam tot uiting. Maar gezamenlijke agitatie is gebaseerd op het **collectiveren van ambities, praktijken en belangen**. Kunst bij community building is dat een initiatief, gesprek, dialoog, zoektocht naar de basis van ver-gemeenschappelijken vitaal blijft. Dat vergt een inzet voor **constante inspiratie**. Essentieel hierbij vindt SWSL dat de inspiratie vooral in de praktijken van de gebundelde praktijken wordt gehaald. Dat vergt met andere woorden een leergierige en vooral nieuwsgierige inzet. Leren van de wijsheid, ervaringen en inzichten van de initiatieven die betrokken zijn, maar ook leren van de wijsheid, ervaringen en inzichten elders. Blijvend inspirerend in het proces van community building doen we bijvoorbeeld

door een cultuur te promoten waarin het vanzelfsprekend is dat we dat delen. Onze kennis, tijd, aandacht, wijsheid, faciliteiten, voorzieningen, praktijklessen, werkvormen, netwerken en toegang tot netwerken waaronder toegang tot financiële bronnen. Door een cultuur – en praktijk – van delen te stimuleren bouwen we onderlinge en wederzijdse inspiratie in en houden daarmee gebundelde, verbindende en commoning initiatieven vitaal. Het **faciliteren** is een belangrijk onderdeel van community building. Een organisatie als SWSL heeft relatief veel mogelijkheden aan vierkante meters en de daarbij behorende voorzieningen. Deze worden in het proces van ver-ge-meenschappelijken benut. Het faciliteren kan ook gaan om de expertise van voorzitterschap van een initiatief (tijdelijk) ter beschikking te stellen en de daarbij behorende backoffice en coördinerende functies. Overdracht van expertise – bijvoorbeeld waar het gaat om werkprogramma ontwikkelen, subsidie aanvragen indienen, de financiële organisatie inrichten – behoort ook daartoe. Niet zelden fungeert SWSL als sponsor van initiatieven. Bijvoorbeeld door initiatieven van bewoners niet alleen te ondersteunen in de organisatie opbouw, financiën maar ook door huisvesting (in de Ru Paré) mogelijk te maken. In geval SWSL niet zelf de benodigde faciliteiten, voorzieningen en/of expertise, tijd en capaciteit beschikbaar heeft dan tracht SWSL deze in haar netwerken van externe partners te mobiliseren en te koppelen aan een bewust en specifiek initiatief. Soms is er wat peper nodig. Bij een partner in een initiatief of in een netwerk, coalitie of bij een bestuurder, een professional en/of ambtenaar. Community building vergt actie. Consistente en betrouwbare actie. Vanuit SWSL spreken we van **'activeren'**. Vaak is daarvoor heel weinig nodig omdat bondgenoten/partners elkaars inspiratie zijn en elkaar dus activeren. Maar soms is vanuit SWSL een activerende inzet nodig. Bijvoorbeeld door korte termijn en middellange en lange termijn perspectieven met elkaar te verbinden. Immers, nogal wat initiatieven hebben last van zoiets als 'waan van de dag'. Het verbinden van de huidige praktijk met een langer termijn perspectief blijkt vaak een aanjager te zijn. Een inzet om wijsheden, expertise, ervaringen, belangen (etc) te **collectiveren** hoort bij community building zoals SWSL dat verstaat. Door in een buurt, op een thema en/of zich ontwikkelende gemeenschap versnipperde ervaringen te bundelen, collectivieren we praktische expertise en groeit een herkenning dat de ene praktijk de ander overlapt of baat heeft bij de praktijklessen van de ander. Door praktijken – en de daarbij onderliggende ambities, belangen en doelstellingen te bundelen wordt een verkenningstocht ingezet op wat er gemeenschappelijk is, in belang, ambitie, doelstelling, werkvormen etc. Tenslotte meent SWSL dat het bevorderen van het bondgenootschappelijke een onderdeel is van community building. **'Solidariseren'** noemt de organisatie dat. De kwestie van een van de partners in en tijdens het bouwen aan gemeenschappelijkheid ervaart SWSL mede als haar eigen kwestie. Een partner helpen zijn of haar kwestie te tackelen – of een kans te verzilveren – is daarom integraal onderdeel van community building. Zonder bondgenootschap en solidariteit geen vitaal en inspirerend proces van community building. SWSL tracht daarin een betrouwbare bondgenoot te zijn, niet alleen in goede tijden waarin de subsidiegelden tegen de plinten opklossen maar juist ook in tijden van schaarste.

Het in het onderstaande schema vatten we het nog een keer samen:

Ver-ge-meen-schappelijken	Hoe
1. Signaleren en bundelen	Leergierig, nieuwsgierig, bescheiden, delen van signalen, reflectie en verkenning hoe kansen verzilverd worden en kwesties getackeld in buurt, op thema en in gemeenschap.

2. Ageren	Kritisch, actiemiddelen verwerven om te interveniëren in praktijken en beleid.
3. Inspireren	Cultuur van delen bevorderen; delen van wijsheden en praktijken voor onderlinge en wederzijdse inspiratie; praktijken en expertise van elders invliegen/mobiliseren, structurele reflectie op praktijk (bijvoorbeeld Commons Lab).
4. Faciliteren	Met tijd, ruimte, kennis en netwerk, vertrouwen uitlenen, ervaringsdeskundigheid delen, door proces en projectbegeleiding.
5. Activeren	Empoweren, gelijkwaardigheid als vorm van wederkerigheid, communicatie, actievormen en actiemiddelen mobiliseren om in knellende praktijken en beleid effectief te kunnen interveniëren.
6. Collectiveren	Met behoud van eigenheid tot een gemeenschappelijkheid komen (interesse, belang, doel, ambitie), praktijk en kennis delen, wederkerigheid, 1+1=3, bondgenootschap, gemeenschappelijk doel (actieplan).
7. Solidariseren	Eigenbelang in het gemeenschappelijk herkennen, bondgenootschappelijke verantwoordelijkheid, gezamenlijk taal, de kwesties van de ander helpen tackelen, de kansen van anderen in het collectief helpen verzilveren.

1.4. SWSL, ontstaan en ontwikkeling

Eind 2003 is in de toenmalige stadsdelen door bewoners in Bos en Lommer, Baarsjes en Slotervaart het initiatief genomen tot “Samenwonen-Samenleven”. Doel van het initiatief was om bij te dragen aan wat nu “de inclusieve stad” heet. Het was de tijd van alle hectiek rondom de moord op Theo van Gogh. Een praktisch maar ook lerend initiatief waarin ervaringen van bewoners op sociale actie in buurt en gemeenschap werden gebundeld. Een coalitie van sociale vermogensfondsen was in die tijd naarstig op zoek naar een voorbeeldig initiatief voor langdurig partnerschap en ondersteuning. Onder voorwaarde dat het prille initiatief “Samenwonen-Samenleven” zes jaar de tijd zou krijgen voor ontwikkeling van werkvormen en methodieken, is een samenwerking – en daarmee financiering – aangegaan met dit samenwerkend verband van sociale fondsen. Deze samenwerking heeft SWSL in de gelegenheid gesteld om met bewoners in buurten en gemeenschappen werkvormen te ontwikkelen zonder een beroep te doen op subsidiering van de lokale overheid. Voor de zich ontwikkelende eigenheid van SWSL is dit een kans gebleken. Zonder zich zorgen hoeven te maken over de agenda van de lokale overheid die altijd verborgen zit in een subsidieregeling, kon SWSL zes jaar – samen met actieve bewoners en hun initiatieven – werkvormen van community building ontwikkelen.

In de eerste zes jaar zijn op enkele hoofdthema’s ingezet. Op de eerste plaats bleek al snel dat er alom behoeftte was aan wat ‘capacity building’ werd genoemd. Het steunen en ondersteunen van bewonersinitiatieven en gemeenschaps- en buurtstructuren waarin deze bewoners (en hun initiatieven) samen op trekken als bondgenoten. Uit die tijd dateren ook de vele trainingen en cursussen voor zogenaamde zorgvrijwilligers (informele zorg), projectontwikkeling en

fondsenwerving. Ook zijn vanaf 2006 in verschillende stadsdelen zogenaamde “Onmisbare schakel” conferenties georganiseerd waarin de (maatschappelijke) meerwaarde van informele zorg initiatieven werd toegelicht en reguliere zorg en maatschappelijke dienstverlening werd uitgenodigd vormen van afstemming en samenwerking – op basis van complementariteit – te realiseren met ‘informeel’. Anno 2021, met de inrichting van de Buurteams in de stad, actueler dan ooit.

Noemenswaardig is een initiatief dat in 2010 in opdracht van de toenmalige Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling is uitgevoerd. Namelijk een onderzoek bij vrouweninitiatieven hoe zij intern en onderling – op basis van wederkerigheid – de samenwerking realiseren. Het succes van dit onderzoek heeft de fondsen die in 2004 als financiers en mede-eigenaren van het initiatief fungeerden, geïnspireerd tot een proces van verzelfstandiging. Op 11 maart 2011 is – in de theaterzaal van Podium Mozaïek – stichting Samenwonen-Samenleven gelanceerd en haar werkmethode boek gepresenteerd, “Van Klacht naar Kracht”.

In 2011, het jaar waarin Stichting Samenwonen-Samenleven in het leven werd geroepen, werd de organisatie uitgenodigd plannen in te dienen voor de programmering van een of meerdere Huizen van de Wijk in Nieuw-West. Omdat SWSL al actief was in Slotervaart is gekozen voor het indienen van een programma plan voor een Huis van de Wijk – De Buurtzaak – in Slotervaart Noord. Met een beschikking kon SWSL in 2012 een start maken met De Buurtzaak. Anders dan andere beheerders/programmeurs van Huizen van de Wijk, heeft SWSL van meet af aan gekozen om “informele zorg” als een integraal onderdeel van de programmering te laten zijn. Maar ook om De Buurtzaak met enkele waarden te behangen, namelijk die van inclusiviteit, wederkerigheid en solidariteit. Medio 2013 werd bekend dat de basisschool Ru Paré aan de Chris Lebeaustraat in 2014 naar een nieuwbouwlocatie zou verhuizen. Precies op het moment dat binnen SWSL het gesprek werd gevoerd hoe we als organisatie konden voorkomen dat – in geval de lokale overheid de stekker uit de subsidieregeling trekt – we moeten bekennen dat we slechts passanten in de wijk waren. Maar vooral en bovenal ging het gesprek over een integrale en domein-overstijgende aanpak door kunst en cultuur, zorg en welzijn, sport en spel, participatie en dagbesteding in één huis – community – samen te brengen en van daaruit – op basis van wederkerigheid – effectiever en met meer (maatschappelijke) impact expertises, netwerken, voorzieningen en faciliteiten te benutten. De “claim” op het voormalige schoolgebouw werd indertijd alert door afdeling Vastgoed opgepakt met een uitnodiging om een businessplan te ontwikkelen en voor te leggen. In amper een half jaar tijd is niet alleen een businessplan en een huurovereenkomst van afdeling Vastgoed van de Gemeente Amsterdam gerealiseerd. Ook is er – op verzoek van het stadsdeel – een schetsontwerp voor een transformatie van het oude schoolgebouw gemaakt waar partners in de wijk Slotervaart Noord tijdens zogenaamde ontwerp workshops een bijdrage aan hebben geleverd.

Op 12 december 2014 is de Ru Paré – we hebben de naam behouden – feestelijk geopend. Maar toen moest de verbouwing en het wegwerken van achterstallig onderhoud (ruim 20 jaar) nog beginnen. Terwijl het gebouw in gebruik werd genomen, is de verbouwing ter hand genomen en afgerond in 2017. Sindsdien is Ru Paré Community een voorbeeld en inspiratiebron in de stad; een aantrekkelijke locatie voor verschillende soorten activiteiten en een laboratorium waar menig initiatief is geboren.

In 2019 is SWSL door stadsdeel Nieuw-West gevraagd een tweede locatie tot ontwikkeling te brengen. Dat wil zeggen, te transformeren in een multifunctionele community met verschillende voorzieningen en daarmee een impact te realiseren voor de buurt en haar bewoners. In september 2020 is een huurovereenkomst met Vastgoed gesloten. Sindsdien zijn de voorbereidingen gaande voor een grootschalige verbouwing en werkt SWSL aan een integrale programmering.

Naast de inzet in het stadsdeel Nieuw-West – en dat is praktijk vanaf 2004 toen SWSL nog een pilot was – heeft de organisatie ook haar commitment naar andere initiatieven in de stad. Werkvormen worden gedeeld, zoals bijvoorbeeld het SWSL programma voor informele zorg. Overdracht van expertise en plannen van aanpak, handleidingen en wat dies meer zij vindt plaats naar initiatieven in Noord, Oost en Zuidoost.

Bakermat van SWSL: stadsdeel West

Bewoners en vrijwilligers uit stadsdeel West, met name uit Bos en Lommer en De Baarsjes, zijn ooit het project Samenwonen-Samenleven begonnen. Dat was in de tijd dat Bos en Lommer als een van de armste stadsdelen gold; we spreken over de periode 2003-2004. Vanaf 2005 werden sleutelpersonen en actieve ‘helpers’ in de wijk getraceerd, toegerust, verbonden en begeleid in hun rol als zorgvrijwilliger en werd de basis gelegd voor een programma ter ondersteuning en versterking van hun inzet, wat later, nadat SWSL in 2011 is verzelfstandigd, de Basiscursus Vertrouwenspersonen (met aanvullende deskundigheidstrainingen en intervisies) is geworden en werden de verbindingen met andere partijen uitgebreid via het Makelpunt Zorg en Welzijn.

De afgelopen 10 jaar heeft SWSL in West zich ingezet voor verbinding, ondersteuning, versterking en vernieuwing van de informele zorg en verbinding met de reguliere zorg, o.a. door toerusting en inzet van zorgvrijwilligers, waaronder vertrouwenspersonen en de laatste jaren ook aspirant-ervaringsdeskundigen. De meeste toegeruste zorgvrijwilligers zijn nog steeds als vertrouwenspersoon actief in zelf- of vrijwilligersorganisaties, buurtkamers, bewonersinitiatieven, in de buurt of worden gekoppeld aan een kwetsbare bewoners, voor tijdelijke ondersteuning, versterking, toeleiding naar reguliere hulp of het vergroten het sociaal netwerk, gericht op het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid. En met een beroep op de eigen talenten voor vormen van wederkerigheid.

In 16 jaar tijd is er veel veranderd. Door de komst van nieuwe, meer draagkrachtige bewoners, vallen Bos en Lommer en De Baarsjes niet meer onder de armste buurten van de stad, maar in bepaalde wijken is de armoede echter nog steeds hardnekkig aanwezig.

Beleidsmatig wordt ingezet op een stevige sociale basis; het fundament dat zorg en ondersteuning in de stad stabiliteit geeft. Dat betekent onder andere meer zorgvrijwilligers die kwetsbare medebewoners ondersteunend zijn in het herpakken van zelfredzaamheid, het ontwikkelen van talenten en in het meedoen in de samenleving. Dat betekent ook de kennis, expertise, netwerken van deze zorgvrijwilligers waarderen en benutten.

Hoofdstuk 2. Nieuw-West programma

2.1. Innovatie en kwesties

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de sub-programma's die wijk overstijgend zijn en een functie hebben voor het hele stadsdeel Nieuw-West. Het gaat hier om initiatieven waarin de samenwerking tussen (bewoners) initiatieven en wijk(gemeenschaps)organisaties - op voor bewoners urgente onderwerpen - wordt bevorderd. Op een enkel sub-programma na, komen de initiatieven voort uit de innovatie van SWSL.

2.1.1. Innovatie is urgent

Zoals reeds in hoofdstuk 1, Kennismaken met SWSL, is aangegeven, besteedt de organisatie veel aandacht aan innovatie in het sociale werk. Nieuwe werkvormen, nieuwe vitale samenwerkingen en nieuwe initiatieven. Nieuw in dit verband is niet oude wijn in nieuwe zakken.

Innoveren is leuk en hard werken en doe je nooit alleen. Altijd met anderen. Met vertrouwde en bekende partners maar ook nieuwe en onbekende initiatieven, groepen en organisaties. Soms maken ook vertegenwoordigers van het 'systeem' deel uit van een innovatief avontuur. Maar met wie je ook samen innoveert, voor SWSL geldt dat het altijd van onderop gaat; met mensen en hun initiatieven in de leefwerelden. Samen en van onderop help je draagvlak, overeenstemming en (vormen van) mede eigenaarschap te bereiken wat betreft aard van het vernieuwende initiatief, de doelstelling(en), de werkwijze, taakverdeling, impact, monitoring etc).

SWSL zet in op innovatie niet vanwege de innovatie. Bij SWSL heeft het een doel, namelijk: het versterken en door-ontwikkelen van wat de 'sociale infrastructuur' in buurten, wijken en gemeenschappen wordt genoemd. Daarbij zetten we in op structuren die solidariserend zijn en waarin mede eigenaarschap goed is geregeld en die gemeenschapsopbouw (ver-ge-meen-schap-pe-lijk-en) bevordert.

Er is een echt een hoge urgentie op het versterken en verder ontwikkelen van deze solidariserende sociale infrastructuur in buurten en gemeenschappen. De verwachtingen vanuit het systeem (ambtelijk-bestuurlijke organisatie en systeem instellingen) naar (actieve) bewoners neemt hand over hand toe. Dat alles in het teken van de "participatie-samenleving" van Mark Rutte en Co. Dit krijgt onder andere uiting in de ambitie van 'gebiedsgericht werken', 'integraal werken' en 'maatgericht werken. Nogal wat systeem organisaties en instellingen doen een beroep op de sociale infrastructuur die in een buurt en/of gemeenschap beschikbaar is en waarin bewoners – veelal op vrijwillige basis – actief zijn. Het makke is evenwel dat vanuit het systeem een vorm van roofofbouw wordt gepleegd op de beschikbare sociale infrastructuren in buurten en gemeenschappen. Vaak is de relatie ingericht waarin de belangen van het systeem worden behartigd en is er geen sprake van wederkerigheid in de afstemming en samenwerking. Bovendien is de participatie – in de vorm van

mede eigenaarschap en medezeggenschap – niet goed geregeld omdat er heus beleid ontbreekt in deze.

De innovatieve initiatieven waar SWSL bij betrokken is, speelt in op bovenstaande dilemma's. Door te investeren in de vitaliteit van sociale infrastructuren in buurten en gemeenschappen wordt de samenspraak en samenwerking tussen initiatieven uit de leefwereld en systeem-programma's, zoveel eenvoudiger, efficiënter en met zoveel meer impact. Met sterke sociale structuren in buurten en gemeenschappen waarin bewoners hun burgerschap praktiseren, worden vormen van collectieve belangenbehartiging verkend en benut. Hierin groeit de claim op mede eigenaarschap en medezeggenschap van de kant van burgers. Een kwestie van democratisering.

In dit hoofdstuk, maar ook in hoofdstuk 3, passeren enkele innovatieve programma's.

In paragraaf 2.3. beschrijven we de SWSL inzet voor het Netwerk Informele Zorg. In paragraaf 2.4. beschrijven we De Vuilnisoproer. De Coöperatie "Samen aan de slag" wordt beschreven in paragraaf 2.5. In paragraaf 2.6. komt de Energie Coöperatie Westerlicht aan bod.

Overigens zijn niet alle innovatieve initiatieven in dit hoofdstuk opgenomen. In Hoofdstuk 3, paragraaf 3.3.4. beschrijven we uitvoerig het ontstaan en het programma van "Samen leren in de wijk" en de inzet van de kant van SWSL. In Hoofdstuk 4, paragraaf 4.2.4. is het meest recente initiatief voor vernieuwing opgenomen, namelijk de WeShare Coalitie in Wildeman en omgeving.

Wat alle innovatieve initiatieven van SWSL gemeen hebben is dat de drie kernwaarden van de organisatie – namelijk inclusiviteit, wederkerigheid en solidariteit – centraal staan en dat in het ontwikkelingsproces gewerkt wordt met de B.O.S. werkwijze. Tevens leveren vernieuwende initiatieven weer nieuw soortige ervaringen, inzichten en analyses op. Zo leveren vernieuwende initiatieven nieuwe concepten op die SWSL integreert in haar werkwijze. Bijvoorbeeld waar het gaat om "meervoudig gebruik", "de kracht van de nabijheid" en "de omgekeerde Matroesjka".

2.1.2. Kwesties van partners (helpen) tackelen

Bewonersinitiatieven, bewonersorganisaties, professionals werkzaam in Nieuw-West maar ook ambtenaren van het stadsdeel Nieuw-West en zij die stedelijk functioneren, vertegenwoordigers van uitvoerende overheidsinstellingen zoals WPI en vertegenwoordigers van instellingen die het gebiedsgericht werken hebben ontdekt en van zins zijn een praktijk in Nieuw-West te vestigen; al deze en vele anderen doen een beroep op SWSL, haar inzichten en vertrouwde toegang tot netwerken en specifieke expertises in het stadsdeel.

Vaak gaat het om netelige kwesties die een grote mate van urgentie hebben. Soms gaat het om slepende kwesties, langdurige en hardnekkige problemen in een initiatief en/of organisatie. Soms gaat het om enkelvoudig advies en consultatie. Enkele voorbeelden:

Op verzoek van het stadsdeel heeft SWSL mee gedacht met een businessplan voor de Natuurkamer, dit nadat de Natuurkamer tevergeefs een beroep had gedaan op de subsidie sociale basis. De ondersteuning betreft in dit geval niet enkel het ontwikkelen van een realistisch businessplan maar ook begeleiding in de communicatie naar ambtenaren, het stadsdeel en een nieuwe subsidie regeling, namelijk IMI, Integraal Maatschappelijk Initiatief.

Soms ontbreekt ook (even) aan de expertise binnen het stadsdeel. Zo heeft SWSL mee geholpen het businessplan transformatie Station Wildeman te schrijven; een businessplan ter onderbouwing van de cofinanciering van de kant van het stadsdeel. Soms helpt SWSL ervaring in de sociale basis en haar vertrouwde toegangen tot stakeholders waar het gaat om een uitdaging, zoals in geval van Notweg 32 alwaar t.z.t. een maatschappelijke plint wordt gerealiseerd. In dergelijke gevallen zet SWSL zich om een klus van een van de medewerkers binnen de ambtelijke organisatie van het stadsdeel te klaren door mee te denken over een – bij de buurt en haar bewoners aansluitend – programma en daarvoor de juiste partners te verleiden aan te haken een projectplan voor de maatschappelijke plint in te richten.

Ook waar het gaat om het behouden van competenties in het stadsdeel van tijdelijke – door het stadsdeel ingehuurd – krachten, wordt de inzet van SWSL gevraagd. Zo is een pleit gedaan voor een manager op schoon, heel en veilig; om het contract voor een periode te verlengen. Soms kan het ook heel praktisch, door een dergelijke tijdelijk kracht ‘onderdak’ te gunnen waarmee een kwestie voor het stadsdeel wordt getackeld.

Weer anderen komen informatie en netwerken ophalen, tips maar ook vertrouwen. Zadelhoff bijvoorbeeld, de grote projectontwikkelaar die het Slotervaart Ziekenhuis heeft opgekocht en – voor een tijdelijkheid – een maatschappelijke plint wil inrichten met kunst, cultuur en zorg. Of een instelling als Reclassering Nederland die in Nieuw-West een praktijk wil opstarten – gebiedsgericht werken – samen met bewonersinitiatieven en hun gemeenschappen. Zadelhoff en Reclassering Nederland komen om het vertrouwen dat SWSL heeft opgebouwd in buurten en gemeenschappen, te ‘lenen’.

Ook kan het zijn dat SWSL kwesties zelfs inbrengt. Dit door op tijd te signalen en deze signalen door te spelen aan de desbetreffende ambtenaar en/of bestuurder, collega organisatie en/of bewoners initiatief/organisatie. Niet verrassend in deze omdat een van de focussen van SWSL – conform haar werkwijze – is om voortdurend kansen en kwesties te inventariseren, ambities en nachtmerries vroegtijdig op spoor te komen; daarop te reflecteren en dat dan ook weer te delen met stakeholders. Een voorbeeld is de wijze waarop “participatie” is ingestoken in de ontwikkelperiode van het Masterplan Nieuw-West. We denken mee, geven suggesties, kritisch weliswaar maar altijd in een constructieve houding. In dit verband is hier een opmerking op zijn plaats over het ontbreken van het reflectief vermogen binnen de ambtelijke organisatie. Vanuit onze praktijk hebben we de indruk dat het structureel bundelen van signalen over knelpunten in de relatie met organisaties en (bewoners) initiatieven in Nieuw-West, of signalen m.b.t. uitvoering of signalen daar waar het goed mis gaat met de belangen en rechten van bewoners(groepen) binnen de ambtelijke organisatie een aandachtspunt is. Structureel bundelen van die signalen door ze actief op te halen, is voorbereidend op mogelijke en nodige correcties in beleid en praktijk van de stadsdeel-organisatie.

Partners helpen hun kwesties te tackelen, is voor SWSL een vanzelfsprekendheid. Het gaat ook in deze om het ontwikkelen van een vertrouwde (werk) relatie waarin - op basis van gemeenschappelijke doelen, uitdagingen, belangen, inzet - partnerschap zich ontwikkelt tot bondgenootschap. De kwestie van de ander is ook onze kwestie. Uiteraard heeft dit grenzen. De capaciteit van SWSL is niet onuitputtelijk. Bovendien zet SWSL zich graag in om haar eigenheid te behouden en verder te ontwikkelen.

Bij sommige organisaties en initiatieven in Nieuw-West is het tackelen van kwesties een ding van lange adem. Met onmisbare initiatieven en organisaties bouwt SWSL een langdurige samenwerking op om structurele problemen (kwesties) te helpen oplossen. Dan is de relatie vooral ingekleurd met wat SWSL capacity building noemt.

Voor SWSL is de steun aan partners om hun kwesties te helpen tackelen – of kansen te verzilveren – een uiting van bondgenootschappelijke samenwerking. Daarbij, in geval van kwesties – maar ook in geval er kansen getraceerd zijn en de vraag ligt hoe die kansen verzilverd kunnen worden – komt vaak een verborgen schat aan informatie tevoorschijn. In het steunen van partners worden nieuwe mogelijkheden, nieuwe inzichten en nieuwe ervaringen verzameld. Dat is voor SWSL goud. Overigens, we delen dat gedolven goud ook weer (Wederkerigheid).

Intermezzo

“Omgekeerde Matroesjka”.

De meeste (vernieuwende) buurt en gemeenschapsinitiatieven waar SWSL bij betrokken is, zijn ooit heel klein begonnen. Soms was een eenmalige actie de aanzet voor een structureel programma. “Samen leren in de wijk” – het structurele samenwerkingsprogramma in Slotervaart – is indertijd opgestart van een solidariteitsactie in de Ru Paré waarin de Community haar steun betuigde met de zorgen van de basisscholen. Het stimuleren en ondersteunen van enkele bewoners die hun straatje schoon prikken, heeft geleid tot het stadsdeel brede initiatief van de Vuilnisproer.

Wat voor initiatieven geldt, geldt ook voor bewoners en zeker voor bewoners die om wat voor reden dan ook niet of beperkte mate aangehaakt zijn bij de samenleving en/of arbeidsmarkt. Door de bewoners als lastig, klagend, zeurend te typeren, dan komt uit het kleine Matroesjka poppetje geen grotere. Door hulpzoekende en hulp-vragende bewoners als “klant” aan te spreken en te bejegenen dan krijg je klant gedrag terug: claimen, klagen en klooiën. Ook dan is er geen sprake van “omgekeerde Matroesjka”. Het zal daarom ook niet verbazen dat het bezigen van de term “klant” en/of “cliënt” not done is bij SWSL en op de locaties waar SWSL actief is, Ru Paré en Station Wildeman.

2.1.3. Innovatie budget

In de afgelopen jaren heeft SWSL de beschikking gekregen over een innovatie budget. Een vrij te besteden budget om in de sociale basis, samen met het stadsdeel en partners in buurten en gemeenschappen, out of the box en niet zelden tegen de stroom in, innovatieve initiatieven te verkennen, uit te proberen, daar van te leren en zo mogelijk te bestendigen. In 2019 was hiervoor nog een budget beschikbaar van 20.000 euro, in 2020 teruggebracht tot 10.000 euro. Met dat laatste bedrag komen we niet uit. Zeker niet als we het beroep dat op SWSL vanuit de sociale basis en de ambtelijk-bestuurlijke organisatie wordt gedaan om nieuwe en vernieuwende inbreng te realiseren en/of kwesties bij een partner in de sociale basis te helpen tackelen of een kwestie van de ambtelijke organisatie zelf. Het beroep dat op SWSL is in 2021 sterk toegenomen, niet in de laatste plaats om enkele slepende maar ook knellende kwesties te helpen oplossen. Denk bijvoorbeeld aan de participatie paragraaf voor het Masterplan Nieuw-West of de aanzet tot integraal werken vanuit de sociale basis in de Wildemanbuurt en omgeving (We Share, Notweg 32).

Daarom stellen we voor dat het budget weer naar 20.000 euro wordt verhoogd, betreffende 375 uur die de organisatie aan innovatie kan besteden.

2.1.4. Voorstel opdrachtgeversbudget

Naast het innovatie budget stellen we voor dat het stadsdeel een bedrag gereserveerd ten laste van het “opdrachtgeversbudget” van 25.000 euro. Dit budget kan aangewend worden om alert te handelen, eventuele knerpande kwesties helpen tackelen, te adviseren en/of ontbrekende expertise in de ambtelijke organisaties aan te vullen of in het SWSL netwerk te mobiliseren. Voor dit budget wordt een uren administratie bijgehouden en vindt aan het eind van het jaar een afrekening plaats.

2.2. Commons Lab

2.2.1. Introductie

In het najaar van 2018 is SWSL op eigen initiatief een nieuw programma gestart, Commons Lab. Een initiatief waarin we het denken over en de praktijk met “commoning” bij elkaar brengen. Commons kan een krachtige reactie vormen tegen privatisering én reductie van de inclusieve, gemeenschappelijk (solidaire) en circulaire volheid van de wereld. Dat zichtbaar maken is een van de ambities van de Commons Labs. Ergens halverwege het jaar 2019, nadat gebleken was dat aan het “Lab” een behoefte was en een meerwaarde bracht, is een beroep gedaan op het stadsdeel voor cofinanciering. Dit beroep is indertijd gehonoreerd, alsook het beroep op financiering in navolgende jaren. In de afgelopen jaren heeft het Commons Lab mede-eigenaarschap van bewoners gestimuleerd, is het een kraamkamer geweest van verscheidene vernieuwende initiatieven en heeft het bijgedragen aan de vitaliteit van de sociale infrastructuur in Nieuw-West.

In een Lab komen geïnteresseerden in, denkers over, ontwikkelaars en uitvoerders van commons praktijken en community building-initiatieven bijeen. Dit om samen te reflecteren op de praktijk maar ook om samen bij te dragen aan theorievorming rond het fenomeen “commons” en “commoning”. Door “commoning” versterk je het (mede-)eigenaarschap van hulpbronnen door bewoners. Er ontstaat een sociale infrastructuur waarin bewoners zich verbinden als mede-eigenaar, medeontwikkelaar, mededoener en dus ook medeverantwoordelijke. Hiermee democratiseer je de lokale economie wat de sleutel is voor empowerment van de buurt.

Tijdens een Lab staan twee of meerdere praktijken centraal. Deze praktijken analyseren we samen, om na te gaan welke (en waar) kansen liggen, hoe deze verzilverd worden en welke (en waar) risico's er zijn en hoe die afgedekt kunnen worden. Daarbij is er ook altijd een meer theoretische beschouwing op het fenomeen commons of aspecten daarvan, zoals bijvoorbeeld de relatie tussen commons, overheid en markt. Uiteraard is er tijd voor uitwisseling van praktijk(lessen) maar ook van netwerken, voorzieningen en toegangen tot hulpbronnen waaronder financiële.

De Lab's trekken gemiddeld zo'n 35 deelnemers, veelal mensen die in de praktijk van commons en community initiatieven staan. Bij een Lab worden soms vooraf aanvullende artikelen geschreven en vaak wordt er een verslag geschreven wat er allemaal besproken is tijdens een Lab. Ook andere audiovisuele aanvullingen rond een Lab zijn mogelijk. Zo hebben we bij het tweede Lab van dit jaar over bondgenootschap tussen bewonersinitiatieven en lokale overheid een korte video gemaakt over het Buurthuis van der Pek en de ervaringen van actieve bewoners daar. Op deze manier bouwen een

archief op van alle ervaringen en inzichten die we opdoen, wat als een echte ‘common’ natuurlijk ook weer publiekelijk inzichtelijk is op de website van het Commons Lab.

De serie Commons Lab heeft een rijke oogst opgeleverd. Het heeft praktijken van ‘commoning’ in Nieuw-West versterkt, bewoners gestimuleerd om zichzelf collectief rond hulpbronnen te organiseren daarmee bijgedragen aan democratisering. Belangrijk onderdeel hierbij is de ideeën ontwikkeling daaromheen en de verspreiding hiervan. Het Lab is productief waar het gaat om concept ontwikkeling en het (door)ontwikkelen van werkvormen. Over de nieuwe concepten wordt in het (sub)hoofdstukje “innovatie” een en ander uiteengezet. Zo is het concept van “meervoudig gebruik” gecombineerd met de werkvorm van de “omgekeerde Matroesjka” in het Lab ontwikkeld. Bovendien zijn er door de Labs nieuwe contacten gelegd met wie nieuwe samenwerkingen tot stand zijn gekomen, zoals met de Kaskantine, Cascoland, Stadsboerderij Osdorp en vele anderen. Ook vrijwilligers en bewonersinitiatieven in Nieuw-West nemen in toenemende mate kennis van de agenda van het Lab en wat daar geproduceerd en geleverd wordt. Tenslotte, noemenswaardig is dat het Lab een kraamkamer is van vernieuwende bewonersinitiatieven, zoals de Coöperatie Westerlicht en het recent ingerichte Coöperatieve initiatief “Samen aan de slag”.

2.2.2. Thema’s 2022

De Labs worden voorbereid door een werkgroep bestaande uit Henk Wagenaar, Martin Stam, Jurgen van der Heyden en medewerkers van SWSL (Kees Visser en Hans Krikke). De productionele kant, uitvoerende organisatie, wordt door ook SWSL verzorgd. Voor sommige thema’s wordt de redactie aangevuld met extra mensen. Zo hadden we voor het Lab dit jaar over maatschappelijk vastgoed samengewerkt met het Landelijk Steunpunt Actieve Bewoners (LSA) en wordt het Lab over voedselgemeenschappen voorbereid in samenwerking met Arnold van der Valk, emeritus-hoogleraar van Wageningen Universiteit. Een verscheidenheid aan thema’s zijn het afgelopen jaar aan bod gekomen in de Labs.

- Op het moment van schrijven moet het vijfde Lab van 2021 over voedselgemeenschappen nog plaatsvinden. Dit thema krijgt in 2022 een vervolg. Na de eerste verkenning en reflectie op het thema “voedselgemeenschappen” gaan we in 2022 kijken hoe deze losstaande initiatieven die te maken hebben met voedsel in Nieuw-West en Amsterdam elkaar kunnen versterken, met welke kwesties ze zitten en welke kansen er liggen, en hoe ze die gemeenschappelijk kunnen oppakken. Daarbij willen we ons ook verdiepen in de gemeenschapsvorming die ontstaat rond bijvoorbeeld buurttuinen, hoe dit bewoners betreft in voedselcoöperaties en verduurzaming in het algemeen. Maar ook hoe deze voedselgemeenschappen inclusief worden of blijven (vooral ook voor minder rijke bewoners) en hoe we de verspreiding van voedselgemeenschappen en de olievlek werking kunnen bevorderen.
- In 2021 is in samenwerking met het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners (LSA) een Lab georganiseerd over maatschappelijk vastgoed. We verdiepten ons in de maatschappelijke waarde van gemeentelijk vastgoed. Kan vastgoed in bezit nemen een middel zijn om de gemeenschapseconomie te versterken? Vanuit verschillende domeinen onderzochten we wanneer het een kans is als actieve bewoners maatschappelijk vastgoed in zelfbeheer nemen – en onder welke condities deze initiatieven de grootste kans van slagen hebben.

In 2022 willen we hier verder mee en de verschillende voor- en nadelen van ofwel toegang tot, zeggenschap over, of eigenaarschap van vastgoed verder verkennen. Aansluitend hierop willen we ons ook verdiepen in bijvoorbeeld community land trusts.

➤ “Energie” en dan in het bijzonder “duurzame energie” is een ander thema voor 2022. Dat doen we met de prangende vragen: Energieproductie in handen van bewoners? Wanneer en/of waarom is dit een goed idee en hoe komen we daar?

In samenwerking met Energie Coöperatie Westerlicht en haar werkgroep “Duurzaam Oostoever” bestaande uit bewoners van de wijk Oostoever aan de Sloterplas, willen we een Lab organiseren waar we o.a. het Buurt Energie Systeem bij de Oostoever verkennen. In 2021 zijn op het Buurt Energie Systeem waarbij bewoners eigenaar zijn, de eerste verkennende gesprekken gevoerd met Alliander, Waternet en ander partijen voor het inrichten van een coalitie om deze ambitie handen en voeten te geven.

➤ In 2022 gaan we verder met de thema’s uit ons eerdere tweeluik over Geld & Macht. Zijn er alternatieve vormen van financiering mogelijk voor commons initiatieven om op die manier minder afhankelijk te zijn van ad hoc subsidie? Moet er bijvoorbeeld een “Commons Bank” komen voor vormen van microkrediet en als dat urgent en/of wenselijk is, is een dergelijke “volksbank” dan ook haalbaar? In de Lab’s gaan we op zoek naar praktijkvoorbeelden van alternatieve financiering, in de stad, in het land en buiten de landsgrenzen. Ter inspiratie en lering. Een aansluitend onderwerp dat we willen verkennen zijn geldstromen in de wijk. Kunnen we – samen met belangrijke stakeholders in de wijk – inzicht verwerven in de aard, omvang van en regie over deze geldstromen; geeft dat dan inzicht in waar de meerwaarde van synergie (integreren, meervoudig gebruik) ligt. En geeft dat inzicht dan weer een handelingsperspectief? Wat voor lessen kunnen we trekken uit community wealth building (het Preston Model) ervaringen voor Nieuw-West?

2.2.3. Planning

In 2021 hebben we vijf Labs georganiseerd. Zoals 2021 voortbouwde op de jaren daarvoor, zal ook het Lab programma van 2022 gebouwd worden op de investeringen (op inhoud en netwerken) van de jaren daarvoor.

Elk jaar maken we een werkplan voor het Commons Lab, met thema’s en al. In de praktijk kan het programma anders lopen. De verdieping die tijdens een Lab’s plaatsvindt leidt immers vaak tot nieuwe kansen en kwesties – en vervolgvragen die dwingen tot concrete vervolgstappen. Zo gebeurt het weleens dat een Lab over een bepaald thema bepalend is voor het Lab erna. Bovendien spelen we in op thema’s die op dat moment relevant zijn, of die ons en onze bondgenoten in commoning op dat moment bezighouden, waar een behoefte ligt voor verdieping, of praktijken die we dan juist bij elkaar willen brengen.

Voor 2022 plannen we wederom vijf Lab’s met specifieke thema’s. Zie het schema hieronder. Deze vijf thema’s vullen we aan met een publicatie van een brochure waarin we de inzichten en ervaringen die we met elkaar in zo’n twintig Labs sinds 2018 hebben opgedaan, samenbrengen. Naar aanleiding van deze publicatie wordt ook een Lab georganiseerd aansluitend daarop zes kleine workshops organiseren voor partners en bondgenoten waarmee we in verschillende coalities en netwerken samenwerken. Denk hierbij aan de WeShare coalitie in Osdorp (een samenwerkingsverband van verschillende bewonersinitiatieven, en maatschappelijke organisaties.), de Amsterdamse Donut Coalitie, het VuilnisOproer, Netwerk Informele Zorg en Samen aan de Slag, Samen Leren in de Wijk, Energie Coöperatie Westerlicht en Duurzaam Oostoever. Daarbij willen we een aparte workshop

organiseren voor vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie van het Stadsdeel Nieuw-West. In de brochure “Commoning in Nieuw-West” worden praktijkvoorbeelden gepresenteerd maar wordt vooral ingegaan op de do’s and dont’s van commoning. Uiteraard is er ruimte voor de uitput en outcome van commoning initiatieven. Doel van de serie workshops (5) is om gestructureerd een overdracht van expertise, werkvormen, succes en faalfactoren te realiseren. Deze overdracht is natuurlijk bedoeld om de commoning praktijken kwalitatief te ondersteunen. Subdoel van de serie is om te inventariseren hoe – tussen de Lab’s door – structureel een uitwisseling tussen commoning initiatieven ingericht kan worden waarbij we activiteiten meer op elkaar afstemmen en daar waar mogelijk en nodig samenwerken.

Tijdsinvestering:

Voor de onderstaande activiteiten is in de begroting opgenomen inzet van personeel 12 u o.b.v. cao 8.6.

1. Programma 5 lab
Vorbereiding op thema, redactie en werving
Productioneel (organisatie)
Coaching presentaties Lab, analyse praktijken
0Verslaglegging en terugkoppeling
PR en promotie, website
Verbindingen stimuleren tussen commoning initiatieven
2. Brochure en workshops
Schrijven, Redactioneel/redigeren
Layout en opmaak
5 workshops partners in het veld
1 workshop ambt/bestuurders
Verslaglegging
3. Aansturing
Totaal aantal uren
4. Druk 500 exemplaren, 40 pagina, voorkant kleur, binnenwerk zwart-wit

Planning samengevat

LAB	Lab thema	Planning
1	Geldstromen in de wijk en financiering van commons	Februari 2021
2	Presentatie brochure Commons Lab	Maart/April 2021
	Workshops (6) gebaseerd op de brochure voor verschillende coalities, netwerken en groepen in N-W, zoals de WeShare coalitie, Donut Coalitie, Vuilnis Oproer, Netwerk Informele Zorg, Samen aan de Slag, Samen Leren in de Wijk, Duurzaam Oostoever, Westerlicht, Gebiedspool van Stadsdeel N-W, etc.	Maart-Juni 2021
3	Food en commons	Juni 2021
4	Maatschappelijk vastgoed, community land trusts	September 2021
5	Commons en energie	November 20

2.3. Netwerk Informele Zorg

In 2017 is op initiatief van SWSL het Netwerk Informele Zorg ingericht. Dit in samenwerking met enkele partners waaronder de Vrijwilligers Centrale Amsterdam. Doel van het Netwerk is om kennis, expertise, ervaringen, netwerken, faciliteiten en belangen te delen om:

- a) De kwaliteit en continuïteit van de geleverde informele zorg te verbeteren
- b) Een programmatische afstemming en samenwerking te stimuleren tussen (enerzijds) informele initiatieven onderling en tussen informeel en regulier (waaronder m.n. Buurtteams) anderzijds,
- c) De kwaliteit en continuïteit van initiatieven en organisaties aangesloten bij het Netwerk te verbeteren, zeker waar het gaat om beleidsmatige en uitvoerende organisatie, financiële organisatie, pr, promotie en aansturing.

Het Netwerk heeft vanaf 2017 een aantal fasen doorlopen. In de eerste fase heeft het Netwerk zich geconcentreerd op een zelfkritische analyse van de meerwaarde en onvolkomenheden van de gebundelde – in het Netwerk – samengebrachte informele zorginitiatieven en organisaties. Een sterke en zwakte analyse dus. Deze analyse kleurt – tot op de dag van vandaag – een deel van de praktijk van het Netwerk in. Bijzonder aandacht is vooral besteedt aan het ontbreken van het onderlinge vertrouwen en het ontbreken van een cultuur van samenwerking met (natuurlijke) bondgenoten. De tweede fase betreft de kwartetten fase. Tijdens netwerkbijeenkomsten en tussen de bijeenkomsten door wordt in het Netwerk gedeeld, vierkante meters, ervaringen, kennis, expertise, voorzieningen. De derde fase is de fase van meer programmatische – structurele - samenwerking met het stadsdeel Nieuw-West. Deze fase is vooral ingekleurd door de notitie “Samen dilemma’s tackelen”. In deze notitie worden enkele structurele dilemma’s geanalyseerd in de relatie tussen informele initiatieven/organisaties en de Gebiedspool. We gaan met het Netwerk nu een nieuwe fase in, namelijk het inrichten van de samenwerking tussen informele zorg initiatieven in een buurt met het aldaar gevestigde Buurtteam. Daarmee krijgt het Netwerk een vierde functie, namelijk:

- d) een signalerende en monitorende functie waar het gaat om – op basis van complementariteit en wederkerigheid in de relatie – de samenwerking tussen informele zorg initiatieven en de Buurtteam (organisatie).

Voor 2022 werkt het Netwerk vanuit bovenstaande 4 doelstellingen (ambities). Het programma van de afgelopen jaren, netwerkbijeenkomsten (I), bijeenkomsten op thema (II), een op een ondersteuning (capacity building) worden ook in 2022 gerealiseerd (III). Voor 2022 gaan we – in geval de corona epidemie dat toelaat – de wederzijdse (werk) bezoeken weer oppakken. In het voorjaar en in het najaar worden dergelijke werkbezoeken op locatie bij partners van georganiseerd. Uiteraard voor de nodige intiemere kennismaking, om de mogelijkheid te benutten van de praktijken van collega initiatieven te leren maar ook voor uitwisseling en verkenning tot afstemming en samenwerking. (IV). Het vijfde onderdeel van het 2022 programma bestaat uit het monitoren en signalen bundelen op de samenwerking informeel op buurt niveau met de aldaar gevestigde Buurtteams.

Personele inzet Netwerk Informele Zorg is 12 uur p.w. o.b.v. cao 8.6.

Activiteiten Netwerk Informele Zorg
Coördinatie en backoffice
Onderling in contact brengen deelnemers van het Netwerk; slimme verbindingen maken
Netwerkbijeenkomsten, hoofdthema's onderlinge samenwerking (door te delen), samenwerking met stadsdeel en Buurtteams
Themabijeenkomsten
Een op een ondersteuning; capacity building; verbinden van informele zorg initiatieven in collectieve verbanden die mede functioneren op basis van onderlinge en wederzijdse ondersteuning
Werkbezoeken op locatie, om van elkaar te leren en samenwerking te zoeken (kwartetten)
Signalen informeel Buurtteams bundelen, daarop reflecteren en terugkoppelen aan Buurtteamorganisatie en stadsdeel
Signaleren en terugkoppelen aangaande de aard (ontwikkeling) van de samenwerkingsrelatie tussen individuele informele zorg initiatieven en stadsdeel, bundelen van deze signalen en gebundeld weer terugkoppeling voor dialoog.

2.4. Vuilnisoproer

Eerder heeft SWSL met Buurtwerkplaats Noorderhof het initiatief genomen voor het samenbrengen van bewonersinitiatieven op het thema "schoon heel en veilig". Deze drukbezochte bijeenkomst heeft geresulteerd in een nieuw samenwerkingsverband "De Vuilnisoproer". Het is een van de voorbeelden van de innovatieve kracht van SWSL. Samen met partners de krachten bundelen maar vooral ook zorgdragen dat bewoners (en hun initiatieven) mede eigenaarschap kunnen betrachten op het thema "schoon, heel en veilig". In het eerste halve jaar heeft SWSL de kar als backoffice, coördinator en voorzitter getrokken. Onderhand rouleert het voorzitterschap van de Vuilnisoproer en is er met succes een pleit gedaan voor een financiering van backoffice en coördinatie. Tevens is met succes een beroep gedaan op de IMI subsidie regeling.

Het eerste halve jaar is veel aandacht besteedt aan een werkprogramma het "10 actiepunten programma" waarvoor breed draagvlak is onder de bij de Vuilnisoproer aangesloten initiatieven. Stap voor stap wordt dat programma uitgewerkt. Met een financiële bijdrage van de kant van het stadsdeel voor de backoffice en coördinatie kan ook de organisatie opgebouwd worden. Onderhand zijn er enkele werkgroepen en is in De Natuurkamer, een van de leden van de Oproer, een penvoerder en budgetbeheerder gevonden.

De rol van SWSL is teruggebracht tot ondersteuner, meedenker, facilitator (ruimte bijvoorbeeld) en vliegende keep. Dat laatste zeker ook om bij te dragen aan een transparante financiële organisatie en verantwoording. Ook geldt dat vanuit SWSL wat steun wordt gemobiliseerd voor de wisselende voorzitters. Maar de Vuilnisoproer is in een relatief kort tijdbestek in een autonome, door bewoners(initiatieven) en wijkpartners ingerichte en beheerde coalitie ontwikkeld.

In verband met de rol van SWSL als ondersteunend en meedenkend lid van de Vuilnisoproer wordt geen beroep gedaan op de subsidieregeling sociale basis. Ondersteuning bestaat uit adviseren en

ondersteunen bij het inrichten van de werkorganisatie, de dynamiek van het Netwerk, coaching van de coördinator en helpen inrichten van de financiële organisatie.

Nota bene: in het najaar zal de website van de Vuilnisoproer operationeel zijn.

www.vuilnisoproernieuwwest.nl

Intermezzo

“Kracht van de nabijheid”.

Bewoners hebben een belang bij een schone, hele en veilige en solidaire woon- leef – en voor velen van hen – werkomgeving. Als belanghebbenden hebben veel bewoners vaak inzichten, kennis en expertises op thema's die het leven, wonen, spelen en werken in de buurt inkleuren. Vele bewoners zetten deze inzichten, kennis en expertise – om niets – in omdat het individuele belang van een prettig buurt die schoon, heel en veilig is een collectief belang is. Daar waar deze inzet en de inzichten, kennis en expertise van bewoners wordt gezien en gewaardeerd; daar groeien de initiatieven waarin mede eigenaarschap handen en voeten krijgt. Vertrouwen is hierbij het sleutelwoord. Vertrouwen kleurt namelijk de aard van de relaties onderling in en met (vertegenwoordigers) van lokale overheid en instellingen. In vertrouwde relaties zijn bewoners des te gemotiveerder, des te volhardender in hun inzet en met des te meer uithoudingsvermogen en des te meer bereid om kennis, expertise en netwerken te delen

2.5. Coöperatie Samen aan de Slag

Zeven in Slotervaart gevestigde en actieve organisaties hebben in 2020 een coöperatief initiatief genomen en de Coöperatie “Samen aan de Slag” ingericht. De coöperatie bundelt expertise, netwerken, kennis en capaciteit ten gunste van bewoners die afstand tot de arbeidsmarkt ervaren en ondersteuning nodig hebben om iets van sociale mobiliteit te realiseren. Het ontstaan van dit initiatief is een illustratie van hoe vasthoudend en geduldig grassroots Informele Zorg initiatieven moeten zijn om “zaken” te (kunnen) doen met de overheid (WPI) en een partnerschap/bondgenootschap in te richten.

Voorgeschiedenis

De oprichting van de coöperatie is gebaseerd op een aantal programma's van SWSL daterend uit 2017 en 2018. Op basis van deze programma's, waaronder het programma “Bondgenoot” is een notitie geschreven onder de titel: “Samen bouwen aan een inclusieve, solidaire wijk economie en lokale democratie”. Deze notitie is aangeboden aan wethouder Rutger Groot Wassink die veel van het coalitieakkoord “Nieuwe Lente Nieuw Geluid” herkende. Met zijn inhoudelijke ondersteuning is in 2018 een werkgroep gestart met als doel om bewonersinitiatieven die bezig zijn met empowering, jobcoaching, toeleiding naar de arbeidsmarkt en jobcreation in staat te stellen enkele taken van de overheid (WPI) over te nemen of dat wat de overheid niet lukt (mensen zonder baan aan het werk krijgen), op te pakken. In de werkgroep zat vertegenwoordiging van WPI, de HvA, de gebiedspool Nieuw-West en het gebiedsteam Slotervaart. Een prachtig samengestelde werkgroep waarvan je zou verwachten dat je vaart kunt maken, ware het niet dat met name in de aarzeling en vertwijfeling – voortkomend uit verwarring en niet goed weten hoe met dergelijke initiatieven te dealen – van de kant van WPI de boel werd opgehouden en vertraagd. Voor SWSL was dit aanleiding om de

gebrekkige voortgang voor te leggen aan de eerdergenoemde wethouder met de boodschap “Doe er mee wat je wijs acht”.

Ondanks de tegenwerking is de Coöperatie Samen aan de Slag opgericht. De leden van de coöperatie zijn: Stichting ADE Eritrea, Nisa For Nisa, Road of Hope, Stichting Home Empowerment, Huis van de Wijk De Buurtzaak, Samen Ondernemen en Ambulante Zorg op Maat Amsterdam (AZOMA). Preferred partners zijn NewBees, Burennetwerk, Global Talent, UWV, MAS/Zone 3.

Wat doet de coöperatie?

Gezien de sociaaleconomische situatie van veel bewoners in Slotervaart (en in andere wijken van Nieuw-West), is een dergelijk coöperatief initiatief erg noodzakelijk. Relatief veel bewoners in Slotervaart hebben geen betaalde baan en zijn vaak langdurig werkeloos. Deze mensen zijn afhankelijk van een uitkering of hebben slecht betalende flex-banen. Deze laatste groep behoort tot de groep “werkende armen”. De Coöperatie streeft ernaar om bewoners uit Nieuw-West zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden en dit zullen we ook in 2022 blijven doen.

Het afgelopen jaar was natuurlijk een roerig jaar. Veel vergaderingen, workshops en zelfs een-op-een begeleidingen vonden online plaats. Hierdoor bleef een groot aantal buurtbewoners buiten de radar en haakten er een aantal af. Met ervaring en kennis van de huidige ontwikkelingen rondom corona en de vrijheid die we hierin hebben, willen we in het nieuwe jaar een aantal activiteiten anders inrichten.

De leden van de Coöperatie streven ernaar om in het nieuwe jaar meer fysieke bijeenkomsten te organiseren zoals; workshops, trainingen, taallessen, computerlessen en informele bijeenkomsten. Op dit moment hebben de leden van de Coöperatie spreekuren ingericht die los van elkaar plaatsvinden. Het voornemen is om als Coöperatie ook een gezamenlijke spreekuur-middag in te richten, waar alle bewoners uit Amsterdam Nieuw-West gebruik van kunnen maken. Deze middagen zullen in het teken staan van ondersteuning bieden bij het maken van een kwalitatieve CV, rollenspellen over sollicitatiegesprekken, empowerment trainingen, het schrijven van een motivatiebrief, naar werkgevers bellen en het beantwoorden van vragen rondom werk. Deze middagen zullen door verschillende vrijwilligers in de wijk ingevuld worden.

In samenwerking met EC Westerlicht, Oranje Energie en Het Startpunt is er een banenmarkt ontworpen welke volledig gericht is op banen in de duurzame energiebranche. De banenmarkt zal vier keer in het jaar 2021 plaatsvinden. De Coöperatie hoopt dit project volgend jaar voort te zetten en haar netwerk uit te breiden. De verwachtingen voor volgend jaar zijn dan ook om de banenmarkt naar een stedelijk niveau te tillen.

Deze activiteiten maken deel uit van een groter geheel en het doel van de Coöperatie. Het langere termijn-doel dat de Coöperatie voor ogen heeft is het ontwerpen en ontwikkelen van een online-offline platform voor werkzoekenden en werkgevers binnen Amsterdam Nieuw-West.

Voor 2022 doet SWSL voor haar inzet met betrekking tot de Coöperatie geen additioneel beroep op de subsidieregeling sociale basis. Ook hier geldt dat SWSL ondersteuning biedt bij het inrichten van relaties met WPI en andere stakeholders met betrekking tot participatie en arbeidsmarkt. Het innovatie budget wordt hiervoor benut.

Intermezzo

“Meervoudig gebruik”.

In de functionele logica van de lokale overheid en veel instellingen, worden faciliteiten, voorzieningen, netwerken, expertises enkelvoudig gebruikt. De arbeidsdeling wordt – uit naam van efficiëntie – ver doorgevoerd, veelal resulterend in een fragmentarisch geheel van afzonderlijke (specialistische) taken en functies die weer met schotten en specifieke afreken- en controlesystemen in stand wordt gehouden. Het ‘systeem’ van lokale overheid – zowel op stadsdeelniveau als op stedelijk niveau – en veel instellingen en uitvoerende afdelingen van de lokale overheid heeft baat bij dit enkelvoudige gebruik van faciliteiten, voorzieningen, netwerken, expertises want eenvoudiger te controleren en af te rekenen. Initiatieven in de leefwerelden van groepen bewoners hebben van nature in zich dat voorzieningen, faciliteiten etc. ‘meervoudig’ worden gebruikt. Dat is omdat in het echte leven kunst en welzijn, sport en spel, onderwijs en participatie niet gescheiden zijn, maar samengaan. Zo kan het dus dat een wijkpartner die met theater bezig is, het vanzelfsprekend vindt om haar expertise in te zetten voor talent ontwikkeling van basisschoolkinderen en tegelijk wil investeren in het welzijn van de ouders en/of verzorgers. In een netwerk van samenwerkende initiatieven op ‘schoon, heel en veilig’ is het daarom vanzelfsprekend dat het zich ook bezighoudt met circulaire systemen van afvalverwerking en gezonde voeding.

Wat zou het zijn dat we het concept van ‘meervoudig gebruik’ doortrekken. Dan is een basisschool ook een plek van bewoners uit de buurt leerwerktrajecten kunnen volgen in facilitaire dienstverlening, uiteraard met behoud van haar core business, didactisch en pedagogische verantwoord kwalitatief goed basisonderwijs aanbieden. De mogelijkheden zijn dan ongekend; er valt een wereld te winnen door uit te gaan van het concept van ‘meervoudig gebruik’.

2.6. Energie Coöperatie Westerlicht

De Energie Coöperatie Westerlicht kent de Ru Paré – in het bijzonder Commons Lab – als kraamkamer. In 2019 is het initiatief tot de oprichting genomen. Het jaar 2020 stond in het teken van opbouw van de organisatie, bestuur en Algemene Leden Vergadering. In het jaar 2021 heeft de Coöperatie meters gemaakt. SWSL sponsort de Coöperatie en heeft het eerder – in kader van democratisering – het budget van 60.000 euro ter beschikking gesteld voor de organisatiekosten en de financiering van een coördinator.

Vanuit SWSL is onder andere ondersteuning geboden aan de werkgroep “Duurzaam Oostoever”, een werkgroep van bewoners – leden van Westerlicht – om hun wijk te verduurzamen. Momenteel is er een coalitie in wording met Alliander, Waternet, 020-25, Westerlicht en natuurlijk de bewoners om een verkenning te doen naar de haalbaarheid (in brede zin) van een modulair Buurt Energie Systeem (B.E.S.). Deze coalitie is bij het schrijven van dit werkprogramma in ontwikkeling. Een werkplan met tijdsplan is op moment nog niet te geven. Wel is duidelijk dat na een eerste verkenning naar draagvlak, financiële en ecologische haalbaarheid, een businessplan ontwikkeld moet worden. Insteek in dit alles is dat bewoners eigenaar zijn van het Buurt Energie systeem. In 2021 zijn met steun van SWSL en Westerlicht een serie bewoners informatiebijeenkomsten georganiseerd waar meer dan 100 bewoners bij betrokken zijn geraakt. In 2021 wordt de organisatie van de Westerlicht Werkgroep verder uitgebouwd met een serie werkgroepen (organisatie, communicatie, financieel, technisch) en zijn de eerste stappen gezet tot de inrichting van ECO – Energie Coöperatie Oostoever

waar bewoners van Oostoever eigenaar/lid van zijn. Eigenaarschap van bewoners wordt in deze fase met de inrichting van een juridisch coöperatief vehikel ingericht.

Het initiatief van een B.E.S. is een mooi voorbeeld van de omgekeerde Matroesjka. Westerlicht is gestart met het bij elkaar brengen van bewoners, dat heeft geresulteerd in een gezamenlijke inkoop actie voor zonnepanelen (inmiddels 50 installaties gerealiseerd) en dat heeft weer aanleiding gegeven tot het vergroenen van daken en – dat zal niemand verbazen – meer sociaal contact tussen de bewoners onder andere in de vorm van buurtbitterballen en buurt bbq's. Stap voor stap, met kleine initiatieven, veel geduld, nog meer vertrouwen een cultuur van samenwerken en sociale infrastructuur inrichten. Op basis hiervan is ineens een grote sprong mogelijk met het ontwikkelen van een B.E.S. door een coalitie met de belangrijkste stakeholders.

Duurzaam Oostoever is een schoolvoorbeeld van de SWSL werkwijze van commonen – ver-ge-meen-schappelijken. Het kwartje is zowaar ook gevallen bij de duurzaamheidsambtenaar in Nieuw-West. Eerder pogingen om deze te overtuigen van de meerwaarde om Oostoever extra aandacht te gunnen en lering te trekken in hoe SWSL en Westerlicht draagvlak creëert, hadden aanvankelijk wat cynisme ontvangen. Nu partijen als Liander en Waternet betrokken (kunnen) worden, heeft het cynisme plaats gemaakt voor een voorzichtig meedenken.

De werkgroep Duurzaam Oostoever – met bewoners in the lead – heeft het nodige op de rit gezet, maar ook nog een lange weg te gaan. Het is een kansrijk initiatief en zo wel eens kunnen uitgroeien tot een voorbeeld initiatief in de stad, maar onderweg zijn er tal van risico's, niet in de laatste plaats in verband met – wat we voor 2022 voorzien – het probleem van ontbrekende ondersteuning van bewoners in dit proces van verkenning, ontwikkeling en realisatie. De afgelopen jaren heeft SWSL die ondersteuning geboden, samen met de coördinator van Westerlicht. Evenwel is het budget dat SWSL (uit de democratiseringspot) ter beschikking heeft gesteld aan Westerlicht op. Daarmee dreigt Oostoever de nodige ondersteuning te gaan missen.

Vanuit Westerlicht is niet alleen een ondersteuning geboden aan het initiatief in Oostoever. Onderhand zijn er contacten met andere buurten waaronder in Osdorp (Wens) en Noorderhof en Hemstertuinen. Ook hier gaat het weer stap voor stap, beetje bij beetje; ook hier kan uit het kleine Matroesjka poppetje kan zomaar een groter poppetje tevoorschijn komen.

EC Westerlicht zet in ieder geval in om stadsdeel breed bewoners initiatieven op duurzaamheid samen te brengen; om van elkaar te leren en ervaringen, kennis, netwerken en expertise te delen. In 2021 zijn daarvoor de nodige voorbereidende – kennismakende – stappen gezet. De ambitie is om in 2022 een dergelijk initiatief handen en voeten te geven in het Nieuw-West Netwerk van Bewonersinitiatieven Duurzaamheid. De focus voor 2022 ligt op het elkaar informeren, inspireren en wijsheid en ervaringen met elkaar te delen. Indien de ontwikkeling in dit nieuw te vormen Netwerk aanleiding geeft – overeenstemming op inhoud – dan kunnen ook gezamenlijke activiteiten uitgevoerd kunnen worden; bijvoorbeeld waar het gaat om het werven, toerusten en inzetten van energie coaches in buurten en wijken.

Feestelijk was de opening van de zonnepanelen installatie op het dak van de Ru Paré. Met 180 panelen een ware energiefabriek. Daarmee zet de Ru Paré in op een verdere verduurzaming van het gebouw. De installatie is met fondsen van SWSL gefinancierd (80.000 euro). Met een eigenaarschap

certificaat actie kunnen bewoners zich inkopen en mede-eigenaar worden. Doel is dat SWSL de gehele installatie aan bewoners overdraagt.

Feestelijk is ook de coalitie die vanuit SWSL en Westerlicht is geïnitieerd voor het organiseren van banenmarkten waarbij werkgevers in de duurzaamheidsindustrie en potentieel geïnteresseerde werkers kunnen uitvogelen of er een match is. In deze coalitie zitten onder andere Het Startpunt, House of Skills, Oranje Energie, Coöperatie Samen aan de slag. In 2021 worden – met ingang van 2 september – vier banenmarkten georganiseerd. Doel is om enkele honderden banen in de komende jaren te helpen realiseren. Na deze vier wordt op basis van een evaluatie nagegaan of de vitaliteit van de coalitie afdoende is om – in welke vorm dan ook – aan deze ambitie een vervolg te geven.

Voor 2022 moeten we – op de eerste plaats – de zorg wegnemen van coördinerende ondersteuning van EC Westerlicht en haar werkgroepen. Dat betekent zoeken naar mogelijkheden tot financiering van een coördinator. Evenwel zet SWSL in op de uitwisseling tussen buurtinitiatieven in Nieuw-West op het thema energie transitie en duurzaamheid. Gelijk als het Netwerk Informele Zorg en de Vuilnisoproer, werkt SWSL toe naar een structureel overleg, uitwisseling en samenspel tussen verschillende buurtinitiatieven op duurzame energie en het begeleiden van bewoners in de energie transitie.

De Energie Coöperatie Westerlicht kent een autonoom functioneren met een bestuur, algemene ledenvergadering en verschillende werkgroepen. Daarmee is zij ook financieel autonoom. Tot eind 2021 heeft SWSL het initiatief gesponsord en het eerdergenoemde democratiseringsbudget ter beschikking gesteld voor het inrichten van de organisatie en de uitvoering. Die sponsorende rol van SWSL vervalt in 2022. De zusterorganisatie van SWSL – Samen Ondernemen – die de Ru Paré van afdeling Vastgoed huurt, sponsort de Energie Coöperatie en in het bijzonder de werkgroep Duurzaam Oostoever door hen huisvesting voor een kantoor (25 m²) te gunnen.

SWSL blijft een uitvoerende en adviserende ondersteuning bieden, met name waar het gaat op ontwikkeling van bewonersinitiatieven op duurzaamheid en energie transitie en de onderlinge afstemming en samenwerking. Zo heeft SWSL fiks bijgedragen aan de jaarplanning van Westerlicht voor 2022 dat voorziet in (a) samenbrengen van duurzaamheidsinitiatieven voor uitwisseling en het delen van expertise en samen optrekken, (b) ondersteuning aan Duurzaam Oostoever m.b.t. Buurt Energie Systeem en (c) combineren van duurzaamheid agenda met creëren van kansen op de arbeidsmarkt (installatie industrie) voor bewoners van Nieuw-West. Het betreft een zeer innoverend meerjarige programmering (De meer jaren planning is bij Westerlicht op te vragen, Ec.Westerlicht@gmail.com).

Voor de inzet van de kant van SWSL wordt geen additioneel beroep gedaan op de sociale basis subsidieregeling. Dit valt onder het Innovatiebudget. Ook voor dit programma geldt dat de ondersteuning bestaat uit adviseren en ondersteunen bij inrichten van de werkorganisatie, dynamiek van het Netwerk, coaching van de coördinator en helpen inrichten van de financiële organisatie.

2.7. Mantelzorg

In 2017 heeft SWSL een mantelzorgprogramma ontwikkeld met input van vrijwilligers uit Slotervaart. Het programma bestond vooral uit lotgenotenbijeenkomsten, voorlichtingsbijeenkomsten en uitjes in Amsterdam. De voorlichtingsbijeenkomsten zijn begeleid door studenten Ergotherapie van de HvA. Alle activiteiten zijn onder begeleiding van het team van De Buurtzaak ontwikkeld en uitgevoerd. Voor de programmering mantelzorg 2017 ontving SWSL een kleine eenmalige financiële bijdrage van het VSB Fonds. In 2018 heeft SWSL i.s.m. Combiwel en Eigenwijks een gezamenlijk programma mantelzorg ontwikkeld en uitgevoerd, gefaciliteerd door stadsdeel. In 2019 heeft SWSL samen met Combiwel een aanvraag ingediend.

Sinds 2020 bieden de Huizen van de Wijk afzonderlijk een mantelzorgprogramma. Rondom de Dag van de Mantelzorg wordt er nog steeds met elkaar afgestemd met als doel om diverse programma's te kunnen aanbieden in verschillende wijken, op verschillende tijden, zodat de mantelzorgers keuze kunnen maken uit divers aanbod.

Het mantelzorgprogramma van SWSL behelst een combinatie van informatie, ontmoeting voor lotgenoten, maar vooral ontspanning. Dat laatste is bedoeld om te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken.

Nieuwe mantelzorgers via Informele Zorg

Sinds 2020 worden in Nieuw-West voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd over dementie. Deze bijeenkomsten worden georganiseerd door Informele Zorg initiatieven – veelal migrantenorganisaties – en zij worden ondersteunt en begeleid door SWSL en Combiwel en gefaciliteerd door het stadsdeel (Janneke van Zanden). Tijdens deze bijeenkomsten zijn veel signalen opgevangen waaruit blijkt dat vooral mantelzorgers (met een migrantenachtergrond in het bijzonder) heel erg overbelast zijn met zorgtaken, dat zij vaak veel vragen hebben over voorzieningen en dat zij niet weten waar zij met al hun vragen moeten zijn. Via de hulpvragen van Hulp in de Buurt zijn signalen opgevangen van mantelzorgers die te maken hebben met structurele financiële en administratieve problemen. Via Hulp in de Buurt is er een ondersteuningsaanbod beschikbaar waarbij de focus ligt op helpen met kleine administratieve problemen en toeleiding naar professionele instanties (zoals het Buurtteam) voor meer complexe problemen. Voor 2022 is de ambitie dat via Hulp in de Buurt en via de Informele Zorg initiatieven die voorlichting gaan organiseren over dementie mantelzorgers worden toegeleid naar de ontmoetingsplekken voor mantelzorgers in Slotervaart of andere wijken in Nieuw-West.

Doel

Met het programma Mantelzorg 2022 beoogt SWSL het inrichten van een herkenbare ontmoetingsplek voor mantelzorgers in Slotervaart waarbij lotgenoten elkaar ontmoeten, mantelzorgers ervaringen met elkaar uitwisselen, kennis en informatie verspreid en gedeeld kan worden maar vooral een focus ligt op ontspanning. Voor ontspanning worden bijvoorbeeld gedurende het hele jaar yoga lessen en ontmoeting georganiseerd. Deze activiteiten worden door vrijwilligers georganiseerd en uitgevoerd, onder begeleiding van team De Buurtzaak. Daarnaast geven de mantelzorgers en vrijwilligers zelf input over thema's die hen aanspreken zodat

voorlichtingsbijeenkomsten kunnen worden georganiseerd, en geven ze input over de organisatie van de Dag van de Mantelzorg.

Activiteiten 2022

Het voornemen voor 2022 is om de ontmoetingsbijeenkomsten met lotgenoten weer te laten floreren zoals in 2019. In 2020 en 2021 heeft corona roet in het eten gegooid. Sommige activiteiten hebben in 2020 onregelmatig plaatsgevonden. Hieronder de activiteiten die in 2022 weer uitgevoerd zullen worden:

Activiteit	Frequentie	I.s.m./ o.l.v.
Klankbordgroep	5 x per jaar vergaderen	Team De Buurtzaak
Ontmoeting lotgenoten	42 weken	Vrijwilligers en Team De Buurtzaak
Voorlichting: o.a.: gezonde leefstijl, Gezonde voeding (schijf van vijf), voorzieningen mantelzorgers,	5x	i.s.m. Markant, diëtisten; O.l.v. Team De Buurtzaak
Werkoverleg met de vrijwilligers	4x	Team De Buurtzaak
Dag van de Mantelzorg	1x	I.s.m. Markant, Combiwel, Eigenwijks. O.l.v. team De Buurtzaak
Acties werving nieuwe mantelzorgers	3x	I.s.m. Markant, vrijwilligers, Klankbordgroep
Yoga	42 weken	Vrijwilligers en team De Buurtzaak

2.8. Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting / Armen nemen het woord

Het programma Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting heeft een geschiedenis die we hier even kort schetsen. Naar aanleiding van de ervaringen van Hulp in de Buurt (2015-2016) heeft SWSL in 2017 serie debatten georganiseerd over armoede. Doel was om de bewoners van Slotervaart podium te geven om samen met gasten, waaronder professionals, bestuurders en politici, te discussiëren over armoede en sociale uitsluiting. Voor het organiseren van deze debatten is een redactie gevormd in samenwerking met Erop Af en st Vooruit. De debatten waren druk bezocht. Soms een opkomst van 70 tot 120 bewoners. Kern van deze armoede debatten was (is) dat arme bewoners het podium pakken. Dit initiatief is geïnspireerd op de Vlaamse beweging “Armen nemen het woord”. Met het “Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting / Armen nemen het woord” zal SWSL op dit thema voortbouwen in 2022. Ook bij de ambities die met het Platform “Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting / Armen nemen het woord” gestalte krijgen, wordt de werkwijze van Binnenuit, van Onderop en Samen (BOS) gehanteerd. Dus met de mensen in armoede zelf aan het woord, vanuit hun eigen ervaringen en gefocust op hun eigen doelen. Dat begint niet bij beleidstermen en eindigt daar ook niet persé mee. De leefwereld kent een andere realiteit dan de systemwereld.

Armoede is een onderwerp waarvoor men zich schaamt

Schaamte heeft te maken met ontkenning. Dat armoede een onderwerp is waar veel schaamte over heerst, betekent ook dat men de situatie waarin men zich bevindt verbergt en niet zo snel om hulp vraagt totdat de problemen complexer worden, zoals torenhoge schulden enz. Bovendien heeft dat ook een negatieve invloed op de kinderen die in armoede opgroeien. Met de debatten, evenementen en acties willen wij bespreekbaar maken dat armoede niet je eigen schuld is en dat je je daarvoor niet hoeft te schamen; dat het een maatschappelijk probleem is dat gezamenlijk aangepakt moet worden.

Doelstellingen

SWSL is van mening dat armoedebestrijding niet een kwestie is van 'leren leven met armoede', maar dat het een maatschappelijk probleem is dat we samen moeten aanpakken door aandacht te vragen voor de desastreuze gevolgen van armoede. Wij vinden dat de maatschappelijke verhoudingen en structuren leiden tot armoede. Dus de mensen die te kampen hebben met armoede moeten bewust worden van het feit dat armoede niet hun schuld is. Het thema is voor SWSL erg belangrijk en met dit programma streven wij de volgende doelen na, te weten:

- Het vergroten en versterken van de zeggenschap over armoedebestrijding, door arme bewoners zelf. Dit wordt gerealiseerd door de mensen om wie het gaat een platform te gunnen, waar ze tijdens de serie "armoede debatten" van gebruik kunnen maken. Mensen die zelf te maken hebben met armoede hebben vaak een heldere kijk op het hele scala van problemen van verarming, alsmede op wat van langdurige armoede de oorzaken zijn, als op de daaruit voortvloeiende sociale uitsluiting. Het is daarom van groot belang dat arme bewoners zelf invloed kunnen uitoefenen op het overheidsbeleid inzake armoedebestrijding.
- Ervaringsdeskundigheid meenemen in beleid en uitvoering. In het lokale beleid, dat door het stadsdeel en centrale directies wordt vormgegeven, zou meer met onderliggende armoede en/of daarmee gepaard gaande sociale uitsluiting mogen worden rekening gehouden. Aan veel sociale uitsluiting (door verward gedrag, etc.) ligt vaak armoede ten grondslag.
- Empowerment en democratisering. Met het door SWSL in te richten Platform ontstaat voor de SWSL de modus om mensen in armoede de nodige input te geven over acties en debatten, met betrekking tot armoedebestrijding. Dit belooft een stimulans te geven aan de zeggenschap en ervaringsdeskundigheid van arme mensen. Want in wezen komen in het platform zowel de kennis en expertise als het commitment en het activisme van arme bewoners samen. Daarnaast functioneert het platform als aanjager van zeggenschap en democratisering van bewoners die leven in armoede. Dit stimuleert ook de betrokkenheid van armen bij de samenleving zodat nieuwe verbindingen kunnen ontstaan.
- Verkenning netwerk voor initiatieven op het gebied van armoede stadsdeel-breed, zoals Netwerk VuilnisOproer om met elkaar te delen en eventueel samen een vuist te maken.

Werkwijze

- **Platform van ervaringsdeskundigen**

Vanuit het netwerk van SWSL worden ervaringsdeskundigen in armoede uitgenodigd deel te nemen aan het platform. Het doel is dat er vanuit ervaringen en expertises van mensen die zelf armoede hebben meegemaakt input wordt gegeven aan debatten en acties. Daarbij wordt tevens de zeggenschap over armoedebestrijding door arme bewoners zelf versterkt. Dit doel willen we realiseren door de mensen om wie het gaat een platform te gunnen waarvan ze tijdens de serie bijeenkomsten gebruik van kunnen maken. Bovendien hebben de mensen die zelf te maken hebben met armoede een heldere kijk op de problemen, de oorzaken van verarming en langdurige armoede en de daarmee gepaarde sociale uitsluiting. Het is daarom van groot belang dat zij de gelegenheid krijgen om invloed uit te oefenen op het overheidsbeleid als het gaat om armoedebestrijding. Bij het vormen van een platform wordt bovendien rekening gehouden met diversiteit. Het Platform bestaat uit mensen die op verschillende manieren te maken hebben met armoede. Werkende armen, intergenerationele armen, gedupeerde kunstenaars, ouders van kinderen met een beperking, jongeren, ouderen, eenoudergezinnen, alleenstaande moeders etc.

- **Klankbordgroep met informele organisaties**

Er is een klankbordgroep opgericht om het project en het platform te ondersteunen en te adviseren.

- Deze klankbordgroep denkt mee over wie er in het platform moet komen en over wat de rol zou kunnen zijn van het Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting / Armen Nemen het Woord Nieuw-West.
- Samen Vooruit groepen.
- De klankbordgroep zal ook meedenken over hoe het Platform de gemeenteraad, de bestuurscommissie en het maatschappelijk middenveld het beste kunnen bereiken en voeden.
- Verkenning samenwerking met andere organisaties uit Netwerk Informele Zorg om eventueel mee samen te werken.
- De klankbordgroep denkt ook mee over welke onderwerpen er debatten, bijeenkomsten en acties kunnen worden gehouden. Maar het Platform heeft uiteraard een belangrijkere rol in het geven van input over de debatten, bijeenkomsten en acties.

Samen Vooruit Groep

Op frequente basis, minimaal eens in de twee weken – en indien gewenst eens per week – worden Samen Vooruit groepen georganiseerd. Hieraan kunnen mensen die kampen met langdurige armoede op verhaal en adem komen. Dit door samen te lunchen (deze lunch ook samen voor te bereiden en daarbij gebruik te maken van het “overschot” dat door derden beschikking worden gesteld) en samen een programma in te richten. Onderdelen van dat programma zijn onder andere “story telling” – het delen van (levens)verhalen – maar ook informatie delen – bijvoorbeeld wat zijn nu al die regelingen in inkomenstegemoetkoming (nogal een rimboe en doolhof). Ook kan het zijn dat we uitstapjes maken om initiatieven op locatie te bezoeken en informatie te vergaren. Er is altijd een link met het (vrijwilligersteam van) Hulp in de Buurt. In geval een van de deelnemers in de shit zit of een acuut probleem moet tackelen, dan is Hulp in de Buurt beschikbaar.

Doel van de Samen Vooruit Groep wordt niet door SWSL bepaald; doelstellingen, werkwijze en thema's die aan de orde komen in de programmering, worden door de deelnemers zelfs bepaald. Zij zijn architect van de groepen, programmeur en daarmee eigenaar. SWSL faciliteert en draagt zorg voor de backoffice (uitnodigen, adressenlijsten, netwerk ontwikkeling rond dit initiatief van samenwerkende partners). Met deze bottom-up aanpak is de beste garantie dat de groepen een samenhang ontwikkelen en daarmee voor de deelnemers een vangnet en springplank. Een bijzondere rol van SWSL is wel het mee ontwikkelen van het partnernetwerk rondom deze groepen. Denk bijvoorbeeld aan de Kaskantine (goedkoop verse groentes) en Stadsboerderij Osdorp (idem). Maar ook aan maatschappelijke organisaties en initiatieven die een mogelijk aantrekkelijk programma hebben waaraan de leden van de Samen Vooruit groepen kunnen deelnemen. Denk bijvoorbeeld aan Buurtrestaurant Nour waar ruimte is voor een vrijwillige inzet in keuken en bediening. Of aan de Coöperatie Samen aan de slag voor deelname aan sollicitatietrainingen. Tevens worden partners in Slotervaart aangesproken om als sponsor van de activiteiten te fungeren. Door materieel een bijdrage te leveren (bijvoorbeeld door AH met spullen voor de lunch) of immaterieel (bijvoorbeeld een theaterzaal die de leden uitnodigt voor het bijwonen van een cultureel programma).

Voor wie is armoede een complex probleem?

Uitgangspunt van het armoede programma van SWSL is dat armoede geen persoonlijk falen is van individuele armen maar een maatschappelijk probleem. Op de "markt" en in het (algemeen) beleid van de overheid is er sprake van uitsluitende mechanismen. Denk bijvoorbeeld aan de sterk doorgeslagen flexibilisering van de arbeidsmarkt waardoor we in een paar jaar tijd te maken hebben gekregen met het fenomeen van "werkende armen". Maar denk ook aan het feit dat de overheid de grootste schuldeiser is van arme burgers.

Vanuit de ambtelijk-bestuurlijke organisatie wordt naarstig gezocht naar initiatieven, werkvormen, beleidsmaatregelen die helpen bij het bereiken en ondersteunen van groepen arme burgers van de stad. Dat zoeken gaat dan vaak gepaard met de verzuchting dat het om een complex probleem gaat. Natuurlijk is armoede niet een twee drie te bestrijden en te tackelen. Maar armoede is vooral voor arme mensen een complex probleem. Zij ervaren armoede als een veelkoppig monster. Voor professionals, ambtenaren en niet zelden voor bestuurders ligt de moeilijkheid in het ontbreken van (ervarings-)kennis over wat langdurige en zeker generatie armoede betekent. Moeilijk is ook de erkenning dat "markt" en "overheid" sociale ongelijkheid, uitsluiting en daarmee armoede (re)produceren.

Het zoeken naar wegen om van de stad Amsterdam daadwerkelijk een inclusieve stad te maken, vergt de stem en (ervarings-)kennis van armen zelf. Zonder die stem en zonder die (ervarings-)kennis van arme burgers en hun solidariserende burgerinitiatieven, worden markt en overheid niet verleid en in staat gesteld bij te dragen aan een structurele aanpak van sociale uitsluiting die resulteert in armoede.

Coronacrisis en armoede

Deze crisis heeft de barsten in het systeem heel duidelijk gemaakt. De barsten zijn scheuren geworden. Armoede en daarmee gepaard gaande sociale uitsluiting zijn door de crisis niet alleen

zichtbaarder geworden, de verschillen en tegenstellingen zijn ook groter geworden. Mensen die als moeite hadden om het hoofd boven water te houden, werden het eerst en het hardst geraakt. Door verlies van banen, verdween inkomen, door hoge eigen bijdrages, gingen mensen de (huis)arts mijden met grote gevolgen en kinderen uit gezinnen in armoede moesten in een vol huis zonder eigen laptop proberen om lessen te volgen zonder persoonlijke aandacht met grote achterstanden tot gevolg. Corona heeft dus juist de mensen in armoede harder getroffen. Door de corona crisis zijn er nieuwe groepen (o.a. zzp'ers) met armoede in aanraking gekomen. Het is nu nog niet duidelijk of deze tendens echt structureel zal worden.

Er zijn signalen van ervaringsdeskundigen die aangeven dat er wellicht meer daklozen zullen komen en dat het moeilijker wordt om die een overnachtingsplek te bieden. Of dit werkelijkheid wordt is nog niet met zekerheid vast te stellen maar geeft wel reden tot zorg.

Activiteiten

Activiteit	Frequentie/ingezette capaciteit	Toelichting
Bijeenkomsten platform bestaande uit mensen in armoede	6 bijeenkomsten platform 'Armen nemen het woord'. Inzet capaciteit: 12 uren à 6 bijeenkomsten	Maximaal 8 deelnemers uit Nieuw-West
Evenementen (o.a. debatten, acties)	5 à 28 uren= 140	Georganiseerd met de input van platform en gesteund door Klankbordgroep
Overleggen Klankbordgroep	6 bijeenkomsten (om de 8 weken) 6 x 1,5 uur=9	Soms ontstaat er een werkgroep vanuit de klankbordgroep om bepaalde acties uit te werken. De werkgroep zal worden ondersteund door team SWSL.
17 oktober, Dag van Verzet tegen Armoede	1 bijeenkomst (minimaal 6 dagdelen voorbereiding)	De inhoud van deze dag is afhankelijk van de input van de platformleden.
Brainstormbijeenkomsten met partners en organisaties uit de Sociale Basis en informele zorg	4 bijeenkomsten (4x1,5 uur)	Om signalen vroegtijdig op te pakken en er waar mogelijk actie op te ondernemen.
Netwerkgesprekken om meer verbinding te realiseren tussen maatschappelijke organisaties en Samen Vooruit Groep	2 uur per week	
Samen Vooruit Groep, tweewekelijks, story telling,	20 samenkomsten a 3 uur, voorbereiding 20 x 2	

onderlinge en wederzijdse ondersteuning, informatie overdracht, activiteiten in huis en op locatie, lunchend	uur, nazorg 20 x 2 uur; totaal 140 uur	
Totaal uren		Personele inzet 16 uur per week o.b.v. cao 8.4

Hoofdstuk 3. De Buurtzaak en programmering

3.1. De Buurtzaak, Huis van de Wijk

3.1.1. Introductie op De Buurtzaak

Sinds 2012 wordt De Buurtzaak op eigenwijze werkwijze en met eigen methodieken door stichting Samenwonen-Samenleven geprogrammeerd. Dit altijd in samenhang en afstemming met de zogenaamde Gebiedsplannen (opgaven) en Gebiedsagenda. SWSL, beheerder en co-programmeur van De Buurtzaak, hanteert ook in De Buurtzaak-programmering de B.O.S.-werkwijze, wat betekent dat de activiteiten en programma's worden ontwikkeld en uitgevoerd met inzichten en kennis vanuit de leefwereld van groepen bewoners (zie ook hoofdstuk 1). In de programmering en facilitering zet SWSL in op (a) een integrale aanpak, (b) het benutten van de meerwaarde van bewonersinitiatieven met name waar het gaat om 'informele zorg' (c) gemeenschapsvorming, (d) emancipatie, (e) samenredzaamheid en (f) wederkerigheid, (g) inclusiviteit, (h) duurzaamheid (i) coöperatieve wijkeconomie, (j) buurtconferenties.

De Buurtzaak, het Huis van de Wijk in Slotervaart Noord is een belangrijk onderdeel van de Ru Paré Community. Als belangrijke partner in de Ru Paré biedt De Buurtzaak ruimte en faciliteiten aan bewoners en organisaties om activiteiten voor de wijk te organiseren, maar is tegelijkertijd een plek waar ondersteuning op verschillende gebieden kan worden gevonden. Voor bewoners die in een kwetsbare positie verkeren fungeert De Buurtzaak als toeleider naar verschillende voorzieningen, activiteiten en netwerken. De bewoners komen via De Buurtzaak binnen; binnen De Buurtzaak hebben zij de ruimte, middelen en ondersteuning om eigen activiteiten te ontwikkelen en te organiseren.

Solidariteit door community building

In het Huis van de Wijk De Buurtzaak wordt gewerkt aan het tot stand brengen van solidariteit en binding tussen bewoners en organisaties. Zo ontstaan er nieuwe groepen, netwerken en gemeenschappen in Slotervaart Noord. De Buurtzaak speelt hiermee een belangrijke rol in community building. Voor De Buurtzaak is community building een middel om solidariteit tussen mensen te bevorderen alsmede om van individuele problemen, ruimtes en belangen een gemeenschappelijke zaak te maken. Hierdoor kunnen de problemen collectief worden aangepakt. Wij geloven ook dat

community building op deze manier – het bij elkaar brengen van verschillende (bewoners)groepen – maatschappelijke participatie eenvoudiger maakt. Aan de andere kant verbetert dit alles de binding tussen professionele en informele zorg. Kortom, we doen een beroep op onderlinge solidariteit en bondgenootschap, omdat we menen dat onderlinge solidariteit en bondgenootschap ons verder brengt in het opruimen van gemeenschappelijke problemen.

De Buurtaak maakt deel uit van Ru Paré Community

We realiseren ons dat veel uitgangspunten en waarden geconcretiseerd kunnen worden omdat De Buurtaak een onderdeel is van de Ru Paré Community. Hoewel de Buurtaak al over relatief veel vierkante meters en faciliteiten beschikt, zijn er nog meer vierkante meters en faciliteiten in de Ru Paré Community beschikbaar. We hebben daarmee wat meer ruimte en armslag.

Dat De Buurtaak deel uitmaakt van de Ru Paré Community is geen toeval, eerder van het uitwerken van een duidelijke visie. In wijken als Slotervaart Noord is vooral een integrale aanpak nodig. Dat betekent korte lijntjes tussen verschillende diensten, expertises en netwerken. Korte lijntjes om eenvoudig en snel te kunnen op- en afschalen. Korte lijntjes om voor de kwetsbare bewoners vangnetten en springplanken in te richten.

Ruimte voor vernieuwing, kunst- en cultuurprogramma

In De Buurtaak is er altijd ruimte voor vernieuwing. Letterlijk en figuurlijk. Daarmee hebben wij in 2012 al een begin gemaakt. Zo is er naast een groot aantal reguliere activiteiten in De Buurtaak ook volop ruimte voor eigen initiatief, zoals activiteiten op het gebied van vrije tijd, ontspanning, kunst en cultuur, maar ook op het gebied van groen en duurzaam en belangenbehartiging. Kunst en cultuuractiviteiten zijn activiteiten waarmee enerzijds kunst- en cultuurbeleving wordt bevorderd in Slotervaart en Nieuw-West breed en anderzijds de kansrijke bewoners te verbinden met de kwetsbare bewoners. Het gaat dan vooral om mensen die wat betreft opleiding, inkomen en sociaal-maatschappelijke status in een relatief ongunstige positie verkeren.

Bekendmaking activiteiten/PR (richtlijn subsidie)

Activiteiten worden via verschillende kanalen bekend gemaakt. Bij het bekend maken van de aangeboden activiteiten wordt veel gebruik gemaakt van sociale media. De belangrijkste kanalen hierbij zijn Facebookpagina's van De Buurtaak, SWSL, de Ru Paré en de groep Leuke Dingen in Slotervaart. Daarnaast heeft de Buurtaak een twitteraccount en de Ru Paré een Instagram account. Ook worden de activiteiten via JeKuntmeer.nl aangekondigd. Echter, uit ervaring weten we dat de beste manier om buurtbewoners te bereiken is door sleutelpersonen en vertrouwenspersonen in de wijk te benaderen. Een aantal van deze sleutelfiguren in de wijk zijn bekend bij de Buurtaak en als vrijwilliger actief. Zo bereiken we een grote groep mensen.

3.1.2. Spelregels en openingstijden

Er zijn binnen De Buurtaak spelregels opgesteld over gebruik vierkante meters, faciliteiten, samenwerking en gedrag. Hiervoor is een document opgesteld, een protocol van regels. Een van de afspraken is dat we in De Buurtaak samen de ruimte, de waarden en de voorzieningen delen. Een ander belangrijke afspraak is dat in De Buurtaak – met al haar diversiteit in leeftijden, seksuele

geaardheid, levensbeschouwingen, migratie achtergronden, sociaal maatschappelijke posities – scherp wordt gelet op ongepast gedrag. Samenvattend vinden wij dat in De Buurtzaak geen ruimte is voor discriminerend, racistisch, seksistisch en (seksueel) intimiderend gedrag. Hieronder aantal belangrijke regels:

- Omgangsregels: Iedereen doet en telt mee in De Buurtzaak. Ongeacht achtergrond, levensovertuiging, sekse, opleiding, sociale status en seksuele geaardheid. We respecteren elkaar en laten elkaar in waarde. Discriminatie, racisme en seksisme horen niet thuis in De Buurtzaak.
- Delen van vierkante meters en faciliteiten: het delen van ruimtes en faciliteiten moet zo efficiënt mogelijk gebeuren. De activiteitenruimtes kunnen niet door één groep bewoners, één initiatief of door één individuele bewoner geclaimd worden. Het secretariaat stelt een rooster op voor de activiteitenruimtes, zodat diverse bewoners en bewonersgroepen op gezette tijden gebruik kunnen maken van de ruimtes.
- Hygiëne: in De Buurtzaak worden hoge eisen gesteld aan hygiëne. Als ruimtes zijn gebruikt, dan worden deze schoon (!) achtergelaten. Gebruikers die hierbij structureel (5 keer) tekortschieten wordt het gebruik van de ruimtes en faciliteiten voor 1 maand ontzegd.
- Vertrouwenspersoon beschikbaar: Er is in De Buurtzaak een vertrouwenspersoon, die op basis van vertrouwen, privacy en geheimhouding ongemakkelijke onderwerpen kan melden of bespreekbaar maken.
- Maatregelen door corona: in de coronatijd heeft SWSL de vaste huurders en de gebruikers van De Buurtzaak regelmatig geïnformeerd over de hygiëne-maatregelen en andere voorschriften. Ondanks dat veel gebruikers vaak thuis bleven werken, waren ze in sommige gevallen genoodzaakt om in de Ru Paré Community te zijn, omdat er bijvoorbeeld een urgente fysieke samenkomst moest plaatsvinden of omdat thuis werken niet mogelijk was. Van begin af aan heeft SWSL naast de maatregelen van het kabinet, ook interne voorschriften opgesteld voor gebruik van Ru Paré Community en De Buurtzaak. Deze voorschriften zijn meerdere malen gedeeld met de huurders/gebruikers via groepsapp en via mail. De voorschriften zijn steeds geüpdatet naar de nieuwe situatie. Inmiddels zijn we terug naar onze reguliere openingstijden van 09:00 tot 21:00 doordeweeks, maar treffen daarvoor uiteraard nog steeds de nodige voorzorgsmaatregelen in verband met coronabesmetting. Daarbij is het vooral belangrijk dat iedereen bij binnenkomst de handen desinfecteert, de bezoekers worden geregistreerd en men moet zich houden aan de anderhalf meter afstand.

De reguliere openingstijden zijn doordeweeks van 08.00 uur tot 21.00 uur. En In het weekend lopen deze van 10.00 uur tot 17.00 uur. Buiten deze uren wordt er voor beheer betaald, of dit zelf geregeld, onder dien verstande dat de beheerder over een BHV beschikt. Op jaarbasis betekent dit een openstelling van 4436 uur (Berekening: 331 werkdagen X 13 uur per dag = 4303. Weekenden: 19 dagen X 7 uur p.d.= 133). Tijdens de zomervakantie is het Huis van de Wijk 'De Buurtzaak' geopend.

3.1.3. Beheer in De Buurtzaak en in Slotervaart

Beheerder als leermeester

'De Buurtzaak' heeft een beheerder en een assistent beheerder in dienst. Daarnaast zijn er vrijwilligers bij beheer en hosting werkzaam, die hetzij een participatieplek vervullen dan wel een leerwerktraject volgen. De hoofdbeheerder is de leermester die in staat is om de vrijwilligers net dat zetje naar onderwijs te geven of bij te dragen aan doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt.

Junior beheerder in De Buurtzaak

Sinds 2021 heeft De Buurtzaak ook een junior beheerder aangesteld. Met deze junior beheerder is een overeenkomst getekend, onder begeleiding van zijn opvoeder (familielid). De junior beheerder heeft als taak om de kinderen die meedoen aan de activiteiten in Ru Paré aan te spreken wanneer er problemen zich voordoen, de kinderen toe te leiden naar activiteiten en ervaring op te doen met beheerderstaken. De junior beheerder heeft tevens als taak om de computerruimte te bewaken, wanneer kinderen uit de wijk gebruik maken van deze ruimte. De junior beheerder is vooral werkzaam tijdens activiteiten in het kader van Samen Leren in de Wijk.

3.2. Programmering Huis van de Wijk De Buurtzaak

3.2.1. Introductie

De Buurtzaak, een partner in de grote Ru Paré Community waar verschillende voorzieningen, expertises, disciplines, netwerken en talenten samenkomen, biedt de bewoners van Slotervaart veel extra's. Bewoners vinden via 'De Buurtzaak' snel hun weg naar tal van voorzieningen en ondersteuning. 'De Buurtzaak' is daarmee "toeleider". Omgekeerd kunnen organisaties die gehuisvest zijn in de Ru Paré ook de buurtbewoners naar 'De Buurtzaak' toe begeleiden. In de programmering en facilitering zet De Buurtzaak in op: een integrale aanpak, benutten van de meerwaarde van bewonersinitiatieven met name waar het gaat om 'informele zorg', gemeenschapsvorming, emancipatie, samenredzaamheid & wederkerigheid, inclusiviteit, duurzaamheid en ten slotte streven naar een coöperatieve wijk economie.

Naast een groot aantal reguliere activiteiten (zie verder in dit hoofdstuk), is er in De Buurtzaak volop ruimte voor eigen initiatief, zoals initiatieven op het gebied van vrije tijd, ontspanning, kunst en cultuur, maar ook op het gebied van groen, duurzaam, belangenbehartiging etc. En er is ruimte voor vernieuwing.

3.2.2. Activering en participatie

Naast de programma's die door SWSL/De Buurtzaak worden ontwikkeld zijn er tientallen initiatieven van bewoners en bewonersgroepen en Informele Zorg organisaties ten behoeve van bewoners in Slotervaart en Slotervaart Noord in het bijzonder. De initiatieven variëren van activiteiten op het gebied van vrije tijd, sport en bewegen, educatieve activiteiten, buurtfeesten, voorlichtingsbijeenkomsten tot kinderactiviteiten (= activering). Er zijn ook activiteiten gericht op het toegankelijk maken en/of vormen van een sociaal netwerk en het stimuleren van bewoners deel te nemen aan de samenleving door hun kansen te helpen vergroten en talentontwikkeling te stimuleren (=participatie).

Vaak vinden de activiteiten plaats in De Buurtzaak, maar soms worden de activiteiten ook georganiseerd in de wijk, bij verschillende organisaties en/of op pleinen. Hieronder worden de

activiteiten die in 2022 gepland staan in De Buurtzaak schematisch weergegeven. Deze activiteiten worden grotendeels onder begeleiding van de coördinatoren van De Buurtzaak ontwikkeld en uitgevoerd en de bewoners die ze uitvoeren worden gesteund en gefaciliteerd door het team van De Buurtzaak.

Wat	Frequentie	Aantal deelnemers	O.l.v. en i.s.m.
Yogalessen	Wekelijks	15 á 20	Mala Sardjoe
Computerles	Wekelijks	5	St Vooruit
Kookgroep 1	Wekelijks	15	O.l.v. N4N
Kookgroep 2	Wekelijks	20	O.l.v. N4N
Kookgroep 3	Wekelijks	15	O.l.v. N4N
Kookgroep 4	Wekelijks	20	O.l.v. Naziha Aouled
Hindilessen	Wekelijks, zondag	26	O.l.v. Siewdath Sardjoe
Zumbalessen voor Surinaamse vrouwen	Wekelijks (maandag)	12	Mirna Ramautarsingh
St. Droomwevers: workshops voor kinderen	Wekelijks, woensdag	9	Buurtzaak/Henry Mildrow
Doorlopende inloop	Op alle werkdagen	10-50	BZ
Lotgenoten, armoede/mantelzorg,	Wekelijks, donderdag	15 – 20	Mala en Joan
Armoede debatten	Per kwartaal	50-100	De Buurtzaak en buurtbewoners (ervaringsdeskundigen in armoede)
Buurtpanel Wij Zijn de Wijk	Tweemaandelijks overleg	10-20	Buurtbewoners i.s.m. gebiedsteam, politie e.d. o.l.v. team BZ
Vergadering regiegroep	Maandelijks	8	7 buurtbewoners en medewerker BZ
Community diners	4x per jaar	50	Telkens door een ander organisatie of bewonersgroep georganiseerd
Taalcafé	Wekelijks	15	BZ en Buurtschool

Spelletjesmiddag	Wekelijks	8	BZ
Wandelclub	Wekelijks (donderdag)	6	Team Sportservice - BZ
Stichting Ade	Wekelijks	20	Computerlessen/taallessen/voorlichting
Staalmannen	Maandelijks	5	Programma's schoon, heel en veilig
Linkse Liefde, politiek café	Maandelijks	20	O.l.v. bewoners en
Concert voor Nieuwkomers (taal leren via kleinkunst)	4x per jaar	15	O.l.v. team De Buurtzaak i.s.m. Kleinkunst
Gouden Mannen	Wekelijks (Maandag)	8	O.l.v. Ik Ontmoet Mij
Ud-school			
De Bundel, Wooncoöperatie Slotervaart	Maandelijks	10	O.l.v. jongeren uit Slotervaart
Repair café	Wekelijks in de Kaskantine		I.s.m. BZ
EC Westerlicht werkgroep Duurzaam Oostoever, waaronder bewoners avonden	Maandelijks	20	I.s.m. EC Westerlicht
Spreekuur Westerlicht, energie	Maandelijks, elke dinsdag	10	I.s.m. Westerlicht
Buurtrestaurant Nour	Wekelijks (donderdag)	30 per week	
Spreekuren Coöperatie samen aan de slag	Sollicitatie, rollenspelen, uitwisseling kandidaten in traject	Twee wekelijks 10 deelnemers	

3.2.3. Kunst- en cultuur

Sinds 2015 initieert SWSL op onregelmatige basis culturele events. Tijdens deze events benutten we kunst en cultuur voor ontmoeting en verbinding. Gemeenschapsvorming is – volgens onze bescheiden mening – gebaat bij laagdrempelige culturele en kunstzinnige activiteiten waar bewoners in staat worden gesteld kunstzinnige en culturele beleving en productie te ervaren. Voor deze activiteiten maken we vanuit De Buurtzaak gebruik van de theaterzaal van de Ru Paré en – voor kleinere events – van de Aula van de Buurtzaak op de begane grond. Ook maakt De Buurtzaak voor pr en promotie gebruik van het groeiende netwerk van Ru Paré Community en haar sociale media faciliteiten (flyers, website, fb, Instagram mailingen etc) Sinds 2012 ambieert SWSL met De Buurtzaak om naast een welzijnsprogramma ook een cultureel programma te realiseren.

Met onze culturele programmering willen we kunst en cultuur beleving en productie toegankelijker maken voor bewoners van Slotervaart. Om vooral ook de mensen bereiken die niet bereikt worden door de gevestigde cultuurhuizen. Op niet zoveel plekken in de stad komen bewoners die niets op hebben met “hoge cultuur” en nog nooit een theater, boekpresentatie of cabaretshow of theaterspektakel hebben bezocht, op een avond samen met schrijvers, dichters, theatermakers, kleinkunstenaars en muzikanten. SWSL is in staat – zoals gebleken is in de ad hoc programmering die we de afgelopen jaren hebben gerealiseerd met kwalitatief hoogstaande culturele events – hiermee publiek te trekken en daarmee de toegang tot kunst en cultuur te democratiseren.

De Buurtzaak is een ontmoetingsplek voor de buurt. En juist culturele evenementen bieden de perfecte gelegenheid voor ontmoeting. Het is laagdrempelig, mensen hebben plezier en dan gebeurt het vanzelf. Cultuur is één van de beste manieren om mensen samen te brengen en momenten te creëren waar men elkaars kennis, vaardigheden en ideeën kan delen. Uit samenkomen ontstaat vaak een energie die weer kan leiden tot allerlei nieuwe initiatieven. Dit is niet te plannen of te voorspellen en meestal achteraf ook onmogelijk te herleiden, maar hierdoor zijn ontmoetingsplekken van cultuur een cruciaal onderdeel van de sociale infrastructuur in buurten, wijken en gemeenschappen. In Slotervaart zijn er het afgelopen decennium met alle sloop, renovatie en nieuwbouw veel nieuwe bewoners bijgekomen. Met culturele evenementen brengen we nieuwe bewoners in contact met oude bewoners, zonder deze uit te sluiten door middel van hoge entree- en horecaprijzen.

In het verleden hebben we bijvoorbeeld boekpresentaties georganiseerd (tussen de 60 en 120 deelnemers). Nederlandstalige maar ook vertaalde romans werden gepresenteerd. Een spektakel presentatie met meer dan 300 bezoekers betrof de roman “Een van ons”. Daarnaast organiseerden we twee jaar lang op eigen kosten (en met sponsoring van zusterorganisatie Samen Ondernemen) Revue de Paré, een cultureel literair programma waarin poëzie en literatuur gecombineerd worden met muziek en cabaret/theater. Noemenswaardig zijn ook het Koerdisch filmfestival (met 20 internationaal gewaardeerde (speel)films en ruim 400 bezoekers) en de poëzie en spoken word events met Kantlijn, de schrijversgroep van dak- en thuislozen. Garantie op volle zalen. De internationale vrouwendag, 8 maart, pakken we meestal ook op om er naast een emancipatoir ook een cultureel event van te maken.

Bovenstaande en andere culturele evenementen worden veelal gerealiseerd met wijkpartners, buurtbewoners en sympathisanten. Al met al hebben we goed geïnvesteerd in een netwerk van partners waarmee een structureel cultureel programma kan worden gerealiseerd. Zo hebben we met

lokale kunstenaars (initiatieven zoals Bureau Postjesweg en De Appel) een mooie samenwerking. Ook uitgevers en auteurs weten ons goed te vinden. Muzikanten, waaronder Mehmet Polat, een internationaal beroemde Ud speler, hebben bij SWSL een thuisbasis gevonden (Ud muzieklessen in de Buurtzaak). Maar ook hebben we een fraaie relatie opgebouwd met AchterdeBerg Producties. In ruil voor repetitieruimte komen ze aantal keren hun theatervoorstelling uitvoeren. Ook ZID Theater, een organisatie uit de buurt waarmee we in verscheidene samenwerkingsverbanden zitten, faciliteren we met ruimte voor voorstellingen die we dan weer onderdeel maken van onze eigen programmering.

3.2.4. Kunst en Cultuur programma Buurtzaak in 2022

Wat gaan we vanuit De Buurtzaak doen aan kunst en cultuur in 2022?

I. Community Arts Programma

Op de eerste plaats wil SWSL inzetten op wat we een “community programmering” noemen. Dat betekent dat we niet vooraf bepalen wat het kunst en cultuur programma in Slotervaart is/zal of moet zijn. Een Community programma start met een leeg A4tje en een uitnodiging om in gezamenlijkheid met afzonderlijke kunstenaars, artiesten, bewoners, actieve vrijwilligers, kunst/cultuur liefhebbers maar ook culturele collectieven een Community Arts Programma te ontwikkelen. Partners in deze zijn bijvoorbeeld auteurs (Vonne van de Meer, Willem Jan Otten) of fotografen en filmmakers (Anne Gentenaar en Lisette Dingeman) of kunst collectieven (Bureau Postjesweg en De Appel) maar ook partners zoals Buurtwerkplaats Noorderhof en Cascoland. Tevens kunnen bewonersinitiatieven en organisaties als partner deelnemen aan het ontwikkelen en mede uitvoeren van een cultureel community programma. Denk bijvoorbeeld aan de Koerdische Gemeenschap met haar rijkdom aan muzikanten, spoken word artiesten. Of aan de Hindischool die ook op haar beurt weer een netwerk heeft van professionele en amateur artiesten en kunstenaars.

Een dergelijk Community Arts Programma is een haalbare kaart. De afgelopen jaren hebben we als SWSL/De Buurtzaak – weliswaar op incidentele basis – mooie, spectaculaire en veelbelovende culturele events georganiseerd en daarmee een heus netwerk van commitment en ambitie opgebouwd in Slotervaart en daarbuiten. Anders dan andere sub-programma’s van SWSL hebben we niet een jaar een verkenning gedaan of een structureel cultureel programma haalbaar is, maar enkele jaren, vanaf 2015. Dit omdat, willen we een doorlopend en structureel cultureel aanbod kunnen realiseren, een netwerk van creatieve partners nodig is op het gebied van diverse kunst en cultuuruitingen. In zes jaar tijd hebben we een heus netwerk kunnen opbouwen en een mooie naam met als uitvalsbasis de theaterzaal in de Ru Paré. Al deze (passie) uren inzet van de kant van SWSL en haar partners willen we nu bestendigen. Dit door ook een beroep te doen op financiering voor (onder andere) het community programma.

Doel van het Community Arts Programma is tweeledig. We willen hoog kwalitatieve culturele events organiseren, We hebben onderhand een heus netwerk van smaakmakers in de culturele en kunstzinnige wereld die voor kwaliteit en bekendheid garant staan. En natuurlijk willen we vernieuwers een podium kunnen bieden. Daarnaast willen we bewoners en organisaties in Slotervaart enthousiasmeren en hen in staat te stellen zelf een initiatief te nemen. Dan wordt kunst en cultuur niet een kwestie van consumeren maar van ervaren, beleven en organiseren. Zo kunnen er filmavonden georganiseerd worden maar bewoners worden ook – via het SWSL netwerk van

partners – in de gelegenheid gebracht met creatievelingen zelf “kunst” te maken. Bijvoorbeeld een fotoreportage, audiovisuele producties, beeldende kunst ontwerpen, creatief schrijven workshops, etc etc. Dit laatste impliceert dat afzonderlijke bewoners of groepen bewoners die geen of heel weinig ervaring hebben met het organiseren van dergelijke creatieve, kunstzinnige activiteiten worden ondersteund door SWSL/De Buurtzaak. De ondersteuning kan zijn: meedenken over de aard van de activiteit, met wie en voor wie de activiteit wordt uitgevoerd, hoe je de centen en andere benodigdheden mobiliseert. Essentieel hierbij is dat iedereen hier aan mee kan doen (laagdrempelig) en dat als het even niet van de grond komt, dat dat niet erg is. .

Voor het Community Arts Programma reserveren we een dag in de week. Dan wordt de theaterzaal in de Ru Paré – tegen zeer geringe kosten – ter beschikking gesteld. Op jaarbasis kunnen dan 12 keer een buurt-cultureel programma uitgevoerd worden. Dat zal veelal in de middag en/of avonden zijn. Op deze zogenaamde Community Arts dagen, worden in de ochtend vrije inloopspreekuren gehouden waarbij mensen met (wilde) plannen iets kunnen presenteren, voorstellen of een beroep doen op ondersteuning, advies en of informatie.

We houden wel enige controle over wat voor evenementen we faciliteren. Culturele events in dit kader mogen geen commercieel oogmerk hebben. Daarnaast hebben we het liefst dat het zoveel mogelijk publiekelijk toegankelijk is (gratis voor stadspashouders en voor niet stadspashouders – afhankelijk van de programmering – van maximaal 5 euro entree.

Voor de financiering van events in kader van het Community Arts Programma, stimuleren we bewoners een plan te maken inclusief een begroting en dat voor te leggen aan de Regiegroep Bewonersinitiatieven. Medewerkers van De Buurtzaak ondersteunen bewoners een beroep te doen op het bewonersinitiatief-budget. Dit ter dekking van de kosten. In dit verband heeft De Buurtzaak een afspraak met de Ru Paré dat er geen huur betaald hoeft te worden maar wel de beheerskosten (deze bedragen per uur maximaal 42.50 euro, boven de 50 bezoekers moeten er minimaal twee beheerders beschikbaar zijn met een BHV) en kosten voor additionele faciliteiten zoals licht, geluid en dergelijke.

Het zal duidelijk zijn dat het Community Arts programma mede gebaseerd is op de SWSL werkwijze van B.O.S en drie kernwaarden van wederkerigheid, inclusiviteit en solidariteit (zie hoofdstuk 1). Het versterkt het community building programma van SWSL. Het ver-ge-meen-schap-pe-lijk-en van de programmering en het solidair faciliteren van culturele initiatieven van bewoners kan weer leiden tot allerlei onverwachte spin-offs in het sociale domein. Belangrijk onderdeel van het succesvol maken van deze community programmering is het ontwikkelen van een cultuur van wederkerigheid. Door bezoekers van culturele evenementen altijd aan te spreken als burger in plaats van enkel consument, maar ook door het verbreden van het gevoel van eigenaarschap van De Buurtzaak en de Ru Paré Community en wat er allemaal plaatsvindt op het podium.

II. Doorlopend structureel cultureel programma

Als SWSL willen we naast de Community Arts programmering door bewoners, een doorlopend en structureel programma aanbieden. Hiervoor doen we een beroep op het subsidie kader voor kunst en cultuur. Vanaf 2022 worden ook welzijnsorganisaties uitgenodigd hier een beroep op te doen. Dit nadat binnen de ambtelijk-bestuurlijke organisatie het inzicht is gegroeid dat cultuur ook bij welzijn

hoort - en andersom - en dat de toegankelijkheid van kunst en cultuur gedemocratiseerd kan worden door in wijken – dicht bij de mensen – een cultureel aanbod te realiseren.

Drie belangrijke events 2022

Op 8 maart, internationale vrouwendag, op 17 oktober – de dag tegen armoede en op 10 december – de internationale dag van rechten van de mens, programmeren we een cultureel programma met gesprek en discussie. Zoals we gewend zijn als SWSL organiseren we op deze dagen altijd een programma met onze partners. Op 8 maart met vrouwenorganisaties. Op 17 oktober met bewonersinitiatieven rond noodhulp en armoede en op 10 december met migranten en vluchtelingenorganisaties. Naast een discussie, uitwisseling willen we deze drie dagen ook een cultureel – aansluitend – programma kunnen presenteren.

Zo willen we 8 maart een inhoudelijk en cultureel programma realiseren waarin vrouwenorganisaties/initiatieven die thuis zijn in verschillende culturele tradities muziek, dans, theater, poëzie, zang, ballet presenteren. Ook staan we stip bij het ontstaan van 8 maart Internationale Vrouwendag.

Op 17 oktober zien we graag dat we gemeenschapstheater in Nieuw-West – het ZID theater – uitnodigen om niet alleen een voorstelling te geven maar ook geïnteresseerden in een workshop begeleiden om op basis van levensverhalen een theaterproductie over de strijd uit en tegen armoede te verkennen.

Op 10 december, de dag van de mensenrechten, willen we – voortbouwend op de eerder gerealiseerde Exodus Evenings – samen met vluchtelingenorganisaties een muzikaal programma realiseren waarbij ook weer de ontmoeting en verbinding tussen verschillende (groepen) mensen centraal staat.

Het betreft een functie van 12 uur per week, waarvan 10 uur t.b.v. programmering (waaronder Community Arts programma) en 2 uur productioneel, pr en promotie.

Verwijzend naar het “Uitwerkingsbesluit Kunst en Cultuur Nieuw-West 2022” geven we aan dat we van mening zijn dat dit sub-programma onlosmakelijk onderdeel is van onze opgave in de sociale basis. Kunst en cultuur zijn bij uitstek geschikt voor het helpen realiseren van onze core business, namelijk community building. Kunst en cultuur brengt mensen samen, verbindt, enthousiasmeert, activeert en empowered. Met onze kunstzinnige en culturele activiteiten kunnen we sociale (economische) en culturele (levensbeschouwelijke, migratie etc.) verschillen overbrengen. Met andere woorden; kunst en cultuur is onlosmakelijk verbonden met die ene opgave van een inclusieve gemeenschapsvorming.

Cultureel Programma Buurtzaak 2022	Wanneer/ Regelmaat	In samenwerking met
Community Arts Programma	Maandelijks – 12x	Met bewoners en bewonersinitiatieven, met ondersteuning van o.a. Bureau Postjesweg, De Appel, ZID theater,

		LolaLuid!, Buurtwerkplaats Noorderhof, individuele kunstenaars uit Nieuw-West
Community Arts inloop en ondersteuning	Maandelijks 12 x	Bewoners en bewonersinitiatieven
8 maart – Internationale Vrouwendag	Jaarlijks	Vrouwen- en meiden organisaties
17 oktober – Dag van Verzet tegen armoede	Jaarlijks	Bewonersinitiatieven op noodhulp en armoede, ZID theater
10 december – Dag van de Mensenrechten	Jaarlijks	Migranten en vluchtelingen organisaties

3.2.5. Buurtrestaurant Nour

In de coronatijd hebben een aantal buurtbewoners in Slotervaart Noord een succesvol maaltijdinitiatief gerealiseerd ten behoeve van de meest kwetsbare bewoners in Slotervaart. Het initiatief werd uitgevoerd in De Buurtzaak en heeft drie maanden geduurd. De kwetsbare bewoners die in coronatijd nog meer in armoede en eenzaamheid zijn geraakt hebben met genoeg gebruik gemaakt van dit succesvolle initiatief, waarbij gedurende drie maanden 30 bewoners elke week een warme en gezonde maaltijd hebben opgehaald. Via dit initiatief zijn enkele eenzame buurtbewoners nu vaste bezoekers van De Buurtzaak geworden.

Vanuit dit succesvolle initiatief is het plan ontstaan om een Buurtrestaurant en een Theetuin te starten in het Huis van de Wijk De Buurtzaak. In samenwerking met Coöperatie Samen aan de Slag De initiatiefnemers willen door middel van dit project de arbeidsparticipatie voor vrouwen uit Slotervaart vergroten door op een laagdrempelige manier (werk)ervaring op te doen met catering en hospitality. Ook willen ze door dit initiatief van betekenis zijn voor medebewoners. De initiatiefnemers hebben zelf ook te maken met armoede, langdurige werkloosheid en zijn economisch afhankelijk. Doordat ze een taalbarrière ervaren en door het ontbreken van een startkwalificatie is het voor hen lastig gebleken een betaalde baan te vinden. Ondanks deze tegenslagen is deze groep bewoners erg welwillend om te zoeken naar mogelijkheden om economisch onafhankelijk te zijn en in eigen inkomen te kunnen voorzien. Daarnaast zetten ze zich veelvuldig op vrijwillige basis in bij verschillende projecten in de wijk, waarbij ze omzien naar kwetsbare buurtbewoners. Al jaren zijn deze vrouwen actief als vrijwilliger, maar terecht maken zij de opmerking: “wij willen onze talenten verder ontwikkelen en benutten en daar ook zelf sterk van worden”. Met het Buurtrestaurant willen ze daaraan gaan werken en dubbelslag maken. Ook willen zij door dit project meer bewoners uit Slotervaart, vrouwen in het bijzonder, de kans bieden om ervaring op te doen.

Het initiatief heeft een tweeledig doel: 1). Enerzijds gaat het om carrièrekansen creëren in catering en hospitality voor kwetsbare bewoners in Slotervaart die hun talenten en vaardigheden willen ontwikkelen en inzetten. Stichting Samenwonen-Samenleven ondersteunt dit soort initiatieven die door de buurtbewoners zelf worden ondernomen van harte omdat dit het emancipatieproces bevordert en deze vrouwen in hun kracht zet. 2). Stimuleren van gezond koken voor buurtbewoners:

naast Het Buurtrestaurant en de Theetuin als (werk)ervaringsplek is dit initiatief ook bedoeld om kwetsbare bewoners in Slotervaart die langdurig in armoede en eenzaamheid leven, de gelegenheid te bieden om een heerlijke gezonde maaltijd te nuttigen en in contact te komen met andere buurtbewoners.

Om het Buurtrestaurant en een Theetuin in te richten moeten een aantal ruimtes in De Buurtzaak verbouwd worden. Om dit te realiseren, heeft SWSL een financiële bijdrage aangevraagd bij het Oranje Fonds en een cofinanciering bij het stadsdeel Nieuw-West. Het Oranje Fonds is enthousiast voor dit project en ook het stadsdeel vindt het project belangrijk: de verantwoordelijke ambtenaren zijn tijdens dit schrijven op zoek naar cofinanciering.

Voor het ondersteunen en aansturen van de vrijwilligers en faciliteren van het initiatief, doet SWSL een beroep op financiering voor de ureninzet van de coördinator Buurtrestaurant op basis van cao, schaal 2.3 – 24 u pw (0,67 fte). Samen met de coördinator zijn er drie (3) vrijwilligers verantwoordelijk voor het organiseren van het Buurtrestaurant. Zij ontvangen een vrijwilligersbijdrage van 180 euro pp per maand. Vanuit het team De Buurtzaak wordt dit programma aangestuurd door de coördinator De Buurtzaak.

3.2.6. Wij Zijn de Wijk, buurtpanel Slotervaart Noord

Wij zijn de Wijk is een buurtpanel dat sinds 2017 door De Buurtzaak wordt begeleid en gefaciliteerd. In de buurtpanel-overleggen zitten vertegenwoordigers van verschillende buurten verspreid over het gebied Sloterparkwijk. Dat zijn de wijken Jacob Geel, Johan Huizingalaan, Oostoever, Robert Fruinlaan en Hemsterhuisbuurt. Bewoners worden gemotiveerd en verleid tot bewonersparticipatie op de thema's "schoon, heel en veilig". In 2019 is daarnaast op verzoek van enkele sleutelpersonen en De Buurtzaak het thema "sociaal" toegevoegd. Naast bewoners zijn ook vertegenwoordigers van het wijkteam en de politie aanwezig bij het overleg.

De thema's zijn ook speerpunten uit de gebiedsagenda en vergen permanente aandacht. De buurtpanelleden doen dat ook. Ze zijn kritisch en scherp daar waar het gaat om zaken die niet zo goed gaan en als de signalen van de buurtbewoners niet serieus worden genomen gaan zij graag in discussie met de portefeuillehouder. Door de nauwe betrokkenheid van de Wij Zijn de Wijk leden met de wijk wordt een buurtschouw georganiseerd met aanwezigheid van de portefeuillehouder en een gebiedsteammedewerker. Afhankelijk van het thema worden soms ook professionals uitgenodigd om gezamenlijk te zoeken naar oplossingen voor problemen uit de wijk. Deze overleggen worden georganiseerd onder begeleiding van de Coördinator De Buurtzaak. Hiervoor worden jaarlijks 8 bijeenkomsten georganiseerd. Aan begeleiding, organisatie en aansturing worden dus in totaal 8 x 3 uren ingezet.

3.2.7. Bewonersinitiatieven

De Buurtzaak is een plek voor de buurtbewoners van Slotervaart, een leerschool waar buurtbewoners hun ideeën, talenten kunnen ontwikkelen en uitvoeren. Het is ook een vangnet én een springplank op het gebied van sociaaleconomisch en sociaal cultureel welzijn van bewoners. Iedereen is samen verantwoordelijk voor alles wat er gebeurt en niet moet gebeuren in de wijk. Een gemeenschappelijk doel is dat de bewoners mogelijkheden en kansen grijpen om zich te ontwikkelen en om met elkaar solidair te zijn. Naast de vele voorzieningen en netwerken binnen de Ru Paré zijn

ook bewonersinitiatieven-gelden belangrijke middelen waarmee de bewoners hun ideeën kunnen ontwikkelen en ten uitvoering brengen. Het aantal bewoners en bewonersgroepen die een beroep doen op de middelen die via De Buurtzaak beschikbaar zijn, neemt steeds toe. De aanvragen variëren van taallessen, lunches voor eenzame ouderen, vergroenen van de tuinen en publieke ruimtes, Yoga voor senioren tot workshops voor kinderen.

Bewonersinitiatieven leiden tot sociale binding met de buurt

De activiteiten die door de bewoners en/of organisaties worden ontwikkeld en uitgevoerd zijn belangrijk als het gaat om inclusie, zorgen voor elkaar en invulling van een goede vrijetijdsbesteding. Zelfs in de richtlijnen van de subsidie is opgenomen dat de activiteiten door en voor de buurtbewoners moeten zijn geïnitieerd en dat het geen commercieel doel heeft. Maar het moet vooral leiden tot het uitnodigen van nieuwe groepen bewoners die sociaal geïsoleerd zijn en voor binding zorgen tussen actieve en minder actieve bewoners.

Regiegroep De Buurtzaak, Huis van de Wijk Slotervaart Noord

De bewonersinitiatieven worden beoordeeld door de zogenoemde regiegroep Slotervaart Noord. De regiegroep bestaat uit bewoners uit de wijk. Zowel de regiegroep alsmede de bewoners die een initiatief aanvragen en deze ten uitvoering brengen, krijgen ondersteuning van en worden gefaciliteerd door de medewerkers van De Buurtzaak. De regiegroep van De Buurtzaak is divers en is gevormd uit bewoners die veel kennis en inzicht hebben in de ontwikkelingen in Slotervaart Noord. Sinds 2021 heeft regiegroep De buurtzaak een nieuwe voorzitter. De oude voorzitter heeft drie jaar lang de regiegroep geleid en vond dat het tijd was om de fakkel door te geven aan een jonge generatie. Hieronder een overzicht van de activiteiten m.b.t. buurtinitiatieven:

Wat	Frequentie	Aantal	O.l.v. en i.s.m.
Vergaderingen regiegroep BZ	12x	8	Coördinator De buurtzaak
Spreekuur voor bewoners/organisaties	Wekelijks inloopsprekuren (woensdagochtend) en op andere dagen op afspraak	2	Team De Buurtzaak
Bewonersinitiatieven	Onvoorspelbaar	100/120	Individuele en georganiseerde bewoners; regiegroep; o.b.v. team De Buurtzaak

3.2.8. Buurtconferentie “Samen Slotervaart”

Met collega organisatie Combiwel, Gebiedsteam, Gebiedspool en Bewonersgroep Sierplein is in 2021 een aantal gesprekken gevoerd over een mogelijk initiatief “Samen Slotervaart”. Dit naar aanleiding van – onafhankelijk van elkaar – gegroeide ambities om Buurtconferenties in Slotervaart te organiseren. Combiwel en de Bewonersgroep Sierplein hadden iets gepland (oktober 2021) en

SWSL organiseert op regelmatige basis bewonersavonden op thema's en specifieke belangen, bijvoorbeeld de bewonersavonden Duurzaam Oostoever.

Hoewel in 2021 niet is afgesproken dat we een vast groep "buurtconferenties" gaan vormen, is wel het commitment uitgesproken om elkaar structureel te informeren over buurtconferentie-initiatieven in heel Slotervaart en inzichten, leergeld en wijsheden te delen. Dit laatste ook om na te gaan of er collectief iets ondernomen moet worden aangaande een specifieke buurt.

SWSL heeft buurtbewoners en sleutelpersonen benaderd om mee te denken over de te organiseren van een buurtconferentie in 2022 in Slotervaart Noord. De buurtconferentie wordt georganiseerd in samenwerking met de georganiseerde buurtbewoners, Informele Zorg initiatieven en sleutelpersonen en dat onder de paraplu "Samen Slotervaart". Een innoverend initiatief waarbij initiatieven en organisaties op specifieke thema's met elkaar worden verbonden waardoor kruisbestuivingen mogelijk worden. En passant is een Buurtconferentie ook een plek van informatieoverdracht (wat zijn nu al die fysieke en sociale interventies in buurten?) maar waar ook de sociaal-culturele kaart in Slotervaart Noord breder toegankelijker wordt. Hierbij opgemerkt dat het initiatief voor "Samen Slotervaart" anticipeert op een gesprek die breed in de stad wordt gevoerd over het Buurtplatform recht. Dit alles in kader van het participatie beleid van het huidige college.

Opzet buurtconferentie Slotervaart Noord

SWSL heeft in overleg met buurtbewoners en sleutelpersonen voorgenomen om in 2022 een groot event te organiseren in Slotervaart Noord. In aanloop naar 2022 worden georganiseerde buurtbewoners en sleutelpersonen gevraagd om mee te ontwerpen en te organiseren. Aantal buurtbewoners hebben al input gegeven voor een eerste opzet:

- **Thema's aangedragen door de buurtbewoners:**

Anno 2021 is al een verkenning gedaan met de buurtbewoners en sleutelpersonen uit Slotervaart Noord over de thema's voor een event in Slotervaart Noord. Uit de gesprekken zijn de volgende thema's aangedragen door de buurtbewoners:

- Hou het klein en overzichtelijk, buurt gericht, is de kans op onderlinge verbinding groter en biedt meer kans op continuïteit.
- Een conferentie vorm, met een kop en staart en daar tussenin losse sessies op thema's. Thema's kunnen bijvoorbeeld zijn: zwerfafval, duurzaamheid in brede zin, diversiteit en inclusiviteit, onderwijskansen. Dat geldt voor BO en VO's.
- Moet vooral ook leuk zijn, "De buurt als feestje".
- Er moet tijd zijn om met elkaar te praten, als bewoners maar ook moet er tijd zijn om met professionals te zitten; dus een samenkomst van informeel-formeel.
- Organiseer de conferentie met toeters en bellen, zodat het aantrekkelijk wordt voor de sleutelpersonen om mee te doen. Dat is nodig, omdat de actieve bewoners vaak geen tijd hebben om zich te laten informeren op wat er allemaal speelt in de buurt en/of wijk.

- **Vorbereidingen (fase 1)**

Inrichten van een werkgroep, bestaande uit georganiseerde buurtbewoners, vertegenwoordigers van Informele Zorg initiatieven, vertegenwoordiger Kinderraad en SWSL. De werkgroep vergadert wekelijks en maakt een draaiboek voor het event, waarin ook de verschillende afspraken worden vastgelegd.

Het event: vorm, inhoud, locatie, datum en aantal deelnemers

Het event duurt de hele dag en er zullen 120 deelnemers worden uitgenodigd. Het event zal bestaan uit de volgende drie onderdelen:

- Officiële opening: door een vertegenwoordiger uit de initiatiefgroep Samen Slotervaart en eventueel een bestuurslid stadsdeelcommissie of stadsdeelvoorzitter.
- Ochtenddeel, kinderprogramma: dit onderdeel bestaat uit diverse tafels, waar diverse programma's worden besproken of uitgeoefend. De thema's van de tafels worden door de kinderen vastgesteld. Doel van dit onderdeel is ook wat in de toekomst mee te doen om de binding en bewustwording in de buurt te bevorderen rondom deze thema's die voor de kinderen belangrijk zijn. Voorbeelden van thema's zijn: tafels ingericht met spelletjes, tekenworkshops, zang, debatwedstrijd, duurzaamheid enz.
- Lunch door een buurtgericht cateringinitiatief: een cateringinitiatief uit Slotervaart zal worden gevraagd de lunch te verzorgen voor 120 deelnemers.
- Middagprogramma voor volwassenen: maximaal 10 gesprekstafels met diverse thema's (12 deelnemers per tafel). De tafels zijn ingericht naar de kleur en aard van het thema en elke tafel wordt door een voorzitter begeleid.
- Avondprogramma plenair: avondprogramma bestaat uit twee onderdelen: 1). Evaluatie van de hele dag. Naar aanleiding hiervan zullen afspraken worden gemaakt over vervolg en duurzaamheid van een dergelijke buurtgerichte events. 2). Muzikale afsluiting in combinatie met Open Podium voor talenten uit de buurt.
- Locatie: het event zal in de buurt, voor de buurtbewoners herkenbare en toegankelijke locatie plaats vinden. Het liefst in combinatie van binnen en buiten.
- Datum: zondag 10 april 2022

Activiteiten + begroting

Activiteit	Ingezette capaciteit en/of product	Toelichting	Kosten
	Personele inzet SWSL/De Buurtzaak	Een teamlid SWSL begeleidt de werkgroep die de conferentie gaat ontwerpen en uitvoeren.	
	1 backofficemedewerker De Buurtzaak		
	Deelname vergaderingen werkgroep en afzonderlijke gesprekken met de kinderen + deelname tijdens buurtconferentie	2 kinderen (vertegenwoordigers van Kinderraad) die input gaan geven over welke thema's voor de kinderen belangrijk zijn. De kinderen ontvangen cadeaubon waarmee ze of een fiets kunnen kopen of een dagje uit met een ouder. 150 pp x 2	€300
	2 georganiseerde buurtbewoners	De georganiseerde buurtbewoners zijn betrokken bij het ontwikkelen, ontwerpen en uitvoeren van de buurtconferentie. €250 pp	€500

	2 Informele Zorg initiatieven	Mee-ontwikkelen, ontwerpen en uitvoeren van de buurtconferentie. €500 per organisatie	€1000
	Tafelvoorzitter 10 personen	De tafelvoorzitters gaan zowel de ochtend alsmede de middagprogramma de tafels begeleiden. €100 cadeaubon pp	€1000
	Moderator		€600
	Catering, consumptie 100 deelnemers: 100 x 12 euro	Een cateringbedrijf uit de wijk of een Informele Zorgorganisatie wordt gevraagd de catering te verzorgen	€1200
	Creatieve aankleding programma		€1500
	Muzikale, feestelijke omlijsting o.a. DJ, geluidsinstallatie e.d.	DJ gaat ook Open Podium presenteren. €500 Geluidsinstallatie: €250	€750
	PR en promotie	Flyers, posters en social media	€1250
	Huur marktkramen		€500
	Materiaal	Aankleden tafels, flipovers e.d.	€250
Totale kosten			€8.850

3.3. Slotervaart programma

3.3.1. Introductie

Slotervaart is een stadsdeel met een diverse bevolkingsamenstelling en waar diverse georganiseerde bewonersgroepen actief zijn. In Slotervaart komt de laatste jaren steeds meer nieuwbouw bij en daarmee neemt het aantal bewoners ook steeds toe. Slotervaart kent ook buurten waar veel kwetsbare bewoners wonen en leven. Vooral in de buurten zoals, zoals Jacob Geelbuurt, Overtoomse Veld (Johan Jongkindbuurt) en Delflandpleinbuurt hebben veel bewoners te kampen met ernstige armoede en sociale uitsluiting. Deze armoede en sociale uitsluiting gaat vaak gepaard met geestelijke en lichamelijke gezondheidsklachten, eenzaamheid en laaggeletterdheid. Deze ongunstige situatie heeft een groot effect op de kinderen uit deze wijk, die zich niet optimaal kunnen ontwikkelen op school en daardoor minder gunstige toekomstperspectieven hebben. Hieronder volgt een uiteenzetting van de programma's die ontwikkeld en uitgevoerd worden voor Slotervaart om bovengenoemde kwesties aan te pakken; uiteraard met de B.O.S. werkwijze als uitgangspunt.

De programma's onder deze paragraaf behelzen programma's voor Slotervaart breed.

3.3.2. Hulp in de Buurt (HiB)

In de Jacob Geelbuurt wordt een Hulp in de Buurt spreekuur gerealiseerd in samenwerking en samenspraak met het gebiedsteam Slotervaart en lokale, actieve partners. Na bijna 1,5 jaar corona is vanaf september 2021 een echte doorstart gemaakt en is het spreekuur weer een inloopspreekuur geworden. Hier is goed gebruik van gemaakt. De wens is om Hulp in de Buurt in 2022 verder uit te rollen en in de Jacob Geelbuurt en breder in Slotervaart Noord in te bedden als een laagdrempelig spreekuur waar buurtbewoners zich veilig en gehoord voelen en terecht kunnen voor al hun vragen, problemen of klachten.

Wat is informele zorg via Hulp in de Buurt

Hulp in de Buurt werkt – zoals alle projecten en programma's van SWSL – volgens het B.O.S. principe en het principe van wederkerigheid.

Informele zorg is omzien naar de (kwetsbare) ander. Door een luisterend oor te bieden, door als wegwijzer te fungeren in het doolhof van voorzieningen, door de tijd te nemen, geduld te hebben, een formulier te helpen invullen of een tekst te (helpen) vertalen. Niet zelden wordt bij informele zorg ook ondersteuning geboden bij het ordenen van een (levens)verhaal. Daarnaast worden hulpbehoeften bij het ordenen van dat verhaal vaak vertaald in concrete hulpvragen. Bewoners die informele zorg bieden zijn niet zelden maatjes voor anderen die in een kwetsbare positie verkeren. Zij functioneren als vertrouwenspersonen, vroegsignaleerders, toeleiders naar reguliere vormen van welzijn en zorg en werken niet zelden – juist vanwege de inzet op samenredzaamheid – preventief.

Informele zorg is geen hulpverlening maar complementair aan de reguliere hulpverlening in zorg en welzijn. Dat complementaire van informele zorg bestaat uit de volgende, te onderscheiden kenmerken van informele zorg:

1. Een luisterend oor bieden, tijd te nemen en helpen het verhaal te ordenen en hulpvraag (vraag achter de vraag) te formuleren, vertrouwen te gunnen maar ook en vooral het signaal te geven “ook jij doet er toe”.
2. Bewoners stimuleren en ondersteunen bij zelfredzaamheid
3. Bewoners met soortgelijke vragen en interesse verbinden: samenredzaamheid
4. Vroegsignalerend, mede vanwege vertrouwensnetwerken en ervaringskennis (en soms ervaringsdeskundigheid)
5. Waar nodig toeleidend naar reguliere hulpverlening zorg en welzijn
6. Informerend en daarmee preventief op het gebied van gezondheid, inkomen, administratie, huiselijke vrede, opvoeding en andere onderwerpen die van belang zijn
7. Ondersteunend tijdens trajecten om “uitval” te voorkomen
8. Ondersteunend bij toegang tot of versterken van het bestaande sociale netwerk (om terugval te voorkomen)

De informele zorg via de Hulp in de Buurt wordt gegund via:

- a) Inloopspreekuren; dit is de basis van Hulp in de Buurt. Bedoeld voor bewoners met vragen over of problemen met formulieren en brieven, advies op het gebied van huisvesting, gezondheid, inkomen, opvoeding, huiselijke vrede, vrije tijd, toeslagen, voorzieningen,

uitkeringen. Deze inloopspreekuren worden gehouden in het JaComenius, de buurtkamer van de Jacob Geelbuurt.

- b) Een op een afspraken (al dan niet gedurende een bepaalde periode) met een vaste vertrouwenspersoon en/of aspirant ervaringsdeskundige. Hier kan voor gekozen worden als de hulpvraag daarbij past en als een buurtbewoner daar behoefte aan heeft.
- c) Waar nodig informatieve (preventieve) bijeenkomsten op het gebied van huiselijke vrede, inkomen, administratie, gezondheid en andere onderwerpen.

Een belangrijk uitgangspunt voor het inrichten van HiB is dat het outreachend, in de wijk, dicht bij de mensen en samen met buurtbewoners en ervaringsdeskundigen wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Voor het vormen van laagdrempelige informele zorg is kennis van de sociale kaart van de buurt nodig en ook veelvuldige afstemming met verschillende, in de wijk actieve, formele en informele initiatieven. Zo wordt er samengewerkt met bijvoorbeeld het gebiedsteam, met scholen, met bewonersinitiatieven en sportorganisaties, maar ook met de Buurtteams en het OKT. Daarnaast is er een samenwerking met Spuistraat 10 advocaten, voor juridische ondersteuning waar nodig.

Waarom HiB in de Jacob Geelbuurt?

De sociaaleconomische positie van een deel van de bewoners van de Jacob Geelbuurt is kwetsbaar: er wonen relatief veel mensen met slecht ontwikkelde taalvaardigheden en veel mensen leven in armoede, met schulden en met gezondheidsproblemen. 17% van de inwoners is werkloos en 30% behoort tot de categorie minimahuishouden (gebiedsplan 2020 Slotervaart Stadsdeel Nieuw-West). Armoede leidt tot sociale, economische en culturele uitsluiting en mensen die in armoede leven hebben vaak een slechtere gezondheid, meer stress en vaker psychische problemen. Het coronavirus en de genomen maatregelen hebben een grote impact gehad op de sociaaleconomische positie van bewoners van de Jacob Geelbuurt. Diverse bewoners zijn hun baan kwijtgeraakt. Velen hebben zich in de schulden moeten steken of hebben geld moeten lenen van familie en vrienden (Gebiedsjaarverslag Slotervaart 2020, Stadsdeel Nieuw-West).

Hulp in de Buurt is actief in de Jacob Geelbuurt omdat juist daar vraag is naar ondersteuning van buurtbewoners. Ondersteuning in hulpvragen die zij hebben, maar ook in activering van buurtbewoners: in plaats van te kijken naar wat iemand niet kan of naar iemands problemen, gaan de spreekuurhouders met bewoners in gesprek om te kijken wat wel mogelijk is en waar mensen wel toe in staat zijn. Tijdens en na de coronamaatregelen is deze vorm van laagdrempelige informele zorg nog belangrijker gebleken.

Toegeruste vrijwilligers bij de Hulp in de Buurt

Alle vrijwilligers bij Hulp in de Buurt worden toegerust en opgeleid om het spreekuur van Hulp in de Buurt te kunnen draaien. Ze volgen de Basiscursus Vertrouwenspersonen en Spreekuurhouders. De spreekuurhouders leren hier over de eerder genoemde kenmerken van informele zorg en hoe ze buurtbewoners zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en begeleiden. Daarnaast leren ze over grenzen aangeven, en wanneer het logisch is door te verwijzen naar professionele instanties. Naast de cursus Vertrouwenspersonen wordt de vervolgtraining Ervaringsdeskundigheid aangeboden. Een "aspirant ervaringsdeskundige" is getraind om op basis van gedeelde levenservaring vertrouwensrelaties op te bouwen. We spreken in kader van Hulp in de Buurt van 'aspirant ervaringsdeskundigen' ter onderscheid met professionele ervaringsdeskundigen.

Professionele ervaringsdeskundigheid vergt een opleiding, zoals de TOED of Howie The Harp. Uiteraard kunnen aspirant ervaringsdeskundigen doorstromen naar deze of andere opleidingen voor ervaringsdeskundigheid.

Een aspirant ervaringsdeskundige kan samen met de buurtbewoner op zoek naar wegen om het vertrouwen in zichzelf te herstellen, orde in de chaos te helpen scheppen en daarmee hoop op verlichting en/of tackelen van problemen levend te houden. En niet in de laatste plaats is een aspirant ervaringsdeskundige in staat de eigen krachtbronnen (talenten, vaardigheden, ondersteuners in het sociale netwerk) helpen te herkennen en te benutten.

De trainingen voor “vertrouwenspersonen” en “aspirant ervaringsdeskundigen” bestaan uit acht bijeenkomsten van 2,5 uur die worden verzorgd door de Vrijwilligers Academie. Daarnaast zijn er deskundigheidsbevorderende trainingen beschikbaar voor vrijwilligers van HiB, bijvoorbeeld op het gebied van somberheid en depressie, schulden, huiselijk geweld of verslaving.

Verantwoordelijkheden en begeleiding

De werving en selectie van de spreekuurhouders en deelnemers van de trainingen wordt gedaan door de coördinator van HiB. Deze coördinator is tevens verantwoordelijk voor het bieden van begeleiding, intervisie en supervisie aan de vrijwilligers. Elke spreekuurhouder heeft een eigen rol, taak en verantwoordelijkheid. De coördinator van Hulp in de Buurt ziet erop toe dat (het inrichten van) de organisatie, de vertrouwelijkheid, de privacy en het netwerk op een goede manier worden ingezet en dat de kwaliteit ervan gewaarborgd wordt. Daarnaast zorgt de coördinator voor een goede afstemming en samenwerking tussen alle samenwerkende partijen: informeel, regulier, de Buurtteams en het team onderling. De coördinator is daarnaast verantwoordelijk voor de intervisie en het inzetten van de eerdergenoemde deskundigheidsbevorderende trainingen. Hij/zij ziet erop toe dat ook de (arbeidsmarkt)ontwikkelingskansen van de vrijwilligers serieus worden genomen en voert met alle spreekuurhouders gesprekken over persoonlijke ambities en wensen middels Persoonlijke Ontwikkel Plan gesprekken.

Informele Zorginitiatieven en de Buurtteams

De Buurtteams zijn inmiddels van start en er zijn een aantal kennismakingsbijeenkomsten geweest tussen de Buurtteams en de sociale basis in Slotervaart. In het Netwerk Informele Zorg Nieuw-West is in 2020 een werkgroep ingericht die relatie tussen Buurtteams en (in)formele zorg initiatieven zou polsen en terugkoppelen aan het stadsdeel. In de eerste helft van 2021 is een eerste rondgang gemaakt onder een aantal organisaties. De geluiden die daaruit voortkwamen waren nog niet heel positief en gaven aan dat er nog veel werk te verzetten valt: voor de buurtteams om zichzelf bekend te maken en hun nieuwe opdracht als aanspreekpunt voor alle Amsterdammers op een goede manier te vervullen, en voor informeel en de buurtteams samen om hun samenwerking vorm te geven.

Voor deze laatste opdracht is SWSL bezig om samen met een aantal organisaties in Slotervaart Noord de relatie met deze organisaties en het Buurtteam in te richten. In de tweede helft van 2021 heeft een eerste bijeenkomst plaatsgevonden. Er staan in 2021 nog twee bijeenkomsten gepland, eenmaal met alleen informele zorg organisaties, en eenmaal met het Buurtteam erbij. Het doel is dat op wijkniveau de afstemming en samenwerking tussen Informeel in de wijk en het Buurtteam wordt

vormgegeven, gemonitord en blijvend wordt verbeterd. In 2022 zullen deze bijeenkomsten voortgezet worden.

Het initiatief Hulp in de Buurt is een van de informele zorg initiatieven in Slotervaart Noord en betrokken bij bovenstaande bijeenkomsten. HiB vervult in de wijk een aanjagende, verbindende, mede ontwerpende en uitvoerende rol – onder andere in het Netwerk Informele Zorg – en draagt zorg voor uitwisseling op stadsdeelniveau bij andere wijk-initiatieven waarin “informeel in de wijk” verbonden wordt met Buurteams. Een voorbeeld hiervan is dat vanuit HiB deskundigheidstrainingen en cursus vertrouwenspersonen wordt aangeboden, ook aan andere informele zorginitiatieven die een spreekuur hebben en hun eigen achterban daarmee bedienen. Dit zal in 2022 ook het geval zijn. Daarnaast heeft de HiB coördinator al vanaf het prille begin intensief contact met het Buurteam waardoor die relatie al goed loopt en de buurtteam medewerker en HiB medewerkers elkaar goed weten te vinden. Door als tussenpersoon te fungeren en zorg te dragen voor duidelijke informatie-uitwisseling tussen informele zorg organisaties in Slotervaart Noord en het Buurteam zorgt de HiB coördinator ervoor dat de relatie Buurteam en Informele zorg geïnitieerd en verbeterd wordt.

Samengevat

Tijdspad, inrichting	<p>Eerste kwartaal 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking Buurteams verder vormgeven en uitrollen • HiB verder bekendmaken in de Jacob Geelbuurt en omstreken • Sociale kaart Slotervaart blijvend bijhouden <p>Tweede kwartaal 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starten samenredzaamheidsbijeenkomsten afhankelijk van thema • Starten • Deskundigheidstraining starten
Trainingen + intervisie	<ul style="list-style-type: none"> • Voor alle nieuwe spreekuurhouders verplicht: de training ‘Vertrouwenspersoon’. • Vervolgtraining ‘Aspirant ervaringsdeskundige’ voor selecte groep • Deskundigheidstrainingen nog in te vullen afhankelijk van hulpvragen en belangrijke thema’s
Aantal vrijwilligers	+/- 8 spreekuurhouders
Spreekuren per week	2 dagdelen per week open inloop en overige dagen op afspraak.
Aantal contactmomenten met participanten pw.	10 – 15
Toeleiden van buurtbewoners naar mogelijke externen,	SEZO, OKT, juridisch loket, Spuistraat 10 advocaten, Buurteam, verschillende buurtinitiatieven.

activiteiten en netwerken.	
Lokale partners, borging HiB	<ul style="list-style-type: none"> • JaComenius, Jacob Geel wijktafel o.l.v. gebiedsmakelaar, • Buurtteam • Buurtpanel 'Wij zijn de Wijk' • Scholen in de wijk
Organisatie en personele inzet	Coördinator: 0,44 fte – 16 u op basis van cao 8.4
Trainingspartner vrijwilligers	Vrijwilligers Academie
Informele spreekuurhouders	Stimuleren afstemming en samenwerking tussen de verschillende informele inloopsprekuren van de wijkpartners.

3.3.3. Informeel Taalaanbod: 'Taal de Sociale Basis'

Sinds 2019 organiseert SWSL samenkomsten met de Informele Zorg initiatieven die ervaring hebben met het organiseren van informele taallessen ten behoeve van eigen achterban. Het doel van deze activiteit, genaamd Taal de Sociale Basis, is om te verkennen hoe informele taalaanbieders in Slotervaart elkaar vanuit wederzijdse behoeften en erkenning kunnen versterken, maar ook hoe formeel en informeel met elkaar kunnen samenwerken (complementair, 1 + 1 = 3). Tevens komt aan bod hoe informeel-formeel beter samen kunnen werken vanuit principes van gelijkwaardigheid en wederzijdse erkenning in co-creatie. Gedurende deze samenkomsten stelden wij vast dat de wil tot intensievere samenwerking, zoals in september 2019 tot uitdrukking gebracht, nog steeds geldt. De deelnemende partijen zijn: Nisa for Nisa, Stichting Ade Eritrea, Road of Hope, Stichting Home Empowerment, Tituskapel, De Buurtschool, Cultura Nederland, Stadsdeel, Startpunt (sinds 2020), Leer en Leef (OBA), Combiwel Slotervaart Zuid (Anker), Huizingaschool (brugfunctionaris), Leendert Pot (film maker) en Huis van de Wijk De Buurtzaak.

Door de in 2020 ingestelde werkgroep, bestaande uit Tituskapel, de Buurtschool en SWSL is er een plan van aanpak opgesteld waarin de wensen, signalen en ambities van de informele taalaanbieders zijn opgenomen. Een belangrijk uitgangspunt is hoe wij, in stappen, de verbinding tussen formeel en informeel willen realiseren, met daarin ook opgenomen de korte en lange termijn doelen. De korte termijn doelen betreffen: de wens om als informele taalvoorziening in Slotervaart met elkaar verbonden te zijn, het vaststellen van een gemeenschappelijke agenda en de ambitie van ons, als informele taalaanbieders in Slotervaart om te zoeken naar meer manieren om elkaar te versterken met de kennis, de informatie en materialen die we hetzij al in huis hebben of samen naar op zoek gaan. Onze lange termijn doelen betreffen o.a. elkaar te helpen met een subsidieaanvraag voor volgend jaar, waarbij zowel de samenwerking tussen informele als formele voorzieningen (Toptaal) uiteen is gezet.

Samenwerking, afstemming Taalpunt en andere initiatieven in Nieuw-West

Vanaf 2019 waren er wat onduidelijkheden vanuit Taalpunt over wie wat doet. Er is een gesprek geweest tussen Taalpunt, manager Startpunt en SWSL, waarbij wij hebben uitgesproken dat wij vanaf heden beter gaan afstemmen en samenwerken. Tijdens dit gesprek is ook met elkaar gedeeld wat het verschil is tussen de verschillende overleggen. Duidelijk is dat Taalpunt opdracht heeft om in Amsterdam Nieuw-West bijeenkomsten te organiseren waarbij afstemming en samenwerking tussen formeel en informeel wordt gestimuleerd. Het taalprogramma van SWSL, dat overigens een deelplatform is van Netwerk Informele Zorg, wordt gekenmerkt door het B.O.S. principe. Dit overleg heeft als doel: samen nagaan hoe en met wat de vrijwilligersorganisaties die informele taallessen aanbieden elkaar kunnen ondersteunen en versterken. Een ander doel is dat wij in Slotervaart een gemeenschappelijk platform ontwikkelen om afstemming en samenwerking met formeel te realiseren en/of te verbeteren. Dus een streven naar een collectieve, gemeenschappelijke agenda op Slotervaart niveau.

Hierover bestond miscommunicatie tussen verschillende ambtelijke afdelingen. Sinds december 2020 is er sprake van afstemming tussen de manager Startpunt en de Taalcoördinator Startpunt. Tijdens het laatste overleg in april 2021 is de intentie uitgesproken dat we over en weer naar afstemming en samenwerking zoeken. Dit jaar gaan we de contouren van die afstemming en samenwerking verder ontwikkelen en concrete afspraken maken.

Ook Eigenwijks ondersteunt de Netwerkbijeenkomst informeel leren in Nieuw-West ten behoeve van vrijwilligers en organisaties die taal-, computer-, en rekenlessen aanbieden. SWSL is hiervoor uitgenodigd met als doel om de opgedane kennis en informatie in Slotervaart te delen in dit netwerk.

Voornemens 2022

In 2022 gaat SWSL de samenkomsten met de informele taalaanbieders in Slotervaart hervatten vanuit de gemeenschappelijke agenda en doelen die in het Plan van Aanpak zijn geformuleerd. In 2022 ligt de focus enerzijds op kennis, ervaring en informatie-uitwisseling tussen de taalcoaches en anderzijds de invulling, afstemming en samenwerking tussen de formele en informele taalaanbieders. Toptaal, gevestigd in Ru Paré, is weer begonnen met fysieke taallessen. Toptaal wordt vanaf 2022 uitgenodigd om samen met de informele taalaanbieders de complementaire en wederkerigheid in te vullen. Hieronder de geplande activiteiten voor 2022 in een schema:

Activiteiten

Wat	Frequentie	Aantal	O.l.v. en i.s.m.
Ontmoeting met de coaches	5 x	6	Informele taalaanbieders, SWSL, Leef en Leer
Netwerkbijeenkomst (met alle taalaanbieders (coördinatoren) Slotervaart, Leef en Leer, Toptaal enz.	4x	12	Taalpunt, SWSL

Werkgroep uitvoering Plan van aanpak	6	4	SWSL
---	---	---	------

3.3.4. Samen Leren in de Wijk Slotervaart

Samen Leren in de Wijk Slotervaart is een intensieve samenwerking tussen drie scholen die zijn aangesloten bij Stichting Westelijke Tuinsteden (OBS de Huizingaschool, OBS de Toekomst en OBS de 7^e Montessori), SWSL en vijf wijkpartners. Het initiatief is ontstaan naar aanleiding van de onderwijsstaking die in december 2019 plaatsvond waarbij “de Week van Onderwijskwaliteit (WOK)” werd georganiseerd. Het doel van de WOK week was na te denken over de uitdagingen van het basisonderwijs. Een van de uitkomsten was het plan om een structuur in te richten waarin wijkprofessionals – onder didactische en pedagogische verantwoordelijkheid van de basisscholen – betrokken worden bij het onderwijsprogramma tijdens en na schooltijd, op school en in de wijk. Hierna is de pilot Samen Leren in Slotervaart opgezet.

Inmiddels zijn we bijna 2 jaar bezig met het oprichten, vormgeven en uitvoeren van Samen Leren in Slotervaart. Eind 2020 zijn vijf wijkprofessionals aangesloten bij Samen Leren in Slotervaart die de missie en ambitie van ons initiatief delen. Dit zijn de Kaskantine, Buurtwerkplaats Noorderhof, Bakkerij de Eenvoud, ZID theater en Olympia Circus. ChildPress is de zesde aangesloten organisatie en al vanaf het begin in 2019 aangesloten. Er is een ambitie en bijbehorende doelstellingen opgesteld:

Ambitie:

- We willen alle kinderen een vertrouwde en samenhangende leef- en leeromgeving bieden
- Waarin alle kinderen erbij horen en hun nieuwsgierigheid maximaal kunnen benutten.
- Die uitnodigt om te leren en te investeren in hun eigen ontwikkeling én hun omgeving.
- Hiervoor is een intensieve en duurzame onderlinge samenwerking nodig tussen school, ouders én maatschappelijke partners in de wijk.

Doelstellingen:

1. Kinderen kunnen zich maximaal ontwikkelen
2. We vormen met wijkpartners en scholen in Slotervaart een duurzame leergemeenschap.
3. We organiseren samen leerervaringen en ontwikkelen zo werkende weg een wijkcurriculum.

Vier Pijlers

Ondanks de coronacrisis heeft de samenwerking tussen de basisscholen, wijkpartners en SWSL geresulteerd in enkele deelprogramma's die in 2020 van start zijn gegaan en in 2021 zijn gecontinueerd. Daarnaast wordt in de tweede helft van 2021 een start gemaakt met het inrichten van een vierde deelprogramma. Deze deelprogramma's zijn de drie vier van het samenwerkingsverband.

De eerste pijler betreft het talent ontwikkelingsprogramma welke tijdens schooltijd plaatsvindt. In blokken van 6 weken gaan verschillende klassen van de bovenbouw van de drie basisscholen naar de wijkpartners om daar een programma te volgen. Dit programma wordt ontwikkeld door de

wijkpartners zelf, in samenspraak met het zogenaamde ontwikkelteam. In het ontwikkelteam werken leerkrachten en wijkprofessionals samen om een sterk onderwijsprogramma in te richten, waar ruimte is voor experimenteren en de eigenheid van verschillende wijkorganisaties, maar waarin ook het pedagogisch en didactisch onderwijsklimaat in orde is. In 2020 zijn de eerste twee blokken van 6 weken op kleine schaal in de pilot fase uitgevoerd. In 2021 zijn de volgende twee blokken van start gegaan en in 2022 zullen drie blokken uitgevoerd worden.

De tweede pijler betreft het mentoraat. Tijdens de coronacrisis en bij de sluiting van de basisscholen bleek al snel dat veel kinderen onder de radar bleven. In een kort tijdbestek is vanuit Samen leren in de wijk een mentoraat ingericht waarbij bewoners van Slotervaart werden gekoppeld als mentor aan een of meerdere kinderen waarover de schoolteams zich (ernstig) zorgen maakten. Hoewel het mentoraat een noodverband voor tijdens de corona-crisis was, bleek er een structurele behoefte te zijn om kinderen van de drie basisscholen aan mentoren in de wijk te koppelen. Bovendien blijkt er onder de bewoners-mentoren animo te zijn om meer dan enkel kortstondig een mentorrol te vervullen. In de eerste helft van 2021 zijn 25 kinderen aan een buurtbewoner gekoppeld. Elk kind heeft een andere hulpvraag, variërend in taalstimulatie, hulp bij rekenen of lezen tot stimuleren van sociaal contact. In 2020 en 2021 was het mentoraat gericht op de bovenbouw van de basisscholen. Met de ervaring die de afgelopen twee jaar is opgedaan wordt het mentoraat in 2022 uitgebreid naar de hele school en zullen ook jongere kinderen die extra ondersteuning nodig hebben worden gekoppeld aan een mentor.

De derde pijler betreft de Talentenfabriek. Dit is een vakantie programma (onderdeel van Midzomer Mokum) waar kinderen uit heel Slotervaart aan verschillende talent ontwikkelingsactiviteiten kunnen meedoen die worden uitgevoerd door bewoners en professionals uit de wijk. De eerste twee edities van de Zomer Talentenfabriek waren een groot succes. In de zomer van 2021 is een vervolgstap gemaakt op de eerste editie waarbij de kinderen niet alleen bij de Ru Paré activiteiten konden volgen, maar ook op verschillende locaties in de wijk, zoals T Landje, Buurtwerkplaats Noorderhof, de Kaskantine en Olympia Circus. Naast de zomervakantie is er in de kerstvakantie van 2020 ook een kleinschalig vakantieprogramma georganiseerd. Dit naar aanleiding van (nog) een sluiting van de basisscholen i.v.m. Covid. Voor een groep van 17 kinderen, waarvan de scholen verwachtten dat het niet goed zou zijn voor hen om twee weken continue thuis te zijn, is een activiteitenprogramma opgezet. Naar aanleiding van deze 'noodopvang' wordt gekeken of in de kerst van 2021 eenzelfde programma wordt opgezet. De behoefte hieraan wordt nog onderzocht.

De vierde en nieuwste pijler van Samen Leren in Slotervaart draait om ouderbetrokkenheid. Het is een volgende stap in het samenbrengen van de wijk waar kinderen, scholen, professionals én ouders een belangrijk deel van uitmaken. In september 2021 is een start gemaakt met het verkennen en opzetten van deze pijler. Er zal aandacht zijn voor vijf gebieden:

1. Ouders ondersteunen wijkpartners bij het uitvoeren van hun programma met kinderen
2. Ouders verzorgen lunch en organiseren een wijkfeest
3. Ouders werken aan taal bij ChildPress en leren zo over social media
4. Er is speciale aandacht voor vaders – er zullen in 2022 minimaal twee activiteiten starten die gericht zijn op vaders

5. Ouders voor ouders – we willen de ouders met elkaar in contact brengen. Zo leren ze over elkaars cultuur en achtergrond. Hun kinderen gaan samen naar school of volgen het Samen Leren project.

Door ouders te betrekken bij het leren van hun kinderen, bij het aanbod van activiteiten in de wijk en bij het organiseren van activiteiten zorgen we ervoor dat Slotervaart een wijk wordt waar iedereen elkaar en de weg in de wijk kent.

Bij alle vier de pijlers van Samen Leren in Slotervaart wordt veel aandacht besteed aan proces, evaluatie en (door)ontwikkeling. Het doel is niet dat de kinderen of ouders een ‘eindproduct’ creëren maar dat ze bewust bezig zijn met de weg naar dat eindproduct of die eindopdracht. Er zijn vaste evaluatiemomenten bij elke pijler en tijdens drie studiedagen per schooljaar wordt gekeken wanneer volgende stappen worden gezet.

In de afgelopen twee jaar is gebleken dat Samen Leren in Slotervaart een belangrijke bijdrage levert aan de leefwereld van de kinderen die hebben deelgenomen aan (een van) de drie projecten, én van volwassenen die een bijdrage leveren aan de projecten. Kinderen hebben andere kinderen, volwassenen en organisaties in hun wijk leren kennen wat bijdraagt aan een veilige en fijne leefomgeving. Daarnaast hebben ze nieuwe vaardigheden ontdekt en ontwikkeld bij de verschillende projecten. Soms hebben ze zich na een activiteit aangesloten bij een organisatie omdat ze de vaardigheden verder wilden ontwikkelen. De vertrouwensband die de kinderen met mentoren en wijkprofessionals zijn aangegaan heeft opgeleverd dat er persoonlijke problemen aan het licht zijn gekomen waar de betreffende school actie op heeft kunnen ondernemen. Samen Leren in Slotervaart heeft haar ambitie nog niet bereikt en heeft plannen om de verschillende projecten in 2022 verder te ontwikkelen en verbeteren. Daarom wil SWSL net als in 2021 bijdragen aan Samen Leren in Slotervaart middels de volgende inzet:

- I. Als onderdeel van de stuurgroep. Deze bestaat uit de directeuren van de drie basisscholen en van SWSL, en een medewerker van de project coördinatie. De stuurgroep komt tweewekelijks bijeen en bepaalt de programmatische kaders in samenspraak met alle stakeholders en niet in de laatste plaats met de wijkpartners, mobiliseert budgetten en bewaakt het financiële overzicht en geeft input op de zogenaamde studie (en ontwikkel) dagen waar alle betrokkenen van Samen Leren bijeen komen voor doorontwikkeling van met name het wijk curriculum.
- II. Als onderdeel van de Project coördinatie. De coördinatie van “Samen leren in Slotervaart” wordt in een tandemconstructie gerealiseerd. De tandem bestaat uit een medewerker vanuit de basisscholen (kwartiermaker vanuit de Toekomst) en een medewerker van SWSL/De Buurtzaak. Dit tandem draagt zorg voor de coördinatie van de uitvoering (drie pijlers) maar zitten zelf ook – indien noodzakelijk - in de uitvoering. De inbreng van de kant van SWSL is – uiteraard – het ontsluiten van de “wijk”. Voor het lesprogramma houdt dit in het mobiliseren van wijkprofessionals, organiseren en faciliteren van organisatie en evaluatie van het project. Voor het mentoraat betekent dit bewoners verleiden en toerusten in die rol van mentor, en voor de Talentenfabriek wijkprofessionals mobiliseren en het hele programma organiseren. Daarnaast zit de projectcoördinator de ontwikkelteam bijeenkomsten voor en begeleidt en faciliteert deze.

Samengevat

Wat	Rol	Toelichting
Stuurgroep deelname, directie niveau	1x Eindverantwoordelijkheid inhoud en financiën Aansturing project coördinatie	4 uur per week
Projectcoördinatie	Een van een duo. Verantwoordelijkheden: mentoraat, Talentenfabriek, wijkpartners betrekken, ontwikkelgroep begeleiden	20 uur per week

3.3.5. Informatiekaravaan Gezondheid

Rondom het thema dementie is er een keten ingericht met als doel 1) het versterken van samenwerking en afstemming tussen sociale basis, buurtteams en zorg: tussen informeel en formeel 2) voorlichting over en daarmee preventie van dementie en het stimuleren van een gezonde leefstijl onder migrantengroepen in het bijzonder in Amsterdam Nieuw-West. Om deze twee doelen te realiseren, zijn de volgende twee acties gepland:

Informatiekaravaan

Volgens onderzoeken (zie Factsheet-cijfers, Alzheimer Nederland) neemt het aantal dementerenden toe. De reden hiervan is de vergrijzing van de bevolking. De inschatting is dat er een stijging van 260.000 in 2016 naar 520.000 mensen in 2040 zal zijn. Dat betekent ook een toename van het aantal dementerenden met een migratie-afkomst, met alle gevolgen van dien. Naar verwachting bestaat medio 2030 de herkomst van de ingezetenen van stadsdeel Nieuw-West, vooral bewoners met Marokkaanse, Turkse of overige niet-westerse achtergronden. Op tijd actie ondernemen wat betreft informatievoorziening en preventie is dus van groot belang.

In 2020 hebben wij in Amsterdam Nieuw-West aandacht gegund aan het thema dementie. SWSL en Combiwel hebben in overleg met Janneke van Zanden, accounthouder op “dementie”, in samenwerking met migrantenorganisaties in Nieuw-West (allen lid van het Netwerk Informele Zorg) een info-karavaan ingericht. De migranten- vrijwilligersorganisaties hebben een 15-tal voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd ten behoeve van bewoners met een Marokkaanse en Turkse achtergrond. Deze actie is geëvalueerd en daaruit zijn belangrijke conclusies naar voren gekomen. Allereerst is er veel behoefte aan informatie over dementie. Er is namelijk veel onbekendheid over de ziekte. Een ander belangrijk signaal was dat wanneer migranten gezinnen te maken krijgen met dementie, ze vaak niet weten wanneer en welke zorginstellingen ze moeten inschakelen. Een derde conclusie was dat mantelzorgers die voor hun dementerende familielid zorgen erg overbelast zijn maar dat ze hun dementerende gezinslid niet willen laten opnemen, omdat de druk vanuit hun omgeving om voor hun ouderen te zorgen erg groot is.

In de tweede helft van 2021 zijn er meer voorlichtingsbijeenkomsten gepland. Deze bijeenkomsten over dementie zullen worden gecombineerd met het thema gezonde leefstijl. In 2022 gaan wij door met informatie-karavaan. Thema's die hier ter sprake zullen komen zullen bepaald worden door de input van de Informele Zorginitiatieven die de bijeenkomsten organiseren.

Versterking ketens rondom dementie

Het streven is om bewoners z.s.m. de juiste ondersteuning te kunnen bieden en om de bewoners te informeren over de ziekte en beschikbare zorg rondom dementie. In deze ketens zullen de Buurteams en Informele Zorgorganisaties een belangrijk rol spelen. De welzijnsorganisaties hebben hierin een ondersteunende en faciliterende rol. Deze ketens kunnen als voorbeeld dienen om in de toekomst ook op andere thema's de samenwerking tussen sociale basis, buurtteams en zorg te realiseren.

In 2020 en 2021 is veel aandacht gegund aan het thema dementie, dat immers erg belangrijk is en gezien de verwachte toename op tijd actie vereist. In 2022 gaan wij deze samenwerking op dit thema, maar wellicht ook op andere thema's (eenzaamheid, gezondheidsproblematiek onder bepaalde doelgroepen enz.) voortzetten. Het is een mooie samenwerking, waarbij de welzijnsorganisaties, het stadsdeel en de informele zorginitiatieven op gelijkwaardige wijze, ieder vanuit eigen capaciteit, kennis en ervaringen actieplannen ontwikkelen en uitvoeren. Thema's voor 2022 zijn nog niet vastgesteld, maar het thema dementie zal sowieso terugkomen, wellicht in combinatie met andere onderwerpen.

Deze thematische vorm van samenwerking vergt voor SWSL uiteraard extra personele inzet, energie en wordt veel gebruik gemaakt van de locatie van Ru Paré voor overleggen en samenkomsten. De uren die worden ingezet voor advies, inrichting van actieplan en operationalisering informatie-tour: 2,5 x 11 maanden= 27,50 voor hele jaar.

3.3.6. Kinderraad Slotervaart

Dat *Sociaal* voor SWSL "in en voor alles inclusief" betekent en *Lokaal* "met bewoners die mede-eigenaar zijn van te verzilveren kansen en het tackelen van de kwesties", geldt voor SWSL zeker ook voor de kinderen in Slotervaart.

In de sociaaleconomisch kwetsbare buurten van Slotervaart – ook wel ontwikkelgebieden – (de Jacob Geelbuurt, Overtoomse Veld en Slotervaart Zuid) wonen relatief veel kinderen in armoede. Deze wijken en hun problemen worden ook in de Gebieds Gerichte Uitwerking Sociale Basis Amsterdam genoemd. De kinderen die in minimahuishoudens leven hebben niet alleen te maken met schoolachterstand, maar ook met gedrags-, concentratie- en gezondheidsproblemen, waaronder obesitas en slaapproblemen (zie cijfers Sterk en Zwak in Amsterdam Jeugd, GGD maart 2021). Daarom is het nodig dat de kinderen een podium krijgen om hun stem te kunnen laten horen.

SWSL gaat in 2022 een Kinderraad inrichten die invloed gaat uitoefenen op de pedagogische infrastructuur van Slotervaart. Het uitgangspunt is dat de Kinderraad de lokale overheid adviseert in de voor hen belangrijke thema's. Dat kunnen thema's zijn als kinderrechten, duurzaamheid,

veiligheid, sport, kunst en cultuurbeleving. De Kinderraad zal eens in de twee maanden bijeenkomen. Elk jaar wordt er een nieuwe Kinderraad gekozen.

De kinderraad heeft als doel om participatie van de kinderen aangaande het sociaal maatschappelijke domein te doen groeien, maar ook op het gebied van milieu, wonen en onderwijs. Daarnaast is de Kinderraad ook een instrument waarmee kinderen hun stem kunnen laten horen en dus bijdragen aan gelijkwaardigheid en mensenrechten. De Kinderraad zal ook leeftijdgenoten prikkelen om zich bezig te houden met thema's die hen aangaan en leren om hun stem te laten horen.

Voor de werving van de kinderen die deel willen nemen aan de Kinderraad zullen campagnes worden gehouden. De campagnewerkgroep bestaat uit een aantal kinderen onder begeleiding van enkele opvoeders en het team van SWSL.

In het eerste kwartaal van 2022 wordt een start gemaakt met het opzetten van de campagnewerkgroep. In het tweede kwartaal zal de campagne van start gaan en de Kinderraad gekozen worden. In de tweede helft van 2022 zal de eerste kinderraadzitting gehouden worden. Het streven is om in 2022 3 Kinderraad bijeenkomsten te organiseren.

Wat	Frequentie	Aantal deelnemers	O.l.v. en i.s.m.
Start campagne werving leden Kinderraad	6 weken	5	Kinderen, ouders en team De Buurtzaak
Sollicitatiegesprekken	2 weken		

Hoofdstuk 4. Osdorp: Wildeman/Blomwijckerbuurt

4.1. Station Wildeman

4.1.1. Introductie

De naam voor het oude schoolgebouw aan Notweg 32, "Ons Huis Wildeman" is vervangen door de naam "Station Wildeman". Met het ontwerpen van het transformatie projectplan (1 oktober 2020) is de naamwijziging doorgevoerd na consultatie met belangrijke stakeholders. "Station Wildeman" dus.

Station Wildeman is eerder, in september 2020 verworven met een huurovereenkomst voor 5 jaar met een optie voor nog eens vijf jaar. De huurovereenkomst met afdeling Vastgoed van de Gemeente Amsterdam is stand gekomen in nauwe samenwerking met het stadsdeel Nieuw-West en na veel overleg. Dit overleg betrof niet alleen de duur van de huurovereenkomst (aanvankelijk was

Vastgoed genegen om een overeenkomst voor te leggen niet langer dan een paar jaar) maar ook over de hoogte van de huur en afspraken aangaande onderhoud (klein en groot).

Na het sluiten van de huurovereenkomst is een deel van het achterstallig onderhoud aangepakt, zijn onderverhuur overeenkomsten met partners gesloten en is (oktober 2020) een projectplan “Transformatie Station Wildeman” ontwikkeld en ingediend voor de EFRO subsidie.

Stavaza Transformatie Station Wildeman

Onderhand is bekend dat het projectplan met een hoge score door de adviescommissie van de “EFRO Kansen voor West” subsidieregeling is gelooft. Recentelijk – na de laatste financiële toets – is er een uitvoeringsbeschikking afgegeven.

EFRO (Brussel) treedt op als co-financier voor een bedrag van – afgerond – 560.000 euro. De totale investeringsbegroting als onderdeel van het ingediende – en ook door het stadsdeel geaccordeerde – projectplan bedraagt 2.1 miljoen (afgerond).

Voor afstemming en management van de verbouwing van Station Wildeman is een zogenaamde “Stuurgroep” ingericht waaraan Vastgoed, Stadsdeel en SWSL zitting in hebben. De stuurgroep houdt de vinger aan de pols waar het gaat over de planning, aard van de fysieke ingrepen, financiën en speelt alert in op kwesties die zich voordoen. Ook de te verwerven bouwmanager zal deel uitmaken van deze Stuurgroep.

Inmiddels is er ook een projectgroep ingericht bestaande uit die mensen die in de uitvoering een rol spelen, zeker waar het gaat om de financiële verantwoording (EFRO) verantwoording over het totale investeringsbudget luistert nauw) en natuurlijk over andere condities die scherp zijn geformuleerd, waaronder de zogenaamde aanbestedingsregels. In deze Projectgroep nemen deel de administratie (Rinie de Pater), verantwoording EFRO (Ton Groen), hoofd facilitair (Floris de Rijke), de beheerder van Station Wildeman (Omar Aouam), August van Oppen (architect), Community Builder Station Wildeman (Stascha Nelis) en Hans Krikke (directeur SWSL, tevens eindverantwoordelijke).

Met het verwerven van een bouwmanager wordt het proces van transformatie gestart. Nodig is ook nog een fysieke projectmanager die controle doet op de uitvoering. Wellicht dat dit een pmb-er wordt. Daarover wordt in de Stuurgroep nog overleg over gevoerd. De verworven bouwmanager zal aan de bak moeten en als eerste taak de herziening van de investeringsbegroting moeten oppakken. Dit vanwege twee redenen. De grondstofprijzen rijzen heel snel de pan uit maar belangrijker is dat bestuurlijk de wens is geuit om het gebouw op Energie Label A te krijgen – en niet zoals in het bij Efro ingediende projectplan op Energielabel C. Energie Label A vergt een additionele investering. Daartoe moet dan weer een bouwkundig kostencalculatie bureau in gevlogen worden.

Hoe dan ook, na bijna een jaar voorbereiding is het proces van de verbouwing in 2021 opgestart en kunnen we muren slopen, bijbouwen en van Station Wildeman een Paréltje in de Wildemanbuurt maken.

4.1.2. Aan de slag in en vanuit Station Wildeman.

Met de gesloten huurovereenkomst voor Station Wildeman in september 2020, is het gebouw in gebruik genomen. Eerst met alle voorzichtigheid vanwege veel achterstallig onderhoud en natuurlijk in verband met de corona voorzorgmaatregelen. Evenwel zijn er met onderhuurders

overeenkomsten gesloten die binnen Station Wildeman als partners gelden en waarmee en waartussen afstemming en samenwerking wordt gestimuleerd. Zo hebben Top Taal, Home Base, Startpunt, Familieschool Het Talent, Fysiotherapie Osdorp, NIVON hun intrek genomen in het gebouw. Met alle beperkingen functioneert het gebouw als ontmoetingsplek, werkplek, laboratorium, locatie voor bewonersactiviteiten en natuurlijk als werkplek voor de diep maatschappelijk betrokken fysiotherapeuten van Fysiotherapie Osdorp. Een lastige beperking die de huidige bouwkundige staat van Station Wildeman met zich meebrengt, betreft de ventilatie. De corona voorschriften schrijven voor dat werk en activiteitenplekken goed en deugdelijk geventileerd kunnen worden. Dat is in Station Wildeman – met enkel een mechanische ventilatie – niet mogelijk. Daarom kan ¼ van het gebouw (de kelder) niet benut worden en andere ruimtes slechts met de nodige voorzichtigheid. (Nota bene: het aanbrengen van het ventilatiesysteem – een van de werkpakketten in het verbouwingsplan – moet daarom naar voren getrokken worden. Dit mede om de exploitatie van Station Wildeman rond te krijgen. Nu is er een inkomstenverlies omdat een kleine 300 m² niet onderverhuurd kan worden).

Op verzoek van “jeugd” heeft SWSL als budgetbeheerder gefunctioneerd voor de aanpassingen op de tweede etage van Station Wildeman ten gunste van Home Base. Met architectenbureau BETA is een participatieproces ingericht om tot een ontwerp voor deze aanpassingen te komen. In de zomer van 2021 zijn deze aanpassingen gerealiseerd waardoor Home Base nu ook daadwerkelijk kan functioneren vanuit Station Wildeman.

4.1.3. Aan de slag in een bijzondere context

Station Wildeman staat midden in een zogenaamde “ontwikkelwijk”. Er is in de Wildeman en aangrenzende buurten sprake van een langdurige accumulatie van problemen en problematieken; in de wijk en onder bewoners. De geregistreeerde werkloosheid schommelt rond de 25%. Een vierde van de bewoners heeft – langdurig! – een laag inkomen, zo laag dat ze tot de harde kern van arm Amsterdam behoren. Het gemiddelde opleidingsniveau is relatief laag terwijl de laaggeletterdheid relatief hoog is. Vele schuldenproblematiek, kinderen groeien relatief vaak op in arme gezinnen. Etc. Al met al niet om vrolijk van te worden.

Met additionele interventies – sociaal en fysiek – wordt getracht het tij te keren en de wijk en haar bewoners mee te kunnen nemen in de vaart der volkeren. Wildeman staat vooraan waar het gaat het beleid om de hele stad van het gas af te krijgen. Dat betekent veel fysieke ingrepen aan woningen en openbare ruimtes. Ook sociaal is en wordt er veel geïnvesteerd. Zo heeft de Familieschool Het Talent een scheepslading euro’s ontvangen om het ‘familieschool’ concept verder uit te werken. Deze en veel andere interventies hebben niet altijd het gewenste resultaat. Soms ontbeert het organisatorische en beleidsmatige vermogen om van een interventie succes te maken, maar vaak ontbeert het aan afstemming en samenwerking tussen verschillende stake holders. En meestal om een combinatie.

Een belangrijk aandachtspunt in deze is ook de stemming onder bewoners. Er is sprake van enig cynisme en wantrouwen van de kant van bewoners. Dit omdat er tal van ad hoc interventie plaatsvinden zonder zichtbare structurele resultaten. Het cynisme onder bewoners betreft ook dat gebrek aan informatie en de uitnodiging om deel te nemen aan projecten en/of programma’s.

Bewoners ervaren dat zaken over hun uit gekieperd worden. Kortom, er valt nog veel te winnen aan vertrouwen in door de overheid ingerichte en aangestuurde interventies.

Er is heel wat loos in de Wildeman en aangrenzende wijken. Veel shit om het maar scherp uit te drukken. En we kan nog wat wel verbeterd worden aan de aard en de afstemming van verschillende fysieke en sociale interventies. Maar hoe dan ook, in de Wildeman e.o. is veel potentie. Onder bewoners, bewonersorganisaties, maatschappelijke initiatieven, in het onderwijs, onder jongerenorganisaties, uitvoerende overheidsinstellingen. En wat bovenal van belang is, velen ervaren de urgentie van een integrale aanpak en realiseren dat we – samen – een lange adem op moeten kunnen brengen. Geen losse ad hoc projecten meer op een projecten carrousel, maar langdurig, met elkaar afgestemd en samenwerkend, de boel weer op de rit te krijgen.

Station Wildeman speelt in deze context van Wildemanbuurt en de aangrenzende buurten een specifieke rol. Op de eerste plaats is de inzet vanuit Station Wildeman er een van langdurige beschikbaarheid als betrouwbare partner. Dus geen passantenrol. Geen pilotje of projectje. Van belang is dat er gewerkt wordt aan het winnen van vertrouwen in de buurt, onder bewoners en smaakmakende bewoners- en maatschappelijke initiatieven. Niet met woorden maar met daden. Daarom zet SWSL in op het volgende:

- In en rondom Station Wildeman – samen met partners – een community bouwen dat kan fungeren als vangnet en springplank voor bewoners. Dat wil niet zeggen dat SWSL uitvoerende werkzaamheden verricht in die vangnet en springplank functie maar fungeert als facilitator, aanjager, stimulator, mede architect en mede bouwer van een community die dit mogelijk maakt.
- Het realiseren van een gastvrij en toegankelijke ontmoetingslocatie voor bewoners en bewonersinitiatieven en professionals.
- Het verbinden van initiatieven van bewoners, bewonersinitiatieven en maatschappelijke organisaties onderling. Een voorbeeld in deze is de WeShare coalitie.
- Bepaleiten en aanjagen van integraal werken in de Wildemanbuurt en aangrenzende buurten
- Faciliteren en ondersteunen (capacity building) van bewonersinitiatieven opdat zij mede-eigenaar van uitdagingen in de buurt en mede-eigenaar van oplossingen kunnen zijn.

4.1.4. Beheer, spelregels en openingstijden

Het beheerteam Station Wildeman 2022 bestaat uit een hoofdbeheerder (38 uur in de week) en een assistent beheerder (28 uur in de week) aangestuurd door hoofd facilitaire dienst (8 uur in de week). Het team bestaat tevens uit beheerders die op vrijwillige basis in beheer en programmering meewerken alsook mensen die hun kansen op de arbeidsmarkt willen vergroten door in Station Wildeman een leerwerktraject facilitaire dienstverlening te volgen.

Beheer beheert maar voert ook het klein onderhoud uit in Station Wildeman. Belangrijk accent op beheer is de gastvrijheid, veiligheid (zeker in deze corona periode) en reinheid (hygiëne). Tevens draagt het beheerteam zorg voor receptie, schoonmaak en stuurt zij gastheren en gastvrouwen aan.

Was het jaar 2021 al een voor beheer een hectisch jaar, in 2022 zal dat helemaal het geval zijn. Met het openen van Station Wildeman en het inhuizen van partners, het wegwerken van achterstallig

onderhoud, het inrichten van een cultuur van wederkerigheid, het begeleiden van het ontwerp en verbouwingsproces van de tweede etage (Home Base) had het beheerteam in 2021 haar handen vol. Beheer staat in 2022 voor de klus om Station Wildeman in gebruik te houden voor in-gehuisde partners en bewonersinitiatieven terwijl de verbouwing gaande is. Dat gaat echt een klus worden. Zeker wat betreft het minimaliseren van de verbouwingsoverlast, de goede afstemming (veel werk aan communicatie) en het behoud van veiligheid en hygiëne.

De spelregels die in Station Wildeman gelden, weerspiegelen de drie centrale waarden van SWSL, namelijk inclusiviteit, wederkerigheid en dat we het samen doen in solidariteit.

- Omgangregels. Iedereen doet en telt mee in Station Wildeman, ongeacht achtergrond, levensovertuiging, sekse, opleiding, sociale status en seksuele geaardheid. We respecteren elkaar, benaderen elkaar in waarde en werken samen. Discriminatie, racisme en seksisme horen niet thuis in Station Wildeman.
- Vertrouwenspersoon beschikbaar. Er is in Station Wildeman een vertrouwenspersoon beschikbaar in de persoon van Stascha Nelis. Partners en bezoekers kunnen op basis van vertrouwen, privacy en geheimhouding ongemakkelijke onderwerpen melden en bespreekbaar maken.
- Hygiëne. In Station Wildeman worden hoge gesteld aan hygiëne. Als ruimtes zijn gebruikt worden deze schoon(!) achtergelaten. Een kwestie van mede verantwoordelijkheid van de kant van partners en gebruikers voor het goed en fatsoenlijk onderhouden van de collectieve voorzieningen.
- Maatregelen tijdens corona. In Station Wildeman hanteren we de corona voorschriften, gebruik van ontsmettende gel, vaak handen wassen, afstand behouden en (goed) ventileren. Dat laatste heeft extra aandacht omdat in Station Wildeman vooralsnog geen mechanisch ventilatiesysteem kent.
- Vierkante meters delen. Het delen van ruimtes en faciliteiten – ook die van inhuishouders (onderhuurders) worden indien mogelijk (in geval er geen programma plaatsvindt) gedeeld met bewonersinitiatieven die dan gratis en voor niets – met in achtneming van de spelregels – gebruik kunnen maken. Met een enkele onderhuurder worden hierover afspraken gemaakt op welke dagdelen de gehuurde ruimte beschikbaar is voor derden. Uiteraard met toezien van de kant van beheer.
- Delen van netwerken en kennis. Station Wildeman is geen bedrijf-verzamel-gebouw waar de inhuishouders (onderhuurders) enkel hun eigen ding doen en de anderen geen aandacht gunnen. Het beheer team stimuleert de wederkerigheid actief door partners intern en extern te verleiden en in staat te stellen de ander met nieuwsgierigheid tegemoet te treden, intensief kennis te maken en in die kennismaking na te gaan in wat, hoe er geruild (gedeeld) kan worden en/of samengewerkt in bestaande of nieuw te ontwikkelen initiatieven.
- In verband met veiligheid (en corona voorzorgmaatregelen) geldt dat voor activiteiten/events met meer dan 15 personen altijd een beheerder aanwezig moet zijn. Zijn de groepen groter dan 25 personen, dan moeten er twee beheerders aanwezig zijn. Waarvan een BHV-er.
- Een keer per jaar wordt een oefening “brandalarm” gehouden en is er een brandalarm protocol.

- Op gezette tijden worden een internpartner overleg Station Wildeman georganiseerd op initiatief van beheer. Dit voor de afstemming, het signalen van onderhoud, beheer en programmatische kwesties en kansen, afspraken in deze om kwestie te tackelen en kansen te verzilveren maar ook om de cultuur van wederkerigheid te bewaken en de onderlinge samenwerking te bevorderen.

Wel of geen huur factureren

Station Wildeman kent in-huis-partners die ruimtes onderhuren. Zij betalen naast de huur ook servicekosten. Bewonersinitiatieven uit de Wildeman (en directe omgeving) die niet gesubsidieerd worden, wordt geen huur in rekening gebracht maar wel het gebruik van de catering. Initiatieven en organisaties die subsidie krijgen danwel een andere inkomstenbron hebben, worden voor het gebruik van ruimtes en faciliteiten gefactureerd. Het huis van de wijk, Het Blommetje, kent de functie om voor alle bewonersinitiatieven – al dan niet gesubsidieerd – m2 en voorzieningen beschikbaar te houden.

Openingstijden

De reguliere openingstijden zijn doordeweeks van 08.30 uur tot 17.00 uur. In het weekend lopen de openingstijden van 10.00 tot 17.00 uur. Buiten deze uren wordt er voor beheer betaald, 17,50 per uur of het moet zijn dat degene die voor een activiteit buiten deze reguliere openingstijden, zelf een BHV-er ter beschikking heeft. In dat geval wordt er geen beheeruren gefactureerd.

Vertaald in totaal aantal uren op jaarbasis is Station Wildeman 3016 uren – met beheer – geopend en toegankelijk. Ook tijdens (school) vakanties blijven de deuren openstaan. Enkel op nationale feestdagen – zoals met Kerst – wordt de tent gesloten (maar blijft evenwel toegankelijk onder voorwaarde dat er BHV beheer beschikbaar is).

4.1.5. Inhuis-partners en externe partners

Station Wildeman wordt – in verband met het ontbreken van een deugdelijk ventilatiesysteem – niet voor 100 % benut. De kelder is zonder ventilatiesysteem niet corona proof voor potentiële partners aan te bieden. Dit betekent dat we – zoals Station Wildeman geen ander systeem heeft – geen 100 % bezetting hebben. (De kelder omvat ongeveer 300 m2 op een beschikbaar gebruiksruimte van 1.200 m2. Bijna 1000 m2 wordt benut. Er is een algemene ruimte die multifunctioneel wordt genut (foyer). Daarnaast zijn er partners als Toptaal, Startpunt, Studiezalen, Maria Edith Natuurgeneeswijze praktijk, Fysiotherapie Osdorp, NIVON, Familieschool Het Talent en de werkbrigade partners in huis. Daarnaast zijn er reeds enkele bewonersinitiatieven die Station Wildeman als thuisbasis hebben, waaronder het initiatief van de Theetuin. Ook kent de wandelgroep – een initiatief van onze fysiotherapeuten – met deelnemers uit Wildeman en omgeving in Station Wildeman een vertreklocatie en een gelegenheid voor koffie en ontmoeting.

Rondom Station Wildeman groeit het aantal partners, niet in de laatste plaats vanwege het initiatief vanuit Station Wildeman inzake de WeShare coalitie (zie paragraaf 4.2.4.). In deze coalitie komen verschillende maatschappelijke partners, bewonersinitiatieven en een vertegenwoordiging van het gebiedsteam samen, voor afstemming, om kennis, expertise, opdrachten, zorgen en kansen te delen en permanent te verkennen hoe de afstemming en samenwerking in bestaande initiatieven of nieuw te ontwikkelen initiatieven op een hoger plan getild kunnen worden. The Beach, Moedersnetwerk,

Stadsboerderij, WOON!, Vrouw en Vaart, Bewonerscommissie Wildeman, Bewonersgroep Hoekmanhuis, Kringwijs, Startpunt, Bewonersvereniging Wildeman, Het Talent, Studiezalen en nog meer maken deel uit van deze coalitie. Voor SWSL worden deze partners ook nauw betrokken – met een gepaste financiële honorering - bij het ontwerpen en uitvoeren van activiteiten, zoals bijvoorbeeld het ontwerp van het logo voor Station Wildeman (The Beach).

4.1.6. PR en Promotie

Bij het schrijven van dit werkplan wordt, geassisteerd door een trainee van de Gemeente Amsterdam, hard gewerkt aan het afronden van trajecten richting een logo, huisstijl en website voor Station Wildeman. Ook wordt voorzien in communicatie via een mailchimp nieuwsbrief, facebook en Instagram. Ook het schoolbord op de gevel wordt goed gebruikt om nieuwtjes en activiteiten te communiceren. En werken we graag met een artikel of persbericht in de Westerpост, Echo of Westkrant. Regelmatig verschijnen artikelen over Station Wildeman of haar partners in de Amsterdamkrant en de vernieuwingskranten die de stad uitgeeft in de buurt. Met deze diverse communicatiemiddelen kunnen we veel doelgroepen bereiken.

4.1.7. Transformatie

In oktober 2020 is het projectplan “Transformatie Station Wildeman” ingediend bij het Europese subsidie bureau van de Gemeente Amsterdam. In december 2020 mocht SWSL bericht ontvangen dat het plan – en de daarbij behoren investeringsbegroting – zowel bij de adviesgroep als bij het EFRO team in goede aarde is gevallen. Na de afronding van de financiële toetsen is voor de zomer van 2021 de zogenaamde uitvoeringsbeschikking afgegeven. Inmiddels is er een zogenaamde projectgroep ingericht (bestaande uit SWSL medewerkers voor de boekhouding, verantwoording op financiën en inhoud, afstemming gebruik Station Wildeman en verbouwing) en een stuurgroep waarin een vertegenwoordiger van afdeling Vastgoed als eigenaar zitting heeft alsook de opdrachtgever en co-financier (stadsdeel Nieuw-West) en de opdrachtnemer (SWSL). Deze stuurgroep wordt aangevuld met de bouwmanager. De stuurgroep heeft als rol een goede afstemming te realiseren op de belangen van de eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer en natuurlijk om vinger aan de pols te houden aangaande het verbouwingsproces om zo nodig bij te kunnen sturen.

In 2022 gaat de daadwerkelijke verbouwing plaatsvinden. Daarbij wordt geconcentreerd op een aantal ‘fysieke’ ingrepen, zoals het verbeteren van de toegankelijkheid (lift), het aanbrengen van

additionele vierkante meters tussen de portieken, vernieuwing van de installaties (waaronder het ventilatiesysteem) en op duurzaamheid (label A). Met name het ventilatiesysteem zal in het verbouwingsproces voorrang krijgen. Dat wordt in 2022 zo snel mogelijk ter hand genomen.

Naast de fysieke ingrepen omvat het projectplan ook een sociaaleconomisch ‘werkpakket’. Deze bestaat uit het ontwikkelen en uitvoeren van een ondernemers hub op het thema duurzame energie. Doel is om de additionele vierkante meters voor startende ondernemers op de energie transitie/duurzaamheidsindustrie toegankelijk (betaalbare) ruimtes te creëren met een ondersteunend business development aanbod en een leerwerkplaats op duurzaamheid. In 2022 zal in kader van het projectplan “Transformatie Station Wildeman” in een participatief proces deze ondernemer hub ontwikkeld (ontworpen) worden om – zodra de verbouwing achter de rug is – een mooie start te maken.

Het projectplan “Transformatie Station Wildeman” is beschikbaar voor geïnteresseerde lezers. Van belang is het participatieproces voorafgaand aan de daadwerkelijke verbouwing. Het projectplan is omvat een schetsontwerp van de verbouwing (naast natuurlijk alle andere toeters en bellen). Op basis van het schetsontwerp – geleverd door BETA – wordt een VO gemaakt, een voorpolig ontwerp. Dan wordt de eerste schets al wat meer op details ingevuld en krijgen we een heel fraai inzicht wat de transformatie aan fraais oplevert. Het VO – het voorontwerp – is dan weer de aankondiging van de DO – het definitieve ontwerpen. Dit is een ding waarmee de bouwmanager de aannemers moet instrueren op de daadwerkelijke uitvoering van de verbouwing. In het proces voorafgaand aan het VO wordt een participatieproces ingericht. Daartoe wordt een local ingevlogen die van huis uit architect is en bewoners(initiatieven) en partners uitnodigt om samen de architect bouwstenen te verzamelen voor het VO. Dit alles natuurlijk om de betrokkenheid bij Station Wildeman en de mede eigenaarschap te bevorderen.

4.2. Wildemanbuurt e.o. programma

4.2.1. Introductie

Hoewel Station Wildeman geen huis van de wijk is, functioneert het als aanjager en ondersteuner van bewonersinitiatieven in de Wildeman en omgeving. Bijvoorbeeld het Theetuin initiatief. Tevens wordt vanuit Station Wildeman de afstemming, samenwerking tussen stakeholders op specifieke opgaven en/of doelstellingen bevordert. Het stimuleren van deze afstemming en samenwerking geschiedt zo dat we in de onderlinge afstemming en samenwerking niet alleen het gebiedsgericht werken (met maatwerk) wordt gerealiseerd maar dat de aanpak en uitvoering ook integraal is. Er is veel misverstand over integraal werken. Velen menen dat integraal werken betekent dat je moet afstemming en samenwerken. Helaas, zo eenvoudig is het niet. Uiteraard vergt integraal werken afstemming en samenwerken. Maar het impliceert ook dat verschillende expertises, disciplines, belangen, opdrachten, rollen en verantwoordelijkheden samen komen met als inzet om over en weer gebruik te maken van elkaars expertise, kennis, netwerken, voorzieningen, financiën op basis van een gemeenschappelijkheid. Dat vergt nogal wat. Op uitvoeringsniveau is dit nog relatief eenvoudig te realiseren. Evenwel hebben uitvoerders – zij die met de poten in de modder staan – te maken met een realiteit die eerder fragmentarisering, beschotting van opdrachten en ad hoc

interventies stimuleren. Het is ook om deze reden waarom vanuit Station Wildeman de zogenaamde Ma.akbank wordt ingericht; iets waarvoor we in 2021 het voorbereidende werk hebben verricht.

4.2.2. Activiteitenbudget

Naast een gedetacheerde ambtenaar is er dringend behoefte aan een Community Builder die de onderstaande activiteiten mede ontwikkelt, ondersteunt en faciliteert. Dit juist ook om een goede aansluiting te realiseren met de Gebiedsplannen en opgaven in Wildeman en omgeving. Naast alle fysieke interventies die gaande zijn of in (de nabije toekomst) het verschiep liggen, vinden er ook tal van sociale interventies plaats. Dat alles geeft een dynamiek en hectiek (onrust en ongemak) onder bewoners en bewonersinitiatieven die in Station Wildeman terecht komen. Een mooi voorbeeld in deze is het ontbreken van een structurele en betrouwbare informatievoorziening over al die interventies naar de bewoners toe; een issue die door de gebiedsmanager bij Station Wildeman is voorgelegd met het verzoek tot gezamenlijke actie met Woon!

Voor 2022 vraagt SWSL een activiteitenbudget aan van 50.000 euro voor het ondersteunen, faciliteren van bewonersinitiatieven Wildeman en omgeving (zie paragraaf 4.2.5.), ondersteuning en faciliteren van de WeShare Coalitie (zie paragraaf 4.2.4.) en ter financiering van de Ma.akbank op integraal werken (zie paragraaf 4.2.3.).

4.2.3. Ma.akbank, integraal werken in Wildeman en omgeving

In 2021 heeft SWSL – in overleg met de gebiedspool Nieuw-West en de gebiedsmanager - aan Ma.ak020 opdracht gegeven om een verkenning te doen onder stakeholders in de Wildeman buurt voor draagvlak voor een Ma.akbank. Met een rondgang langs 15 professionals in de wijk, ambtenaren en bewoners, is een verkenning gedaan of de methodiek van de Ma.akbank op commitment van stakeholders kan rekenen. Vooraf is een belangrijk aandachtspunt aangegeven, namelijk het ontbreken van een daadwerkelijk integrale aanpak in de Wildeman buurt waar het gaat om duurzaamheid (energie transitie en de vele investeringen die daarmee gemoeid zijn) en werkgelegenheid (hoge werkloosheid onder met name jongeren). Er worden nogal wat interventies gepleegd en gepland. Afstemming tussen al deze interventies is al een ding, laat staan samenwerking. We leggen het latje hoger, hoewel iedereen bij hoog en laag aangeeft dat integraal werken de ambitie is, komt daar nog weinig tot niets van terecht. Een Ma.akbank (en de daarin vervatte methodiek) kan niet alleen de hobbels – in gezamenlijkheid – traceren maar ook hoe we – samen in alle gezamenlijkheid – deze hobbels kunnen slechten. Naast een collectieve inventarisatie van de hobbels, is er ook een collectieve inventarisatie van kansen op integraal werken. Of anders gezegd, met wat (en wie en hoe) wordt integraal werken daadwerkelijk gerealiseerd?

Eerder heeft Ma.ak Amsterdam met haar Maatschappelijk Akkoord bij het college de handen op elkaar gekregen en is met instemming een paar Ma.akbanken ingericht. Onder ander over de “windmolen affaire”. In voorbereiding is met WPI ook een Ma.akbank. Ma.akbank gaan over knersende en/of knersende langdurige kwesties die vele parten spelen en waar maar geen vooruitgang wordt geboekt of waar escalatie dreigt of waar we – met ons allen – geen antwoord op hebben. Het gaat veelal om systemische vraagstukken die bestaan uit meerdere van elkaar afhankelijke en op elkaar reagerende deelvraagstukken die niet door een partij getackeld kan worden.

Na de verkenning willen we een Ma.akbank Wildeman inrichten. Dat betekent dat we Ma.ak Amsterdam in de rol van begeleider van het proces van de Ma.akbank vragen. Met een serie van 10 samenkomsten hebben we de (contouren van) oplossingen voor de kwestie (gebrek aan integraal werken op duurzaamheid en werkgelegenheid) zijnde gereedschappen (gereedschapskist) en doelen (plus subdoelen). Maar we realiseren ook een samenwerking dwars door de systemische zuilen heen, dwars door de thema's en afzonderlijke opdrachten van de stakeholders heen. Ook is de uitkomst van de Ma.akbank een cultuurverandering in samenwerken waarbij we – in gezamenlijkheid – mede zorg dragen voor de garantie dat bewoners, hun initiatieven en organisaties – belangrijke stakeholders in dit geheel – mede eigenaarschap en mede zeggenschap toekomen.

Het voert te ver om de werkvorm van de Ma.akbank hier uitgebreid te presenteren. We nodigen u graag uit om de website van Ma.ak020 te bezoeken waarop de toolkit beschikbaar is.

Het zal geen verbazing wekken dat de uitkomst van de Ma.akbank geen vrijblijvende uitkomst is waar iedereen mee mag doen wat men wenst. Het vergt een commitment maar ook een mandaat van die deelnemers aan de Ma.akbank om zich – als initiatief, organisatie, uitvoerende organisatie van de overheid – aan de uitkomst te committeren. Het resultaat (uitkomst) van de Ma.akbank wordt uiteraard breed gepresenteerd en voorgelegd aan nog meer stakeholders.

Hoewel de uitkomst van de voorgenomen Ma.akbank ten goede komt aan knersende kwesties waar ook de ambtelijke organisatie in Nieuw-West mee zit, is het vooral ook voeding voor een van de ambities in Station Wildeman om een ondernemershub voor startende ondernemers op duurzaamheid te realiseren (een van de werkplannen Transformatie).

4.2.4. WeShare Coalitie

In 2020 is onder leiding van het Europees Subsidiebureau en met facilitering vanuit Station Wildeman een aanvraag ingediend bij het EASI fonds.

Helaas is er nog steeds geen duidelijkheid vanuit de EU over al dan niet honorering van deze aanvraag voor een holistische buurtaanpak. Echter hebben de partners elkaar wel beter leren kennen, staan de partner open voor samenwerking en wordt door de gemeente Amsterdam ingezet op een Masterplan voor Nieuw-West. De partners willen door in de samenwerking en hebben eind 2021 een intentieverklaring samenwerking ondertekend. Sinds medio 2021 komen de partners maandelijks bij elkaar voor een maaltijd (steeds bij een wisselende partner) en overleg. Dit trekken we door in 2022.

Voortvloeiend uit deze bijeenkomsten lopen er inmiddels meerdere projecten waarbij diverse WE SHARE partners betrokken zijn, zoals een kunstzinnig ouderenproject Tijd voor de Wildeman (The Beach, Combiwel en Station Wildeman), EU lichtproject Enlighten Me (Station Wildeman, The Beach), realisatie lichtkunstwerk (Amsterdam Light Festival, The Beach en SAMA) en de programmatische en praktische invulling van de maatschappelijke plint van Notweg 32 (IKC Het Talent, Studiezalen/Homebase, Vrouw en Vaart, Stadsboerderij Osdorp, SWSL). Het laatste project willen we doorontwikkelen tot Samen leren in de Wildeman.

4.2.5. Samen Vooruit Wildeman, sociaal programma

In dit programma zit vervat een aantal initiatieven die inspelen op een aantal uitdagingen in de Wildemanbuurt en omgeving:

- Gezondheid

Op de eerste plaats gaat het om het bijdragen aan verbetering van de fysieke en geestelijke gezondheid van bewoners. De gezondheid van bewoners is – zeker in vergelijking van de rest van de stad – ronduit slecht. Mensen in de Wildeman gaan eerder dood, zijn vaker ziek, slikken meer (antidepressiva) medicatie. Binnen Station Wildeman focussen twee partners, Fysio Osdorp en de Praktijk voor Accupunctuur en Natuurgeneeswijzen zich op gezondheid.

De loop-gezondheidsgroep van Fysio Osdorp op de woensdagochtend bestaat al jaren en is nu populairder dan ooit. Wekelijks lopen 30 a 40 mensen mee. Om de kwaliteit goed te houden zal gekeken worden of via de buurtsportcoaches/sportbuurtwerk nieuwe groepen vanuit Station Wildeman opgezet kunnen worden. Graag gaan we hierover in gesprek met de sportcollega's van de gebiedspool. Vanuit de fysio worden ook Mindfulness trainingen gegeven.

De natuurgeneeskundepraktijk organiseert tal van laagdrempelige activiteiten over gezonde leefstijl, thematische gezondheidssalons op weekdays en workshops in het weekend.

In aanvulling hierop gaan we graag met de GGD in gesprek om te kijken of we voorlichtingen kunnen organiseren over roken en wellicht in Stoptober groepsbegeleiding/ondersteuning kunnen realiseren voor Wildeman bewoners. In Amsterdam rookt 27% van de volwassenen en zeker ook in de Wildeman, waar het aantal peuken dat dagelijks opgeruimd moet worden dramatisch is... Daarbij gaan we naast het uiteraard rookvrije gebouw ook de omgeving van Station Wildeman Rookvrij maken. Er worden geen aangewezen rookplekken buiten meer gerealiseerd zoals geadviseerd door het Trimbos Instituut. Dit vergt een gesprek met en aanspreken van rokers, gebruikers van Station Wildeman, burenen en passanten op de Nieuwe Laan. Hen willen we ook, samen met de instanties die hiervoor zijn, voorlichting en trajecten kunnen aanbieden. Ook zal geïnvesteerd worden in aanspreketrainingen voor het team.

- Ontmoeting, interactie en sociale cohesie

Ook is er een focus in dit programma op ontmoeting en samen activiteiten doen. Een welzijnsprogramma in de vorm van de **Theetuinnmiddag**, iedere vrijdag van 15:00 tot 17:00 uur samen met VoorUit en de Wilde Buren, de **Koffieochtend** op de woensdag samen met Vooruit, Fysio Osdorp en vrijwilligers van Station Wildeman. De in Coronawinter opgezette **Soep Support** wordt in de wintertijd weer opgezet door een vrijwilliger bij Station Wildeman. De soep zal nu bij Station Wildeman zelf gekookt worden en voor wie dat wil gezamenlijk worden genuttigd. Het bezorgteam brengt langs bij senioren die niet meer naar Station wildeman kunnen komen.

- Jaarkalender en ontwikkelen Lichtjesfeest

Station Wildeman zal jaarlijks aansluiten bij diverse landelijke acties: denk aan NL DOET, Burendag, Struinen in de Tuinen/Gluren bij de Buren, Tegelwippen, World Clean Up Day, Buitenspeeldag etc. Idealiter doen we dit samen met de We Share partners voor groter bereik en impact. Idee is daarbij om een jaarlijks een intercultureel lichtjesfeest te organiseren. Dit sluit mooi aan op het lichtkunstwerk en Enlighten Me. Graag zouden we hierover in gesprek met het AFK.

- Wildeman Groen

De ambitie is om de omgeving van Station Wildeman, de omhekte Buurttuin en de Nieuwe Laan te vergroenen. Dit doen we samen met bewoners en partners als de Stadsboerderij, The Beach en de Wilde Buren (bewoners Broekmanhuis). Vanuit de gemeente staat herinrichting van de Nieuw Laan op het programma. Voor het maken van een ontwerp en vergroening van het omhekte schoolplein is een beroep gedaan op aanvullende middelen voor nieuw groene plekken bij de Gemeente Amsterdam. Ondertussen worden middels tegelwipacties en moestuinbakken al acties ondernomen richting vergroening en het creëren van een tuingroep.

- Wildeman Kids

De opdracht voor het jongerenwerk ligt bij Studiezalen. Door Studiezalen en andere partners wordt gesignaleerd dat er ook behoefte is aan kinderactiviteiten. Lang niet alle kinderen in de buurt gaan naar Het Talent of de Lucasschool. Kinderen gaan ook naar De Veerkracht, De kans of Pro Regen. Vooralsnog is er geen opdracht voor kinderwerk in de Wildemanbuurt. Station Wildeman onderzoekt de mogelijkheden om samen met bewoners en partners een aantal laagdrempelige kinderactiviteiten te realiseren. Denk aan moestuinieren, broodjes op een stok bakken boven vuur, schaken, knutselen, koken of bakken.

Daarnaast signaleren de partners ook dat er regelmatig grote en kleine conflicten en pestgedrag zijn. Het verdient aanbeveling de Inkracht methode of soortgelijke methode in te zetten om het samenleven in de buurt beter te laten verlopen en de kinderen en hun ouders tools voor conflicthantering/mediation te leren. Zie het filmpje over Inkracht in bij gaande link: <https://youtu.be/ftko608BBSI>. NB: ook Abdelhamid Idrissi en Nassa Balladi van Studiezalen zijn gestart bij Inkracht in Geuzenveld.

- Activeren en werken.

In samenwerking met Startpunt, Studiezalen en Vrouw en Vaart wordt ingezet om bewoners die een afstand hebben/ervaren tot de samenleving (inclusief onderwijs en arbeidsmarkt) in staat te stellen zich te ontwikkelen opdat ze als burgers kunnen functioneren (deelnemen) aan de samenleving en hun kansen met/in onderwijs en op de arbeidsmarkt te vergroten. Hiertoe worden leerwerk trajecten ingericht op facilitaire dienstverlening.

- Informeren en participatie van bewoners.

Er staat nogal wat op stapel in de Wildeman en omgeving. Veel fysieke ingrepen aan woningen (van het gas af) en in de openbare ruimte. Al die ingrepen hebben verschillende aanvliegroutes. Bewoners worden niet altijd even nauwgezet geïnformeerd, laat staan geconsulteerd (inspraak) en heel zelden uitgenodigd om mede eigenaar te zijn van de uitdagingen in de buurt en van de oplossingen (participatie). In samenspraak met ... en in het bijzonder het gebiedsteam, WOON! (en natuurlijk andere leden van de We Share coalitie) vervult Station Wildeman een ondersteunende, faciliterende en uitvoerende rol. Hierbij ligt vooral een accent op het inrichten van een structuur waarin bewoners hun stem kunnen laten gelden, waarin zij bewoners belangen kunnen formuleren en behartigen.

Mogelijke werkvormen zijn een bewonersconferentie die leidt tot een buurtagenda en het inrichten van een digitaal buurtplatform.

Verkenning: we verkennen of er draagvlak is voor het organiseren van een buurtconferentie zoals in Slotervaart bijvoorbeeld onder de naam "Samen Wildeman" .

Hoofdstuk 5. Stadsdeel West, programma

5.1. Focuspunten 2022

De afgelopen jaren is er vanuit SWSL, middels het Makelpunt Zorg & Welzijn veel geïnvesteerd in het toerusten, ondersteunen en versterken van sleutelpersonen van informele organisaties, trekkers van bewonersinitiatieven en actieve bewoners in de buurt; de zgn. Sociale Basis. We kunnen stellen dat er nog heel wat getrainde zorgvrijwilligers in West actief zijn, als vertrouwenspersoon of aspirant-ervaringsdeskundige bij organisaties of met eigen initiatieven, die door hun opgedane kennis en vaardigheden bijdragen aan de zorg, gezondheid, welzijn, zelfredzaamheid en participatie van bewoners, zowel individueel als in collectief verband.

Ook zijn er op verschillende niveaus samenwerkingen en verbindingen met formele en informele partners tot stand gekomen, door koppelingen, bijdragen aan deskundigheidstrainingen en in de samenwerking en bijdragen in diverse projecten en formele en informele netwerken in West. Maar we zijn er nog niet, het kan beter; onze investeringen in de informele zorg kunnen beter geborgd worden en in de samenwerking onderling en met formele partijen valt nog een hoop winst te behalen. Het is voor derden misschien niet altijd zichtbaar wie deze getrainde zorgvrijwilligers zijn, op welke manier zij zich inzetten, wat zij te bieden hebben en hoe hun inzet toegankelijk wordt voor andere bewoners en partijen.

Een ander aandachtspunt is het belang van het verbinden van informele zorginitiatieven/organisaties als het gaat om gemeenschappelijke uitdagingen en onderwerpen als ouderen en dementie, huiselijk geweld en armoede. Hoe kunnen sleutelpersonen en 'trekkers' van initiatieven hierin samenwerken, kennis en informatie delen? Wat hebben zij aan toerusting en deskundigheid nodig om hierin voorlichting te geven en om hiermee zichtbaar en toegankelijk voor anderen te worden?

Hiermee wordt de impact van de toerusting en hun inzet zichtbaar en versterken zij elkaar in de aandacht voor gemeenschappelijke problematieken. Tevens wordt er een basis gelegd voor de continuïteit in het delen en samenwerken met elkaar, ook al is dat bij een aantal organisaties, al jaren het geval; ook hierin is wellicht verbetering mogelijk op inhoudelijk gebied en valt er van elkaar te leren. En door het betrekken van professionals voor deskundigheidsbevorderende trainingen op specifieke gebieden en de aandacht voor hun voorlichtingen naar het Buurteam en andere partijen in de wijk, wordt de samenwerking met formeel bevordert en wordt hun inzet zichtbaarder.

Door de jaren heen stromen getrainde vertrouwenspersonen ook uit naar opleiding of werk of zijn om persoonlijke redenen niet meer als zorgvrijwilliger beschikbaar. Hiertoe is het van belang dat er voldoende aanwas is van nieuwe toegeruste vrijwilligers en vooral diegenen die een zekere continuïteit kunnen bieden. Dus zal de focus voor werving en toerusting met name liggen op sleutelpersonen en trekkers van (activiteiten bij) organisaties en initiatieven in de buurt. Zij worden dan tevens de aanpreek- en contactpersonen voor het Buurteam en andere partners in de wijk, die

een beroep willen doen op hun inzet of activiteiten bij hun organisatie of initiatief voor (kwetsbare) bewoners.

5.2. Teambuilding ‘Zorghelden West’

Het Makelpunt is vaker onder de aandacht gebracht bij pitches tijdens Wijktafels en er is veel tijd en energie gestoken in contacten en in één op één gesprekken met partners in het veld, waarbij besproken is op welke manier een zorgvrijwilliger, aanvullend aan een professional, voor een bewoner ingezet kan worden en zijn samenwerkingsovereenkomsten zijn opgesteld. Hierdoor zijn er met name in het eerste jaar na een gesprek mooie matches tot stand gekomen, maar op de lange termijn is er te weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om aanvullend aan de formele zorg een bewoner aan een vertrouwenspersoon te koppelen.

Mogelijke oorzaken zijn:

- Het Makelpunt staat niet meer op het netvlies.
- Koudwatervrees om de bewoner over te dragen aan een vrijwilliger; twijfel of bewoner in goede handen is en onvoldoende kennis over wat een zorgvrijwilliger aanvullend kan betekenen.
- De vraag of er behoefte is aan een luisterend oor, extra ondersteuning, bevordering van zelfredzaamheid/eigen kracht of toeleiding naar sociale activiteiten door een betrouwbare zorgvrijwilliger, wordt niet met de bewoner besproken.
- In Huizen van de Wijk of multifunctionele plekken waar professionals actief zijn (zoals De Mansvelt, De Tagerijn, De Horizon en De Boeg), zijn al korte lijnen met informele organisaties en bewonersinitiatieven.
- De presentatie en de PR naar formele en informele partners en partijen is niet voldoende gebleken; het Makelpunt Vertrouwenspersonen/Zorgvrijwilligers is te abstract en niet zichtbaar.

Met name op dit laatste punt moet in 2022 opnieuw geïnvesteerd worden. De getrainde zorgvrijwilligers moeten zichtbaarder en toegankelijker worden. Hiertoe worden de volgende acties ondernomen:

- De getrainde zorgvrijwilligers krijgen het predicaat ‘Zorgheld West’ en worden ook onder die noemer; ‘Zorghelden West’ naar buiten toe gepresenteerd en onder de aandacht gebracht, m.n. bij de formele en informele partners en andere partijen die relevant zijn in de buurt.
- Er moet een nieuw logo, flyer en ander pr-materiaal gemaakt en ingezet worden.
- De Zorghelden West worden ingezet als ambassadeur bij relevante bijeenkomsten en activiteiten.
- Er komt een fysiek aanspreekpunt in de wijk, waar een vertegenwoordiger van ‘Zorghelden West’ 1 x per week te vinden is.
- Vp’s en aspi-ed’s inzetten als ambassadeur bij bijeenkomsten en activiteiten.
- Hernieuwde afspraken en overeenkomsten over samenwerking en afstemming met derden.

Deze acties geven een nieuwe impuls aan het team van de Zorghelden West, maar ook de al (veel) eerder getrainde vertrouwenspersonen, die nog steeds actief in de wijk zijn, zullen worden benaderd en betrokken bij van het team Zorghelden West. Ook om hun inzet en activiteiten zichtbaar te maken en de wijze waarop zij beschikbaar zijn. Wellicht is het mogelijk om een ‘smoelenboek’ te maken van

al deze zorghelden, met hun specifieke vaardigheden, ervaringen en talenten, zodat er in de toekomst, zonder bemiddeling, direct contact met hen kan worden opgenomen ten behoeve van de bevordering van de zorg en welzijn van (kwetsbare) bewoners in de wijk. En vv zodat de informele zorgverleners na het contact met professionele hulpverleners ook vaker en makkelijker bewoners kunnen toeleiden naar formele zorg.

5.3. Bekendmaking en positionering ‘Zorghelden West’

In een pr-campagne worden De Zorghelden West op diverse manieren onder de aandacht gebracht, ook door de Zorghelden zelf. Hiertoe worden in het eerste kwartaal de volgende acties ondernomen:

- Ontwerp van flyers, affiches en banner.
- Na de Basistraining ontvangt iedere ‘zorgheld’ een visitekaartje en een button.
- En ook de eerder getrainde en actieve zorgvrijwilligers, die als ‘zorgheld’ beschikbaar zijn.
- Officiële presentatie van ‘Zorghelden West’ in maart op een locatie, waar zij wekelijks fysiek bereikbaar en aanspreekbaar zijn.
- De Zorghelden flyeren zelf in hun buurt, op scholen en bij informele organisaties en initiatieven.
- Inrichten Facebookpagina Zorghelden West.
- Aansluiten bij relevante fb pagina’s, lokale websites en andere sociale media.
- Rondgang langs lokale media in West voor plaatsing artikel in krantjes en Nieuwsbrieven.
- Cursus ‘Presenteren’ voor Zorghelden West door journalist en filmmaker Jeroen Kortschot (o.v.b.).
- Zorghelden West treden op als ambassadeurs bij relevante bijeenkomsten en netwerkbijeenkomsten (zoals de Wijktafel, VAW, Platform Informele Zorg West, Met Elkaar Netwerk).
- Interview met 5 Zorghelden, wat resulteert in ‘Expertiseportretjes’, waarin duidelijk wordt over welke expertise en ervaringen zij beschikken, en waarvoor en onder welke condities zij aangesproken kunnen worden.
- Samenstellen Zorgheldenboekje, zodat ook de andere zorghelden zichtbaar en vindbaar zijn.
- Het Zorgheldenboekje wordt 2 x per jaar geüpdate bij nieuwe ontwikkelingen.

Met bovenstaande activiteiten worden de Zorghelden West stevig gepositioneerd in West en een begrip binnen de informele en formele zorg en welzijn. De aandacht voor PR en positionering van Zorghelden West zal dan ook niet beperkt blijven tot het eerste kwartaal, maar het hele jaar gecontinueerd worden.

5.4. Capacitybuilding en voorlichtingen op gemeenschappelijke thema’s

De meeste informele organisaties en bewonersinitiatieven die zich inzetten voor zorg en welzijn van (kwetsbare) bewoners, hebben zoals eerder aangegeven te maken met gemeenschappelijke uitdagingen, waar het gaat om welzijn en zorg voor hun gemeenschap of buurtbewoners. Met name gaat het hierbij over de omgang met en het bespreekbaar maken van herkenbare, maar niet altijd zichtbare problematieken, zoals huiselijk geweld, dementie en armoede; tevens taboe-onderwerpen.

Er zijn informele organisaties, verenigd in het Platform Mantelzorg, die op dit gebied al samenwerken en ook al aandacht besteden aan dementie bij ouderen. Anderen nodigen deskundigen op verschillende thema's uit afkomstig uit hun eigen netwerk of professionele organisaties, maar hierin kan meer en beter met elkaar worden samengewerkt, door het delen van elkaars kennis, netwerk en ervaringen. En door te achterhalen welke deskundigheid zij zelf op dit gebied nodig hebben om een voorlichting te organiseren en uit te voeren.

Werving, toerusting, proces en resultaten

Er worden individuele gesprekken gevoerd met 8 informele organisaties/initiatieven.

Minimaal 6 organisaties staan open voor samenwerking en verbinding als het gaat om gemeenschappelijke thema's; vanuit de organisaties kunnen ook andere thema's worden aangedragen. Per thema wordt in collectief verband geïnventariseerd wat er al aan deskundigheid en ervaring in huis is en waar men nog behoefte aan heeft. Hiertoe worden deskundigheidstrainingen door professionals of andere informele partners met kennis en ervaring aangeboden.

De organisaties gaan met elkaar de opzet en inhoud van een voorlichting bespreken en wat men aan materialen en faciliteiten nodig heeft. Hierbij heeft SWSL faciliterende en ondersteunende rol.

De voorlichtingen worden gepland en onder de aandacht gebracht ook buiten de eigen organisatie; PR mogelijkheden, zowel digitaal als niet-digitaal worden via diverse kanalen benut (o.a. het maken en verspreiden van flyers).

Voorafgaand aan de voorlichting wordt een draaiboek gemaakt (vooral als deze gezamenlijk en voor een grotere groep wordt georganiseerd). De voorlichting wordt uitgevoerd en na afloop geëvalueerd. De leer- en aandachtspunten worden gedeeld en meegenomen naar de volgende voorlichtingen. Er worden in 2022 op drie thema's voorlichtingen uitgevoerd; deze worden gezamenlijk (met die organisaties die met dit thema te maken hebben) georganiseerd en zo mogelijk gezamenlijk uitgevoerd. Of indien de voorlichting in eigen taal een voorwaarde is, afzonderlijk voor specifieke doelgroepen, maar ook voor bewoners buiten de eigen organisatie of achterban. Het totaal aantal voorlichtingen kan dus variëren van 3 tot 18, maar de verwachting dat dit aantal ergens in het midden ligt.

5.5. Basistraining voor sleutelpersonen en 'trekkers'

In 2022 worden 8-10 sleutelpersonen/trekkers van informele organisaties/initiatieven geworven, getraind en gecoacht in hun rol als vertrouwenspersoon/ Zorgheld voor buurtbewoners en als aanspreek- en contactpersoon voor het Buurteam en andere organisaties of instanties in de wijk. Dit door middel van de Basistraining Vertrouwenspersonen en Spreekuurhouders en intervisies. In 2021 heeft SWSL gebroken met een traditie van 15 jaar door partnerschap aan te gaan met de Vrijwilligersacademie voor de Basistraining Vertrouwenspersonen en Spreekuurhouders, welke mede op basis van de training van SWSL is ontwikkeld. Deze samenwerking is succesvol gebleken, ondanks het feit dat de trainingen online moesten worden uitgevoerd, waren de deelnemers enthousiast over de vorm en de inhoud van de training. Neemt niet dat weg dat een fysieke training en vooral het onderlinge 'live' contact, de voorkeur heeft. Door het online aanbod hebben ook een aantal belangstellenden niet mee willen/kunnen doen. We hopen dan ook in 2022 de Basistraining fysiek te kunnen aanbieden.

Aan de Basistraining kunnen 8-10 vrijwilligers deelnemen en zal één keer per jaar worden aangeboden. De training bestaat uit acht bijeenkomsten van 2,5 à 3 uur en wordt verzorgd door een ervaren trainer van VA. De werving en selectie van de deelnemers aan de trainingen wordt gedaan door SWSL. Tijdens de training wordt o.a. aandacht besteed aan de positie van de (zorg)vrijwilliger, zelfredzaamheid, eigen kracht en wederkerigheid van hulpvragende bewoners, grenzen stellen en de toeleiding en samenwerking met professionals.

Tijdens hun functioneren in de praktijk ontvangen de vrijwilligers begeleiding en intervisie. Dit wordt geleverd door de coördinator. Op jaarbasis vinden er 10 intervisie bijeenkomsten plaats.

5.6. Training ervaringsdeskundigen voor ervaren mantelzorgers en samenredzaamgroepen

Met een groeiende groep oudere bewoners die langer thuis blijven wonen, groeit ook de vraag naar zorg en ondersteuning, die niet altijd (volledig) door professionals geleverd kan worden. Hiervoor zal en wordt al vaker een beroep gedaan op familie en het eigen netwerk in de naaste omgeving. Ook zal de groep ouderen met (beginnende) vormen van dementie toenemen en afhankelijk worden van zorg en ondersteuning. Ervaren mantelzorgers weten als geen ander hoe zwaar dit kan zijn en hoe belangrijk het is om de balans te zoeken en te houden tussen de zorg voor een ander en voor jezelf. Daarnaast hebben zij ervaring met professionals, die aanvullende ondersteuning en begeleiding kunnen bieden, weten van specifieke voorzieningen en hebben misschien ook ervaring met respijtzorg. Voor bewoners met een migrantenachtergrond is het onderwerp dementie lang niet altijd bespreekbaar, heeft men relatief weinig kennis en wordt niet snel een beroep gedaan op hulp van buiten.

Ervaren mantelzorgers met een migrantenachtergrond, die hun verhaal en ervaringen met anderen willen delen, zijn onmisbaar om dit onderwerp bespreekbaar te maken, kennis en vaardigheden aan te reiken en om een brug te kunnen slaan tussen informele en formele zorg.

Er worden 6 ervaren mantelzorgers getraind (Vrijwilligers Academie) en vervolgens gecoacht in het begeleiden en ondersteunen van mantelzorgers, m.n. in een (samenredzaam)groep. Ook zullen zij ingezet worden bij voorlichtingen over dit onderwerp die door informele organisaties/initiatieven worden georganiseerd.

Overzicht activiteiten 2022

Activiteit	Aantal deelnemers	Frequentie
Coaching informele organisaties in het organiseren van voorlichtingen	6 organisaties	3 x voorafgaand aan elke voorlichting
Uitvoeren van voorlichtingen (3 thema's)	15-30 (per voorlichting)	6 – 12 (afhankelijk van hoeveel er samen uitgevoerd kan worden)
Basistraining Vertrouwenspersonen	8	1 x per jaar 8 dagdelen
Training aspirant-ervaringsdesk.	6	1 x per jaar 8 dagdelen

Samenredzaamgroepen mantelzorgers	6 begeleiders; 3 groepen (min. 4 deelnemers)	Na training wekelijkse bijeenkomsten
Coaching begeleiders samenredzaamgroepen	6	8 x na de training
Individuele coaching Zorghelden West	20 (incl. zorgvrijw. In de pool)	Na training, tijdens inzet in praktijk en bij één op één contacten
Teambuilding en Intervisie Zorghelden West	10	10 x per jaar 10 dagdelen

Tijdspad 2022:

Eerste kwartaal

- Inventarisatie en benadering eerder getrainde zorgvrijwilligers
- PR en promotie Zorghelden West
- Fysieke plek; aanspreekpunt/ 'spreekuur' in de wijk
- Hernieuwde samenwerkingsafspraken/overeenkomsten met (in)formele zorg.
- Individuele gesprekken met informele organisaties (8)
- Groepsgesprekken met 6 informele organisaties
- Werving deelnemers Basistraining Vertrouwenspersonen
- Start Basistraining Vertrouwenspersonen
- Werving ervaren mantelzorgers
- Teambuilding en intervisies

Tweede kwartaal (en verder)

- Coaching voorafgaand aan de (gezamenlijke) voorlichtingen
- Uitvoering van de voorlichtingen
- Training Ervaringsdeskundigheid
- Coaching inrichting samenredzaamgroepen mantelzorgers
- Uitvoering samenredzaamgroepen
- Teambuilding en intervisies

Samenwerkende partners

- **Informeel:** Voor alle activiteiten worden de informele partijen die met name in Bos & Lommer actief zijn benaderd en betrokken (zoals Anatolië, Fath, Aknarij, Somastel, MultiBel, St. 2de Kans, Samen Kracht, St. Aminah, Raad is Daad, Next Level, MGT, Platform Mantelzorg West en de relevante bewonersinitiatieven).
- **Formeel:** Buurtteam Landlust en Kolenkitbuurt, buurtwerkers Combiwel, Wegwijs Salon, Markant, St. Mantelzorg en Dementie, Cordaan, Arkin, Jellinek en partners in het Platform Informele Zorg West.